

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGUŪⁿ APÓSTOL MATEO

*Yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chi ndaata yeⁿē Jesucristo chí vm-
nááⁿ vmnaaⁿ
(Lc. 3.23-38)*

¹ Chuū chí lista yeⁿe ndaata yeⁿe Jesucristo, ndíí na ndaata Abraham ndíí na ndaata David ndíí tiempo chí ch'iindiyááⁿ Jesucristo.

² Abraham miiⁿ ch'iindī daiya sa chi nguuvi Isaac. Isaac miiⁿ ní ch'iindī daiya sa chi nguuvi Jacob. Jacob miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Judá ndúúcū tanáⁿā 'díinu yā.

³ Judá miiⁿ ní ndúúcū Tamar chí n'daataá yeⁿē sa ch'iindī daiyá yā chí cuates chí nguuvi Fares ndúúcū Zara. Fares miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Esrom. Esrom miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Aram.

⁴ Aram miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Aminadab. Aminadab miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Naasón. Naasón miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Salmón.

⁵ Salmón ndúúcū Rahab chí n'daataá yeⁿē sa ní ch'iindī daiyá yā Booz. Booz miiⁿ ndúúcū Rut chí n'daataá yeⁿē sa ní ch'iindī daiyá yā Obed. Obed miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Isaí.

⁶ Isaí miiⁿ ní ch'iindī daiya sa rey David. Rey David miiⁿ ní ch'iindī daiyá yā Salomón taachi caneé yā ndúúcū n'daataá chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ní n'daataá yeⁿe saⁿā Urías.

7 Salomón miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Roboam. Roboam miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Abías. Abías miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Asa.

8 Asa miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Josafat. Josafat miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Joram. Joram miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Uzías.

9 Uzías miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Jotam. Jotam miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Acaz. Acaz miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Ezequías.

10 Ezequías miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Manasés. Manasés miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Amón. Amón miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Josías.

11 Josías miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Jeconías. Jeconías miiⁿ ndúúcū tanáⁿ'ā vi'i yā ch'iīndiyáaⁿ yā taachi chiidá yā ndúúcū chεεcú yā ní preso yā ndúúcū tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel ní taachi cueⁿ'é yā na cyúúni na yáⁿ'āa Babilonia.

12 Cuayiivi chi cho'ó yā na yáⁿ'āa Babilonia, Jeconías miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Salatiel. Salatiel miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Zorobabel.

13 Zorobabel miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Abiud. Abiud miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Eliaquim. Eliaquim miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Azor.

14 Azor miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Sadoc. Sadoc miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Aquim. Aquim miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Eliud.

15 Eliud miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Eleazar. Eleazar miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Matán. Matán miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa Jacob.

16 Jacob miiⁿ ní ch'iīndī daiya sa José, 'iiⁿyāⁿ chi isáⁿ'ā yeⁿ'e María. Ní daiya ta ní Jesús chi nguuvi Cristo.

17 'Tíicā nducuéⁿē ndaata yeⁿe Abraham ndíí rey David ní ndiichicúūⁿ ndaata yeⁿé yā o generaciones. Ní ndíí rey David miiⁿ ndíí taachi cueⁿe nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ndaata yeⁿe yā na país Babilonia ní ndiichicúūⁿ ndaata yeⁿé yā. Ní ndíí taachi cheⁿe yā na yáⁿāa Babilonia ndíí taachi ndaā Cristo iⁿyéⁿdi 'cūū ní ndiichicúūⁿ ndaata yeⁿé yā.

*'Túúcā ch'iindiyáāⁿ Jesucristo
(Lc. 2.1-7)*

18 'Túúcā ch'iindiyáāⁿ Jesucristo. Taachí María miiⁿ chi cheεcu Jesús miiⁿ caⁿa yā chi 'caandavaacú yā ndúúcū José níicú taachi 'āā cuéé 'caandavaacú yā ndúúcū vi'í, véé 'áámá daiya yā cheεtí yā cucáāvā Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs.

19 José miiⁿ ní neⁿé yā 'caandavaacu yā ndúúcū María miiⁿ. Ní José miiⁿ ní nééné n'dai yā. Ní cuayivi nguéé neⁿé yā 'caandavaacú yā ndúúcū táⁿā cucáāvā chi véé dacua'a cheεtí yā. Ní nguéé neⁿé yā yaa'vi yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáā miiⁿya yeⁿe María chi nguéé n'daācā ti nguéé neⁿé yā chi María cuuví 'cuinaaⁿ yā.

20 Ní taachí José miiⁿ nacadínuuⁿ yā chi cu'neeⁿ yā María miiⁿ, cuayivi ní taachí cyaadu yā, 'áámá ángel yeⁿe Señor Ndyuūs che'enaáⁿ yā yeⁿé yā ní caⁿa yā chí yā José miiⁿ: Díí, José, saⁿā yeⁿe ndaata rey David, nguéé 'va'a di cuuví n'daataá yeⁿe di María, ti dacuá'ā yeⁿē tá chi véé cheεti tá nguéé yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ti yeⁿē Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

21 Ní táⁿā miiⁿ ní 'cuundiyáāⁿ daiya tá 'áámá saⁿā 'lííⁿ. Díí ní cu'neeⁿ di chí ngúúví sá JESÚS

caati cucáávā Jesús miiⁿ ní nadanguáⁿai 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē íⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

22 Tanducuéⁿ'ē chuū ní 'tíicā chiī ndúucū María ní 'íicú cuuvi cuaacu chí caⁿ'ā profeta yeⁿ'e nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ, nduudu chi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā:

23 Níicú n'diichí nī. Tá 'cūū 'áámá chí cuiinuū tá 'cuūndī daiya tá. Taachí 'cuundiyāāⁿ 'áámá daiya tá ní cu'neeⁿ chi duuchi Emanuel chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ Ndyuūs ndúucū s'uūūⁿ.

24 Cuayiivi miiⁿ ní taachi José miiⁿ nanduuchi yā, tuu'mi ní diíⁿ yā tan'dúucā chi ngaⁿ'ā ángel yeⁿ'e Señor Ndyuūs níicú ch'iindivaacú yā ndúucū María miiⁿ.

25 Naati José miiⁿ nguéé n'diichi sá María miiⁿ ndíi ch'iindiyāāⁿ daiya tá, ní José s'neeⁿ sá chi ngúúví dacua'āa miiⁿ dúúchí JESÚS.

2

Yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ magos chi chen'e sa n'diichi sa Jesús

1 Taachi Jesús ch'iindiyāāⁿ yā na yāāⁿ Belén yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea, tiempo miiⁿ ní saⁿ'a Herodes miiⁿ ní rey yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea. Ní n'duuví magos, 'iiⁿyāⁿ chí déenu ca yā yeⁿ'e 'ííⁿnyúⁿ ndiicá yaⁿ'ái yā ndíi cuaaⁿ ná ícan'daā 'yáⁿ'ā. Ní magos ndaa yā na yāāⁿ Jerusalén.

2 Magos ní ndaa yā nanáāⁿ rey Herodes miiⁿ ní ntiinguuneeⁿ yā rey: ¿Tíi cánéé 'iiⁿyāⁿ chí rey yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel chí 'niindiyāāⁿ yā? Nús'uū ní n'diichí 'nū 'áámá 'ííⁿnyúⁿ ch'εεεε cuááⁿ ná ican'dáá 'yáⁿ'ā 'íicú chíiⁿ chí cuchíi 'nū. Níicú ndaa 'nū chí cu'téénú 'nū saⁿ'ā 'líiⁿ rey miiⁿ.

³ Taachí rey Herodes miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, chistaⁿ'ā vaanicadíinūⁿ yeⁿ'e yā. 'Tiicá ntúūⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén taachi ch'iindiveéⁿ yā.

⁴ Ní rey Herodes miiⁿ ní nádaamá yā nducyaaca chiidūu n'gεεté chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū Israel ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi ngi'cuééⁿ ley 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel. Ní itiinguunéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Tií 'ni-indiyāāⁿ Cristo?

⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chii yā rey miiⁿ: 'Cu-undiyāāⁿ yā na yāāⁿ Belén yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea caati 'tíicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs cucáāvā saⁿ'a profeta:

⁶ Ndís'tií 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Belén yeⁿ'e yáⁿ'āa Judá, ¿'áá nguéé yāāⁿ yeⁿ'e nī chí 'lííⁿ cá nguaaⁿ nducuéⁿ'ē yāāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Judá naachi 'iiⁿ'yāⁿ ndíí tiíⁿ ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā? Nguéé chí 'tíicā, caati nguaaⁿ ndís'tií chí yeⁿ'ē yāāⁿ Belén can'dáā 'áámá sáⁿ'ā chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ sá yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judíos chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí Ndyuūs nndεεεε yā.

⁷ Tuu'mi ní rey Herodes yaa'vi n'dé'éi yā saⁿ'ā magos ní ntiinguuneeⁿ cá yā saⁿ'a s'eeⁿ: ¿Dε'ē tiempo n'diichi nī 'ííⁿnyúⁿ miiⁿ?

⁸ Ní rey miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a s'eeⁿ: Ndís'tií magos, cueⁿ'e nī na yāāⁿ Belén ní in'nuūⁿ n'daāca nī dacua'a 'lííⁿ miiⁿ. Ní taachí ndaaca nī dacua'a mííⁿ, nanguεεcunéⁿ nī ní caaⁿ'maⁿ nī yeⁿ'é. Maaⁿ níicú 'úú ntúūⁿ ní cuuvi caⁿ'á cu'teenú dacua'a 'lííⁿ miiⁿ.

⁹ Magos ní ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e rey miiⁿ ní cúnaⁿ'a yā. Cuin'diichí nī. 'Ííⁿnyúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ magos n'diichi yā cuaaⁿ na ican'daa 'yáⁿ'ā, 'ííⁿnyúⁿ

míiⁿ cueⁿ'é nanááⁿ yeⁿ'e magos taanduvéé ndaā ní cānee lugar naachi canéé dacua'a 'líiⁿ.

10 Ní taachi magos 'āā n'diichí yā 'íiⁿnyúⁿ miiⁿ, yéénú taaví yā.

11 Ní taachi sndaá yā va'āi miiⁿ, n'diichí yā saⁿ'ā 'líiⁿ dacua'ā miiⁿ ndúú^{cū} chεεcu sá María. Ní chíintii'yá yā nanááⁿ dacua'ā miiⁿ ní s'téénu yā. Taachi n'guaaⁿ yā caja naachi snéé regalos yeⁿ'e yā, tuu'mi ní ca'á yā yeⁿ'ē dacua'ā miiⁿ. Regalos ní 'díiⁿnguaaⁿ ndúú^{cū} yáⁿ'ā chí n'dεεve ngééⁿ ndúú^{cū} mirra chí diitū taavi n'dai ngééⁿ.

12 Cuayivi miiⁿ ní Ndyuūs yaa'vi yā magos na 'yúú^{dú}yaaⁿ yeⁿ'e yā chí 'āā ntéé naⁿ'a yā nanááⁿ rey Herodes miiⁿ. Níicú magos cunaⁿ'a yā na vaacu yā na taama yúúⁿi.

Cueⁿ'e yā ngéénu yā na yáⁿ'āa Egipto

13 Taachi magos cunaⁿ'a yā, tuu'mi ní Ndyuūs dicho'ó yā 'áámá ángel níicú ángel miiⁿ ní ndaá yā nanááⁿ José miiⁿ taachi cyaadú yā ní caⁿ'a yā chii yā José: Díi José, nducueeⁿ di ní cuta'a di saⁿ'ā 'líiⁿ ní cueⁿ'e di cáanū di ndúú^{cū} chεεcu sa ndíi yáⁿ'āa Egipto. Ní 'cuεetinée nī miiⁿ ndíi taachi 'úú caaⁿ'máⁿ caati canéé chí rey Herodes miiⁿ ní nan'nuúⁿ yā saⁿ'ā 'líiⁿ chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā.

14 José miiⁿ ní nanduuchí yā. 'Tiicá ntúūⁿ chεεcu sa. Ní sta'a yā saⁿ'ā 'líiⁿ miiⁿ ní nguiinū míiⁿ nūūⁿ cueⁿ'e yā ndúú^{cū} chεεcu sa na yáⁿ'āa Egipto.

15 Níicú miiⁿ ch'εetinée yā ndíi chí ch'iī rey Herodes. Níicú cúúnú ca'a chíiⁿ chí Señor Ndyuūs caⁿ'a yā na libro yeⁿ'e yā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ cucáávā saⁿ'a profeta miiⁿ taachi caⁿ'a yā 'tíicā: Ná yáⁿ'āa Egipto 'caí daīyá.

Rey Herodes caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chi 'caaⁿ'núⁿ yā dacua'āa ngaiyāā

16 Taachí rey Herodes miiⁿ tuumicadínuuⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ magos chinnche'etí yā 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní nduuvi taáⁿ n'dai yā. Ní rey miiⁿ ní caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā ní dichó'ó yā soldados chí ch'iiⁿ'nuⁿ yā nducyáácá dacua'āa chí saⁿ'ā ndí cuaacu 'uūvī nduūyū chí véé na yāāⁿ Belén ndúúcu tanáⁿ'ā yāāⁿ chí na niiⁿnuúⁿ. "Tíicā rey miiⁿ diiⁿ cuenta yā ti cho'ōo 'uuvi nduūyū chí magos n'diichí yā 'ííⁿnyúⁿ ch'εετε miiⁿ yeⁿ'e nanguuvi.

17 Tuu'mi ní cho'ōo chuū chí cuuvi cuaacu tan'dúúca chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs cucáávā chí caⁿ'a saⁿ'ā profeta Jeremías cuááⁿ vmaanaⁿ 'túúca:

18 Na yāāⁿ Ramá ch'iindiveén 'iiⁿ'yāⁿ chí ngεεcu yā ní n'gái yā ndúúcu 'áámá vaadī ya'ai ch'εεté cucáávā daiya yā chí ch'íi. N'daataá yeⁿ'e Israel s'eeⁿ ngεεcu yā cucáávā daiya yā chí ch'iiⁿ'nūⁿ rey tan'dúúca chí táⁿ'ā Raquel ngεεcu yā cucáávā daiya yā chí ch'íi. Ní nguéé chiī ndaacā n'daataa s'eeⁿ 'viich'εεtíinūⁿ miiⁿ.

19 Cuayivi taachí ch'íi rey Herodes miiⁿ, José miiⁿ ní 'āā canee yā na yáⁿ'āa Egipto. Tuu'mi ní Señor Ndyuūs dicho'o yā 'áámá ángel ní ángel che'enaáⁿ yā yeⁿ'é José taachi cyaadú yā.

20 Ní ángel miiⁿ caⁿ'a yā chii yā José: Díí José, nducueeⁿ di ní cuta'a di saⁿ'ā 'lííⁿ dacuá'āa ní cuinaⁿ'a di ndúúcu chεεcu sa na yáⁿ'āa Israel caati ch'íi 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e yā 'caaⁿ'nuⁿ yā saⁿ'ā 'lííⁿ.

21 Tuu'mi ní José ncueeⁿ yā. "Tiicá ntúūⁿ chεεcu sa. Ní sta'a yā saⁿ'ā 'lííⁿ miiⁿ ní cueⁿ'e yā ndúúcu

chεεcu sa na yáⁿāa yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

²² Taachí José miiⁿ ch'iindiveeⁿ yā chi saⁿā Arquelao canéé lado yeⁿe rey Herodes chi chiida sa, tuu'mi ní José miiⁿ ní 'va'á yā chí caⁿ'a yā na yáⁿāa Judea chi yáⁿāa yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Naati tan'dúúcā chi ángel che'enaáⁿ yeⁿe yā na 'yudiyaanⁿ yeⁿe yā, cueⁿe yā yáⁿāa Galilea chi yáⁿāa yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel ntúūⁿ.

²³ Ní ndaá yā na yáⁿāa míⁿ ní cueⁿe yā ch'εεtinee yā na yāⁿ Nazaret yeⁿe yáⁿāa Galilea. Ní 'iicu cuuvi cuaacu chí caⁿ'a profetas vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe Jesús chi 'túúcā: Canéé chí cuuvi ngúúví yā 'iiⁿ'yāⁿ nazareno yā cucáávā chi cueⁿe yā na yāⁿ Nazaret.

3

Yeⁿe chi Juan cuεédínuūⁿniⁿ yā ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Tiempo miiⁿ chiicá Juan chí cuεédínuūⁿniⁿ yā na lugar naachi nguée ch'εεtinée 'iiⁿ'yāⁿ. Lugar miiⁿ chi yeⁿe yáⁿāa Judea ní míⁿ ngaⁿ'a Juan nduudu cuaacu.

² Juan miiⁿ ní ngaⁿ'a yā chi 'túúcā: Ndís'tiī, ndaacadamí nī yeⁿe chi diíⁿ nī chi nguée n'dai caati 'āā ndaā niiⁿnuúⁿ nguuvi miiⁿ naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvi.

³ Níicú yeⁿe Juan 'cūū ní saⁿ'a profeta Isaías caⁿ'a yā yeⁿe yā vmnááⁿ vmnaaⁿ taachí caⁿ'a yā 'túúcā: 'Caandiveéⁿ nī. 'Áámá saⁿ'ā ngaⁿ'ā yuudu sa 'túúcā na yáⁿāa cuūⁿmáⁿ naachi nguée ch'εεtinée 'iiⁿ'yāⁿ: 'Cuundiyaáⁿ nī yúúni yeⁿe Señor

Ndyuūs caati cúchii yā. Nan'guáaⁿ nī yúúni
cuaacu caavá yā. Didεεvé nī staaava ye^{n'}é nī
ní cuuvi cuaáⁿ nī 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ taachi ndaa yā.

4 Catecai Juan miiⁿ ní nin'dai ndúúcū yuūdū
ye^{n'}é 'iiti camello. Ní cinturón ye^{n'}é sa ní diiⁿmaⁿ
'iiti. Níicú chí che'ē sa ní 'iiti langostas ndúúcū
n'di'i ye^{n'}é 'iiti 'yáaiⁿ chí vεε cuεεti.

5 N'deeé 'ii^{n'}yāⁿ can'daa yā chí 'caandiveéⁿ yā
nduudu ye^{n'}é Juan miiⁿ. Ní can'daa yā ye^{n'}e yāāⁿ
Jerusalén, ye^{n'}e yá^{n'}āa Judea, ní ye^{n'}e yá^{n'}āa chí
cuaaⁿ 'diituú ye^{n'}é yíicú Jordán.

6 'Ii^{n'}yāⁿ ní ca^{n'}a yā nuuⁿndi ye^{n'}é yā nanááⁿ
Ndyuūs níicú Juan miiⁿ ní chεεdínuūⁿnīⁿ sá 'ii^{n'}yāⁿ
miiⁿ na yíicú Jordán miiⁿ.

7 Taachí Juan miiⁿ n'diichī sa chí neené 'yaaⁿ
'ii^{n'}yāⁿ fariseos ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ saduceos ne^{n'}é yā
chí cuεεdínuūⁿnīⁿ sa 'ii^{n'}yāⁿ, Juan miiⁿ ca^{n'}a sa chí
sa 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ: Ndís'tiī tan'dúúcā cúú, 'tíicā ndís'tiī.
¿Du'ú chí 'cuééⁿ ndís'tiī chí cuuvi cáanu nī ye^{n'}e
castigo taaⁿ chí cuchii?

8 N'daāca diíⁿ nī maaⁿ níicú 'cuu^{n'}míⁿ nī 'ii^{n'}yāⁿ
chí 'āā ndaacadaamí nī ye^{n'}e nuuⁿndi ye^{n'}e nī.

9 Ndís'tiī ní 'āā ntéé nadacádínuuⁿ nī chí n'dai nī
caati ndaata ye^{n'}e Abraham ndís'tiī. Naati 'úú ní
nga^{n'}á ngii ndís'tiī chí Ndyuūs cuuvi diíⁿ yā chí tuūu
s'tiī ní cuuvi daiya Abraham.

10 Cutíiⁿ míⁿ 'āā canéé na dii'yu yá^{n'}á.
Nducyaaca yá^{n'}á chí nguéé n'dáacā ngii n'gui'i
ye^{n'}é canee chí 'caata yá^{n'}á míⁿ ní cūnuuⁿ na ya^{n'}ā.

11 'Úú ní cuaacu níⁿnyúⁿ chí ngεεdínuūⁿnīⁿ
ndís'tiī ndúúcū nuūⁿnīⁿ caati 'āā ndaacadaamí nī
ye^{n'}e nuuⁿndi ye^{n'}e nī. Naati ndáá táámá 'ii^{n'}yāⁿ
cuayiivi ye^{n'}e 'úú chí ch'εεε taavi cá poder ye^{n'}e yā

nguéeé ti 'úú. 'Úú ní nguéeé neené n'dai 'úú chi cuuvi candéeé ndaacuú yeⁿe yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní n'dai taavi cá yā chi cuuvi 'úú. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cuεεdínuūⁿniⁿ yā ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcu yaⁿ'ā.

12 Ní taachi ndaa 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi nguuvi Jesús diⁿ yā tan'dúúca 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ chí didεεvé yā trigo 'tíicā diⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ. Ní sta'á yā zaranda yeⁿe yā ní nadidaamá yā trigo na cheeti díinūⁿ. Ní dεεcú miiⁿ ni'neeⁿ yaⁿ'a yā ná nguuchí yaⁿ'ā chí 'āā ntéé n'tuúvi. Dεεcú miiⁿ ní tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeé i'téenu yā Ndyuūs.

Juan cheεdínuūⁿnīⁿ sa Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Tuu'mi ní Jesús chiicá yā na yáⁿ'āa Galilea ní ndaa yā na yíicú Jordán naachi canee Juan chi Juan miiⁿ ní cuεεdínuūⁿnīⁿ sa Jesús miiⁿ.

14 Juan miiⁿ ní nguéeé 'cuuⁿ sa. Ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: 'Úú ní neⁿ'é chí dii cuεεdínuūⁿnīⁿ di 'úú. ¿'Áá dii cuchii di nanáaⁿ 'úú?

15 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: Diiⁿ dí maaⁿ 'tíicā; ní diiⁿ yú tan'dúúca chí Dendyuūs neⁿ'e yā chí diiⁿ yú. Tuu'mi ní Juan 'cuūⁿ sa.

16 Cuayiivi taachi 'āā cheεdínuūⁿnīⁿ Juan miiⁿ Jesús miiⁿ, tuu'mi ní Jesús ní nan'dáa yā na nuūⁿnīⁿ. Cuayiivi ní nanguaaⁿ nanguuvi. Ní Juan n'diichí sa Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ chí tan'dúúca paloma 'tíicā. Chiica yeⁿ'ē na va'ai cheeti nguuvi ní ndaā vmnaaⁿ yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

17 Tuu'mi ní n'giindiveéⁿ yā 'áamá nduudu yeⁿ'ē nanguuvi chí ngaⁿ'a: Saⁿ'a 'cūū Daiyá chí neⁿ'e taaví. Ní yeenú taaví cáávā sáⁿ'a 'cūū.

4

Yáá'n'guiinūuⁿ neⁿ'e sa tuu'vi neeⁿ sa Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Tuu'mi ní Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs candéε Jesús miiⁿ ná yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéeé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ chi yááⁿ'n'guiinūuⁿ neⁿ'e sa chi Jesús diiⁿ yā nuuⁿndi.

² Jesús canée yā miiⁿ 'uūvū ngeεcu nguuvi ní 'uūvī ngeεcu n'gaaⁿ ní nguéeé che[']é yā. Ní cuayiivi ní cuiicú yā.

³ Yááⁿ'n'guiinūuⁿ ní ndaā sa nanááⁿ Jesús chí n'diichineeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'ā sa: Dii Jesús, nduuti chi dii chi Daiya Dendyuūs dii, caaⁿ'maⁿ dí cuuvi dí tuūu 'cúū chi nduuví pan. Ní nduuvi pan ní cuuvi che[']e di.

⁴ Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: 'Túúcā canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Nguéeé dámaāⁿ pan che[']é 'iiⁿ'yāⁿ ní cunduūchi yā caati ndúúcū tanducuéⁿ'ē nduudu chi ngaⁿ'a Ndyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ cunduūchí yā nduuti chi cu'téénu yā.

⁵ Tuu'mi ní yááⁿ'n'guiinūuⁿ miiⁿ candéε sa Jesús na yáāⁿ Jerusalén chi yáāⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. Ní chin'duu sá 'iiⁿ'yāⁿ na yáácú yeⁿ'e yaācū.

⁶ Ní yááⁿ'n'guiinūuⁿ caⁿ'a sa chii sa Jesús: Nduuti chi dii chi Daiya Dendyuūs dii, cáávā di ndii 'múúⁿ ndii na yáⁿ'āa; caati 'túúcā canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Ndyuūs dichó'o yā ángeles yeⁿ'e yā chi diiⁿ yā cuidado yeⁿ'ē di. Ní ángeles cundéε yā dii ndúúcū ta'á yā, ní nguéeé cuuvi ya'ai ca'a di na tuūu.

⁷ Jesús nán'guεεcútáⁿ'a yā: 'Tuucá ntúūⁿ canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Nguéeé diiⁿ di mar

'áámá cosa chi n'diichineeⁿ di Señor Ndyuūs yeⁿ'ē di.

⁸ Tuu'mi candéē yááⁿ'n'guiinūⁿ miiⁿ Jesús miiⁿ na 'áámá yiicū yáácú ní ch'iⁿ'i sa tanducuéⁿ'ē naciones yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcū chí ngaⁿ'á ntiiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿ'ē ndúúcū dendú'ū chí n'gεεε chi véé yeⁿ'ē.

⁹ Ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: Tanducuéⁿ'ē chuū teé dii nduuti chi caantí'ya dí nanaáⁿ ní cu'téenu di 'úú.

¹⁰ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ: Dí yááⁿ'n'guiinūⁿ, cuví di nanaáⁿ caati 'túúcā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Dendyuūs: Cu'téenu di Señor Ndyuūs yeⁿ'ē di ní 'caandiveeⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ míⁿ nūⁿ.

¹¹ Tuu'mi ní yááⁿ'n'guiinūⁿ miiⁿ diví sa yeⁿ'e Jesús, ní nínⁿdaā ángeles ní dichí'vε yā Jesús miiⁿ.

*Jesús tucá'a yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yā na yáⁿ'āa Galilea
(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)*

¹² Taachi ch'iindiveéⁿ Jesús miiⁿ chi Juan chi ngeεdinuūⁿnīⁿ 'iiⁿ'yāⁿ canúúⁿ sá vácūū, nanguεεcunée yā cunaⁿ'a yā na yáⁿ'āa Galilea.

¹³ Chiicá yā na yáāⁿ Nazaret ní ndaa yā canee yā na yáāⁿ Capernaum. Yáāⁿ miiⁿ ní niiⁿ'nuúⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā canee, ní canee na yáⁿ'āa yeⁿ'e Zabulón ndúúcū yáⁿ'āa yeⁿ'e Neftalí.

¹⁴ Ní cuuvi cuaacu nduudu yeⁿ'e saⁿ'ā profeta Isaías chí caⁿ'a sa cuááⁿ vmnaaⁿ 'tíicā:

¹⁵ Ná yáⁿ'āa yeⁿ'ē Zabulón ndúúcū na yáⁿ'āa yeⁿ'e Neftalí chí canéé na yúúní chí ngeⁿ'e ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ndúúcū na yáⁿ'āa chí canee taama lado yeⁿ'e yíicú chí nguuvi Jordán.

Mííⁿ canéé yáⁿ'āa Galilea yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

16 'Iiⁿ'yāⁿ chi snéé na maāiⁿ ti nguéé yeⁿ'e Ndyuūs, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā 'áámá δεενε χηεεε. Ní chíi δεεvé miiⁿ naachi sneé 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

17 Ndíí tuu'mi tucá'ā Jesús caⁿ'a yā nduudu cuaacu ní caⁿ'a yā: Ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é nī caati tiempo chi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā na va'ai chεεti nguuvi 'āā ndaa niiⁿnuúⁿ.

*Jesús yaa'vi yā cuūuⁿ saⁿ'a chí itungááⁿ 'yaācā
(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)*

18 Cuayiivi ní Jesús miiⁿ cachiicá yā cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā chí nguuvi Galilea, ní n'diichí yā na 'uuvī saⁿ'ā 'díinu sa vi'ī. 'Áámá saⁿ'a ní Simón Pedro nguuvi sa. Táámá saⁿ'ā ní 'diinu sa ní Andrés nguuvi sa. Saⁿ'ā s'uuⁿ ní n'gaa nuuⁿ sa yáanā yeⁿ'é 'yaācā miiⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ti saⁿ'ā s'eeⁿ itungááⁿ sa 'yaācā na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ti ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē sa.

19 Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Cuchí nī nduucú, ní 'úú ní dííⁿ chí in'nuúⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi caⁿ'á yā nduucú. Ní tan'dúúcā chí tungaáⁿ nī 'yaācā yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā, 'tíicā in'nuúⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā nduucú.

20 Hora mííⁿ nūuⁿ ní saⁿ'ā s'eeⁿ s'neeⁿ sa yaānā yeⁿ'ē sa ní cuen'e sa ndúúcū Jesús miiⁿ.

21 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ cuen'e ca yā ní n'diichi yā taama 'uuvi saⁿ'ā chí 'diinu sá vi'ī chí nguuvi sa Jacobo ndúúcū Juan. Ní saⁿ'ā s'uuⁿ ní daiya Zebedeo. Ní snee sa na barco miiⁿ ndúúcū chiida yā Zebedeo miiⁿ ní n'diyaatá yā yáanā yeⁿ'e yā. Jesús 'cai yā Juan ndúúcū Jacobo miiⁿ.

22 Tuu'mí nūuⁿ ní sa^{n'}ā s'uuⁿ ní s'neeⁿ sa barco miiⁿ ndúúcu chiida sa, ní cue^{n'}e sa^{n'}ā s'uuⁿ ndúúcu Jesús miiⁿ.

*Jesús ngi'cuéⁿ yā 'yaaⁿ taavi 'iiⁿyāⁿ
(Lc. 6.17-19)*

23 Jesús cachiĩcá yā núúⁿmáⁿ ná yá^{n'}āa ye^{n'}e Galilea ní ngi'cueⁿ yā na yaacū sinagogas na yáāⁿ ye^{n'}ē yá^{n'}āa miiⁿ. Ní ca^{n'}á yā nduudu cuaacu ye^{n'}ē naachi Ndyuūs nga^{n'}a ntiⁿnyúⁿ yā. Jesús miiⁿ ní diiⁿ yā chi nduūvā ye^{n'}ē 'iiⁿyāⁿ ye^{n'}e nducué^{n'}ē naaⁿ ca'ái ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ye^{n'}e nducué^{n'}ē chi ya'ai ye^{n'}e yā.

24 Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ye^{n'}e núúⁿmáⁿ yáāⁿ ye^{n'}e yá^{n'}āa Siria ch'iindiveéⁿ yā ye^{n'}e Jesús miiⁿ. Ní candéε yā 'iiⁿyāⁿ chí ya'ai ye^{n'}ē, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí n'dee nááⁿ ca'ai ndii yā, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí canee yā ndúúcu espíritus ye^{n'}e yááⁿ'nguiinūuⁿ, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí ndistá^{n'}ā vaanicádiinūuⁿ ye^{n'}ē, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndúúcu ca'ái chi in'dúuví cuerpo ye^{n'}e yā. Ní Jesús diiⁿ yā chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ nduūvā ye^{n'}ē yā.

25 Neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cue^{n'}é yā ndúúcu Jesús miiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ye^{n'}e yá^{n'}āa Galilea, ndúúcu distrito ye^{n'}ē Decápolis chí véé ndíichi yáāⁿ ye^{n'}ē, ndúúcu yáāⁿ Jerusalén, ndúúcu yá^{n'}āa ye^{n'}e Judea, ndúúcu yá^{n'}āa chí snéé táámá lado ye^{n'}ē yíicú Jordán.

5

*Jesús nga^{n'}a yā nduudu cuaacu na 'áámáyicu
(Lc. 6.20-23)*

1 Taachi Jesús n'diichí yā chí n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ cue^{n'}e yā ndúúcu yā tuu'mi ní Jesús cue^{n'}e yā 'áámá

yīicū. Taachi Jesús miiⁿ ch'iindí yā tuu'mi ní discípulos yeⁿ'e yā ní ndaa yā nanááⁿ yā.

² Jesús ní caⁿ'a yā ní ngi'cuéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

³ De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chi deenú yā na staava yeⁿ'é yā chi neⁿ'e deenu cá yā yeⁿ'e Ndyuūs, caati cuuvi yeⁿ'é yā yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā ná va'ai cheeti nguuvi.

⁴ De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chi ndaachi 'iinú yā cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs maaⁿ, caati cuayiivi ní Ndyuūs ca'á yā 'viich'εetiínūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

⁵ De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chi ndiicúⁿ yā na staava yeⁿ'e yā, ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi ndaācá yā de'ε chi cuuvi yeⁿ'e yā chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

⁶ De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e ca yā diiⁿ yā chi n'daācā tan'dúúcā chi neⁿ'e Ndyuūs. Ní Ndyuūs cúnnee yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

⁷ De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chi 'nuūⁿ ndī ya'ai 'iinú yā cáávā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ, caati Ndyuūs 'nuūⁿ ndī ya'ai 'iinú ntúⁿ yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

⁸ De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chi deεεε staava yeⁿ'é yā, ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní snaaⁿ yā Ndyuūs.

⁹ De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ yā chi nguéé 'caa'vá 'iiⁿ'yāⁿ, ti tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi daiyá Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁰ De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chi n'geenú yā ngii cáávā chi diiⁿ yā chíⁿ chi Ndyuūs neⁿ'é yā, caati véé parte yeⁿ'e yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā ná va'ai cheeti nguuvi.

¹¹ De'ε chúúcā n'dai ndís'tiī taachi 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā chi ndís'tiī 'cueenú nī cuuvi cucáávā 'úú, ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ taáⁿ yā ndúúcū ndís'tiī ní n'deee n'dái

caan'mán yā nduudu yaadi yeⁿ'e ndís'tiī cucáávā 'úú.

¹² Cuuvi yeenu taaví nī caati cuuvi ndaācá nī chí ch'εετε yeⁿ'é nī ná va'ai chεeti nguuvi. 'Túúcā 'iiⁿ'yāⁿ can'daa yā ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ profetas chí ndεé yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs. Ní profetas ch'eenú yā chii.

Yiimā yeⁿ'ē yáⁿ'āa

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³ Jesús caⁿ'a yā: Ndís'tiī, nduuti chí i'téenu nī chí 'úú chí Cristo, tuu'mi ní ndís'tiī, tan'dúúcā yiimā yeⁿ'ē yáⁿ'āa 'tiicá nī. Nduuti chí yiimā nguéé n'daācā sabor yeⁿ'ē, ¿de'ē cuuvi dííⁿ nī? Nguéé de'ē veε dichí'vē yiimā miiⁿ. 'Āā taanduu rá chí cungéē 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa ní n'diivi neeⁿ ca'a yā.

Déévé yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū

¹⁴ Ndís'tiī chí i'téenu nī chí 'úú chí Cristo, tan'dúúcā δεεβε yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'tiicá nī, ti caⁿ'á nī ch'iⁿ'i nī δεεβε yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. 'Áámá yāāⁿ chí canduūu na 'áámá yiicū nguéé cúúví cunuuⁿ n'de'eī.

¹⁵ Ndíí nguéé ndúú 'iiⁿ'yāⁿ ra 'cuuⁿ'miⁿ yā 'áámá lámpara ní cu'nuúⁿ yā maaⁿ 'áámá caja; naati cun'duúⁿ yā na 'áámá mesa, ní íícú cuuví δεεβε yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā chεeti va'āī.

¹⁶ Tan'dúúcā 'áámá lámpara chí ngii ndεεβε, 'tíicā cuuvi n'daācā vida yeⁿ'é nī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní 'íícú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi snaaⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ chí n'daacā chí idiíⁿ nī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caan'mán yā: De'ε chúúcā ch'εετε Ndyuūs chí Chiidá nī, Ndyuūs chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e ley yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel

17 Nguéé nadicadínnuun ndís'tiī chi 'úú chi Jesús ní cúchií chi divií ley yeⁿ'e Moisés ndúúcu nduudu yeⁿ'e profetas chi canéé nguūⁿ ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ. 'Úú nguéé ndaá chí divií ti ndaá chí dicuaācú yeⁿ'ē.

18 Ti cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngī ndís'tiī: Neⁿ'e chi canéé cá nanguuvi ndúúcu iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé cuuvi chó'ōo mar 'áámá punto 'líiⁿ ndíi nguéé ndúú mar 'áámá coma yeⁿ'e ndúúdu yeⁿ'e ley, nuuⁿmaⁿ neⁿ'e chi tanducuéⁿ'ē 'āā cuéé cuuvi cuaacu taan-
duvεε chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs.

19 'Tíicā 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé diíⁿ yā cumplir 'áámá mandamiento 'líiⁿ ní 'tíicā ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi diíⁿ yā tan'dúúcā maáⁿ yā diiⁿ yā, 'líiⁿ 'líiⁿ cá nūuⁿ cuuvi tuneeⁿ yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvi nguéé tan'dúúcā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chi n'daāca idiíⁿ yā ní ngi'cueeⁿ yāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ táācā chi cuuvi diiⁿ n'daacá yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuvi tuneeⁿ yā dendu'ū chi n'daacā ná va'ai cheeti nguuvi naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā.

20 'Úú ní ngaⁿ'á ngī ndís'tiī: Nduuti chi ndís'tiī nguéé n'daācā ca idiíⁿ nī chi cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ chi ngi'cueeⁿ ley ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ fariseos, tuu'mi ní ndís'tiī nguéé cuuvi cundaa nī na va'ai cheeti ngu-
uvi naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

*Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chi nduuvi tááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
(Lc. 12.57-59)*

21 Maaⁿ ní chííndiveeⁿ nī chí caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ chí 'túúcā: Nguéé 'caaⁿ'nuⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ. Du'u chí 'caāⁿ'nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā nguuvi chí Ndyuūs caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e nuuⁿndi.

22 Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngí ndís'tiī 'tíicā: 'Āā du'ú nūⁿ chi nduuvi taaⁿ yeⁿ'ē vi'i, véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā nguuvi chi Ndyuūs caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'ē nuūⁿndī. 'Āā du'ú nūⁿ chi caaⁿ'maⁿ cuuvi vi'i 'tíicā: De'ē chúúcā chεεchí tīⁿ di, véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā nanááⁿ juez. 'Āā du'ú nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi caaⁿ'maⁿ yā 'tíicā: De'ē chúúcā zonzo dii, caⁿ'á yā na infierno naachi canéé 'áámá nguuchi yaⁿ'ā.

23 Nduuti chi diiⁿ di tan'dúúcā costumbre yeⁿ'ē di ní ndεε di ofrenda yeⁿ'ē di ní ca'a di Ndyuūs vmnááⁿ nátaī yeⁿ'e yaācū templo, ní hora míⁿ nūⁿ ninán'gaacu di chi vi'i di ní véé vaadī 'caa'va yeⁿ'ē di ndúúcu sa;

24 tuu'mi ní cu'neeⁿ di ofrenda yeⁿ'ē di niiⁿnuúⁿ nátai. Ní cueⁿ'e di ntun'dáá n'dai di ndúúcū vi'i di. Cuayiivi ní cuuvi nguεεcundí di ní ca'a di ofrenda yeⁿ'ē di nátai.

25 Tun'dáá n'dai di ndúúcū 'āā du'u nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi taaⁿ yeⁿ'e di maāⁿnchεεté nūⁿ taachi canúu di yúúní ndúúcu yā, 'aatī caⁿ'a yā canguu yā dii nanááⁿ juez. Ní juez míⁿ nca'a yā dii ta'ā policía. Ní policía miiⁿ ní cu'nuūⁿ sa dii vácūū.

26 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngī dii chi nguée nan'daā di vácūū neⁿ'e chí nguée 'cuiinu nadí'vε di tanducuéⁿ'ē chi can'diicu di.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e adulterio

27 N'giindiveéⁿ nī chí caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nuuⁿndi chi adulterio 'túúcā: Ndís'tiī chi n'giindivaacú nī, nguée in'nuúⁿ nī n'daataá o isaⁿ'ā chí nguεε yeⁿ'ē di.

28 Naati 'úú, Jesús ní ngaⁿ'á ngí ndís'tiī 'tíicā: 'Āā du'ú nūⁿ chí n'giīⁿnyūⁿ ndúúcū 'áámá saⁿ'ā o n'daataá ní neⁿ'e yā cuuvi n'dái yā ndúúcū vi'i, 'āā

diiⁿ nuuⁿndí yā na staava yeⁿ'e yā tan'dúúccā chi 'āā 'tíica yā ndúúccū vi'i. Ní 'āā díⁿ yā adulterio.

29 Chuū ngaⁿ'á: Nduuti chi nduutinaaⁿ di lado tá cuaācú dí diiⁿ chí diiⁿ di nuuⁿndī, 'caaca di nduutinaaⁿ di ní cun'dáa di. Ti n'dáacā ca chi cuuvi ndai di 'áámá parte yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'ē di, nguéé ti tanducuéⁿ'ē cuerpo yeⁿ'ē di caⁿ'a na infierno.

30 Ndúúti chí ta'ā cuaācú di idiiⁿ chí diiⁿ dí nuuⁿndi, 'caaca di ní cun'dáa di. Ti n'dáacā ca chí cuuvi ndaī 'áámá parte yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'ē di, nguéé ti núúⁿmáⁿ ch'εετε cuerpo yeⁿ'ē dii caⁿ'a na infierno.

*Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí i'tεεchi vi'i yā
(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)*

31 Tiempo chi chó'ōo 'iiⁿyāⁿ caⁿ'a yā 'túúccā: 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí t'εεchi n'daataá yeⁿ'é yā, canéé chí ca'a yā 'áámá caaca yeⁿ'ē chí t'εεchí vi'i yā.

32 Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī 'tíicā: Nduuti chí 'áámá saⁿ'ā chí t'εεchi sá n'daataá yeⁿ'ē sa, nguéé cáávā chí v'éé saⁿ'ā chí n'dai ndúúcu tá, tuu'mi ní diiⁿ sa chí n'daātāa cuuvi adulterio tá. 'Āā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chí 'caandavaacu sá ndúúccū n'daataa chí i'nééⁿ isaⁿ'ā yeⁿ'e ta tán'ā, saⁿ'ā miiⁿ idiiⁿ ntúūⁿ sa nuuⁿndi chí adulterio.

*Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē nduudu chí 'tíicā o nguεε
'tíicā*

33 Ndís'tiī ní ch'iindiveéⁿ nī chí caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ tiempo chí 'āā chó'ōo 'tuuccā: Nguéé caaⁿ'maⁿ nī nduudu, “por Ndyuūs”, cáávā cosa chí cuaacu níⁿnyúⁿ chí díiⁿ nī ní nguéé 'tíicā diiⁿ nī. Taachi caaⁿ'máⁿ nī nduudu, “por Ndyuūs”, diiⁿ cuaacú nī tan'dúúccā chí díiⁿ nī cáávā Ndyuūs.

34 Naati 'úú ní nga'n'á ngí ndís'tiī: Nguéé caa'n'mán nī nduudu, “por Ndyuūs”, ye'n'ē mar 'áámá naa'n. Ndíí nguéé caa'n'mán nī nduudu, “cucáávā nanguuvi”, ti mii'n canéé trono ye'n'e Dendyuūs.

35 Ndíí nguéé ndúú caa'n'mán nī nduudu, “cáávā yá'n'āa 'cūū”, ti chíí'n chi banco 'líí'n ye'n'ē ca'a Ndyuūs; ndíí nguéé ndúú 'áámá nduudu, “cáávā yáā'n Jerusalén”, ti chii'n chí yáā'n ye'n'ē Rey Ndyuūs chí ch'εεε yā.

36 Ndíí nguéé ndúú caa'n'mán nī nduudu, “cáávā tíí'n nī”, ti nguéé cúúví dii'n nī chi cuuvi cuéē naachi cuái'n mar 'áámá yuūdū tíí'n nī. Ní nguéé cuuvi dií'n nī chi cuuvi cuái'n naachi cuéē mar 'áámá yuūdū tíí'n nī.

37 Naati ndís'tiī caa'n'mán nī, “'tíicā”, nduuti chi 'tíicā; o nduuti chi nguéé 'tíicā, tuu'mi ní caa'n'ma'n nī, “nguεε 'tíicā”, caati nduuti chi caa'n'mán nī nduudu, “por Ndyuūs” o cáávā táámá ye'n'e chuū, tuu'mí ní nduudu mii'n ní nguéé n'daācā chi caa'n'ma'n nī.

*Diné'e nī 'ii'n'yā'n chi nguéé ngí n'diichí yā ndís'tiī
(Lc. 6.29-30)*

38 Jesús ca'n'a yā: Ndís'tiī ní ch'iindiveén nī chí ca'n'a 'ii'n'yā'n tiempo chi chó'ōo ye'n'e ley chí 'tíicā: Nduuti chí 'áámá 'ii'n'yā'n tun'dáa yā nduutinaa'n taama 'ii'n'yā'n, 'tiicá ntúū'n 'ii'n'yā'n mii'n ní cuuví tun'daá yā nduutináa'n 'ii'n'yā'n chí dii'n nduucú yā 'tíicā. Ní 'áámá 'ii'n'yā'n chí tun'dáa yā 'dii'n'yun táámá 'ii'n'yā'n, 'tiicá ntúū'n cuuví tun'daa yā 'dii'n'yun 'ii'n'yā'n chí dii'n nduucú yā 'tíicā.

39 Naati 'úú ní nga'n'á ngí ndís'tiī: Nguéé 'cuu'n'ma'n nī ndúúcū 'ii'n'yā'n chí yaādii'yá yā. 'Āā du'ú nūu'n 'ii'n'yā'n chí 'cue'n'é yā tiicūnáa'n nī

ti duuchineéⁿ yā yeⁿe nī 'cuuⁿ nī chi diíⁿ yā taama vmnéⁿ'ēe nduuti chi neⁿe yā.

⁴⁰ Ní nduuti chi 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chi in'nuúⁿ yā vaadī 'caa'va ndúúcu nī, ní neⁿe yā divíi yā tiinuuⁿ yúudūu yeⁿe nī, ca'a ntúuⁿ nī cotón yeⁿe nī.

⁴¹ Ní nduuti chi 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuví yā ndís'tiī chi a fuerza canéé chí cándεε nī chéédí yeⁿe yā tan'dúúca 'uúvī kilómetros 'tíicā yaⁿ'ai ca candéε nī yeⁿe yā ndii cuūuⁿ kilómetros.

⁴² Taachí caaca 'iiⁿ'yāⁿ ndís'tiī 'āā de'é nūuⁿ cosa ca'a nī 'iiⁿ'yāⁿ cosa miiⁿ. Nguéé nguεεcundíi nī cuadáámí nī yeⁿ'é yā.

*Diné'e nī 'iiⁿ'yāⁿ chí taaⁿ ndúúcu nī
(Lc. 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Ndís'tiī ní ch'iindiveéⁿ nī chi caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ tiempo chi 'āā chó'ōo: Diné'e di 'iiⁿ'yāⁿ na niíⁿnuúⁿ vaacu dí. Nguéé diné'e di 'iiⁿ'yāⁿ chí taáⁿ yā ndúúcu dí.

⁴⁴ Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Diné'e nī 'iiⁿ'yāⁿ chi taaⁿ yā ndúúcu nī. N'dáácā caaⁿ'maⁿ nī yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'dáácā ngaⁿ'a yā yeⁿe nī. N'dáácā diíⁿ nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé neⁿe yā ndís'tiī. Caaⁿ'máⁿngua'á nī yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuen'e ndís'tiī ní nguéé n'daācā idiíⁿ yā ndúúcu nī ní idiíⁿ yā chí ndís'tiī n'geenú nī ngii.

⁴⁵ Ní ndís'tiī ní 'cuuⁿ'miⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ndís'tiī ní daiya Dendyuūs ndís'tiī. Chiida yú chi cánéé na va'ai chεeti nguuvi idiíⁿ yā chí ican'daa 'yáⁿ'ā naachi snéé 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā diíⁿ yā. Ní Ndyuūs idiíⁿ yā chí ngeenⁿ cuūvī yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí n'daācā idiíⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā idiíⁿ yā.

46 Ndúúti chi ndís'tiī dinéⁿe nī 'iiⁿ'yāⁿ chi nen^e yā ndís'tiī, ¿d'é'ē premio chi ndaacá nī? ¿'Áá nguéé 'tiicá ntúūⁿ idiīⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi cobrador yā?

47 Nduuti chi ndís'tiī diīⁿ nī saludar dámaāⁿ hermanos yeⁿ'e nī, ¿de'ē premio chi ndaacá nī? ¿'Áá nguéé 'tiicá ntúūⁿ idiīⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel chi nguéé i'téenu yā Ndyuūs?

48 N'daācā n'dai ca diīⁿ ndís'tiī chi diīⁿ nī tan'dúúcā chi diīⁿ Dendyuūs, Chiida yú, chi canéé na va'ai chεeti guuvi.

6

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chi nginnee yú 'iiⁿ'yāⁿ

1 Ndís'tiī nguéé diīⁿ nī dendu'ū chi n'daācā yeⁿ'e yaācū nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caati snaaⁿ yā chí diīⁿ nī chi nadacadiinúúⁿ yā chi ndís'tiī ní n'daāca nī. Nduuti chi 'túúcā idiīⁿ nī, tuu'mi ní Ndyuūs Chiida yú nguéé téé yā chi cuuvi yeⁿ'e nī yeⁿ'e chi diīⁿ nī taachi ndaa nī ná va'ai chεeti guuvi.

2 Taachi ndís'tiī ca'a nī ofrenda yeⁿ'e nī, nguéé diīⁿ yuudú nī níicú nguéé cuuvi cadíínuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. 'Tíicā idiīⁿ náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí yā taachi snée yā na yaācū sinagoga ndúúcū na cuaaⁿ cyúúní. Ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ ní cuuvi snaaⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'een ní nn'dai yā. Cuaacu níⁿ'nyúⁿ 'úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī, chi 'iiⁿ'yāⁿ s'een ní vεε chi 'āā ndaāca yā yeⁿ'e chi diīⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

3 Taachi ndís'tiī ní ca'á nī cosas chi inneé nī 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e yā, nguεε ca'a nī chi tu-umícadíínuuⁿ ta'ā 'cueé nī chí diīⁿ tá'ā cuaacú nī.

4 'Tíicā ca'a n'de'éí nī cosas miiⁿ yeⁿ'e nī ní 'iiⁿ'yāⁿ nguεε cuuvi snaaⁿ yā; 'íicú Chiida yú chí cánéé

ná va'ai chεeti nguuvi inaaⁿ yā chi nguée n'diichi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní Chiida yú téé yā chi cuuvi yeⁿ'e nī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ.

*Jesús ngi'cueeⁿ yā yeⁿ'ē chí ngaⁿ'ānguá'āa
(Lc. 11.2-4)*

⁵ Taachi ndís'tiī caaⁿ'maⁿngua'á nī, nguée díⁿ nī tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chí 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí yā, caati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ inee yiinú yā chi n'gεεtíndii yā na yaācū sinagogas ndúúcū cuaaⁿ cyúúní ní 'íícú 'iiⁿyāⁿ ní snaaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiī, chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'āā véé chí cuuvi yeⁿ'é yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

⁶ Ndís'tiī, taachi caaⁿ'maⁿngua'á nī, cundáa nī na cuarto 'líⁿ yeⁿ'e va'ai yeⁿ'e nī ní n'gaadí nī cheendí va'āi cuarto 'líⁿ miiⁿ. Ní caaⁿ'maⁿngua'á nī ndúúcū Chiida yú chí inaaⁿ n'de'ei yā. Ní Chiida yú ntée yā chí cuuvi yeⁿ'e nī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ.

⁷ Ní taachi caaⁿ'maⁿngua'á nī, nguée dachíⁿ dachíⁿ caaⁿ'maⁿ nī tan'dúúcā chí diiⁿ náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chí 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí yā chí nguée i'téenu yā Ndyuūs ní nguεε yeⁿ'e ndaata Israel yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nadicadíⁿnuuⁿ yā chí Ndyuūs caⁿ'á yā 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é yā ti neené n'deē nduudu ngaⁿ'a yā.

⁸ Nguée díⁿ nī tan'dúúcā chí idiiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ti Chiida yú 'āā déenu yā dendu'ū chí neⁿ'e nī taachi 'āā cuée caaca nī.

⁹ Ní taachi ndís'tiī caaⁿ'māⁿngua'á nī, 'túúcā caaⁿ'maⁿngua'á nī:

N'diī Chiidá nducyaaca 'nū, n'diī chí caneé nī ná va'ai chεeti nguuvi. Dε'ε chúúcā dεεve chí ngúúví nī.

10 Canéé chi ndaá tiempo naachi chí nga'a ntiiⁿnyuⁿ nī. Cúúví tan'dúúccā chi n'dií neⁿ'e nī tan'dúúccā ná va'ai cheeti nguuví 'tiicá ntúūⁿ na yáⁿ'āa 'cúū.

11 Téé nī chi cuuví che'é 'nū nguuví 'cūū.

12 Nadich'εεcú nī nuuⁿndi yeⁿ'e 'nū tan'dúúccā chí nús'uu inadich'εεcú 'nū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguεε n'daācā diíⁿ yā nduucú 'nū.

13 Nguéé 'cuáaⁿ nī chi ndaā nanaáⁿ 'nū cosas chi cheεchi ca chi diiⁿ chi diíⁿ 'nū nuuⁿndi naati nadanguáⁿ'ai nī nús'uu yeⁿ'é nducuéⁿ'ē chi nguεε n'daācā. Ti yeⁿ'é nī naachi nga'a ntiiⁿnyúⁿ nī ndúúccū poder ndúúccū δεεve chi n'dáí taavi ca yeⁿ'e nī ndúúccū nducuéⁿ'ē nduuyū cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā cuuvi.

14 Nduuti chi ndís'tiī nadich'εεcú nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé n'daācā idiíⁿ yā nduucú nī, tuu'mi ní Chiida yú chi cánéé yā ná va'ai cheeti nguuví nadich'εεcú ntúūⁿ yā yeⁿ'é nī.

15 Ndúúti chi ndís'tiī nguéé nadich'εεcú nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé n'daācā idiíⁿ yā ndúúcu nī, 'tiicá ntúūⁿ Chiida yú nguéé nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é nī.

Jesús nga'a yā yeⁿ'e chi 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ca'diinú yā tiempo chi nga'angua'á yā

16 Taachi nguéé nga'dííⁿnúⁿ nī caati nga'angua'á nī nguéé nduuví ndaachií naáⁿ nī tan'dúúccā 'iiⁿ'yāⁿ chí 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí yā chí neⁿ'é yā chí tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ snaaⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ idivíí yā catecai vmnááⁿ yā ní 'cuuⁿ'míⁿ yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé nga'diíⁿnúⁿ yā. Cuaacu níⁿnyúⁿ nga'a ngii

ndís'tiī, chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'āā véeⁿ chi ndaācā yeⁿe yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

17 Naati ndís'tiī, ní taachi nguéeⁿ nga'diiⁿnúⁿ nī, 'cuiīnī aceite tiīⁿ nī ní nááⁿnúⁿ nī naaⁿ nī.

18 Ní nguéeⁿ 'cuuⁿ'míⁿ nī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chi nguéeⁿ nge'é nī naati Chiida yú chi cánuuⁿ yā nán'de'ei snaáⁿ yā. Ní Chiida yú chi snáaⁿ yā chíⁿ chí diiⁿ nī taachi cánúúⁿ nī nán'de'ei ní téé yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ de'ē chi cuuví yeⁿe nī.

*Véeⁿ vaadī 'cuiica ná va'ai cheeti nguuvi
(Lc. 12.33-34)*

19 Caⁿ'a Jesús: Ndís'tiī ní nguéeⁿ diiⁿ nī chí cuuvi 'cuiica nī ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naachi véeⁿ i'yéevē chí di'tuuví tī ndúúⁿcū che'e yáⁿ'āa chi tuuvi ní naachi véeⁿ chí duucu ní diduucú sa.

20 Naati n'dáácā chí diiⁿ nī chi 'cuūndí yeⁿe nī ná va'ai cheeti nguuvi naachi nguéeⁿ véeⁿ i'yéevē chí di'tuūví tī ndíí nguéeⁿ ndúú che'e yáⁿ'āa chí tuuvi, ndíí nguéeⁿ ndúú cuuvi cundaā chí duucu ní diduucú sa.

21 Caati naachí canéeⁿ vaadī 'cuiica yeⁿ'é nī, miiⁿ canee staava yeⁿe nī chí nadicadiinúúⁿ nī yeⁿe tanducuéⁿē.

*Chídeevē yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú ní nduutinaaⁿ yú
(Lc. 11.34-36)*

22 Caⁿ'a Jesús chí chídeevē yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú chíⁿ chí nduutináaⁿ yú. Ndúúti chí nduutinaaⁿ nī n'daācā, tuu'mi ní núúⁿmáⁿ ncheeteⁿ cuerpo yeⁿ'e nī ní inaaⁿ chí deevē.

23 Ní nduuti chí nduutinaaⁿ nī nguéeⁿ n'dai, tuu'mi ní núúⁿmáⁿ ncheeteⁿ cuerpo yeⁿ'é nī cunéeⁿ na maāiⁿ. 'Tíicā nduuti chí deevē chí cánee nduucú

nī nguée n'daācā, tuu'mi ní canée nī na maāiⁿ chi díítūu n'dái.

*Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí 'cuiica 'iiⁿ'yāⁿ
(Lc. 16.13)*

²⁴ Mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguée cuuvi dichí^ve yā 'uūvī 'iivi yā caati dinéⁿ'e yā 'aama yā ní nguεε dinéⁿ'e yā taama yā. Ní n'dáacā nadicadíínuuⁿ yā yeⁿ'e 'aama yā ní nguée n'daācā nadicadíínuuⁿ yā yeⁿ'e taama yā. Nguée cuuvi in'nuuⁿ nī vaadī 'cuiica yeⁿ'é nī ní dichí^ve nī 'iivú Ndyuūs.

*Ndyuūs idiíⁿ yā cuidado yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā
(Lc. 12.22-31)*

²⁵ Chuū ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Nguée nadicadíínuuⁿ nī yeⁿ'e vida yeⁿ'e maaⁿ nī, o yeⁿ'ē chi che'é nī, o yeⁿ'ē chi cu'u nī, ndí nguée ndúú cáávā chí neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e nī chi 'cuεεtinúu nī. ¿'Áá nguée yaⁿ'ai ca vida yeⁿ'e nī nguée ti chí ngé'e nī? ¿'Áá nguεε yaⁿ'ai ca chí^ve cuerpo yeⁿ'e nī nguée ti catecai nī?

²⁶ Cuin'diichí nī 'yaada yeⁿ'ē nanguuvi. Nguée ngiinú tī ndaata, ndí nguée ngii cosecha yeⁿ'e tī, ndí nguée ndúú ín'guain'dái tī yeⁿ'e tī. Chiida yú chí cánéé ná va'ai cheεti nguuvi ngá'a yā chí nge'e tī. ¿'Áá nguée yaⁿ'ai cá chí^ve ndís'tiī nguée ti 'yaada?

²⁷ ¿Cheé ndís'tiī chí néené n'dai tííⁿ nī cúúví iinti-ineeⁿ nī 'áamá yuūchí yeⁿ'ē chí yaācu nī?

²⁸ ¿Dε'ē cáávā chí inadicadíínuuⁿ nī yeⁿ'ē catecai nī? Nadacadíínuuⁿ nī yeⁿ'e naāndā cuéε yeⁿ'ē cuεeti táacā chí n'giita. Nguée dííⁿ ntiiⁿnyuⁿ ndí nguée ndúú idin'dái hilo.

²⁹ Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, chi rey Salmón miiⁿ ní ndúúcū tanducuéⁿ'ē catecaí yā chí

n'déévé n'dai ndii tuunu ngii 'yá'nā naati nguée neené n'déévéé tan'dúúcā ye'n'e naāndā s'een.

³⁰ Ndúútí chí Ndyuūs idií'n yā cuidado ye'n'ē yáatā chí vεε cuεεti chí maā'n ní canee ní cavyaa'n ní nti'í ní n'nee ya'nā 'ii'n'yā'n. ¿'Áá nguée dii'n cá Ndyuūs cuidado ye'n'e ndís'tiī, 'ii'n'yā'n chí duū'vīi i'téénu nī Ndyuūs?

³¹ Nguée nadicádíínuu'n ndís'tiī, ní caa'n'ma'n nī 'tíicā: ¿D'é'ē che'é 'nū? o ¿de'ē cu'ú 'nū? o ¿d'é'ē 'cuεεtinúu 'nū?

³² 'Ii'n'yā'n chí nguée ye'n'e ndaata Israel in'nuún yā dendu'ū chí 'túúcā. Chiida yú chí cánéé yā ná va'āi cheεti nguuvi déénu yā tanducué'n'ē dendu'ū chí necesidades ne'n'e yú.

³³ Naati ndís'tiī ní canee chí in'nuún nī vmnáá'n vmnaa'n ye'n'é naachi Ndyuūs nga'n'a nti'nnyú'n yā ndúúcū vaadī cuaacu ye'n'é Ndyuūs, ní 'íicú tanducué'n'ē dendu'ú 'cūū ní ntiinee'n yā ye'n'é nī.

³⁴ Nguée nadicádíínuu'n nī ye'n'ē cavyaa'n caati cavyaa'n ní táámá nguuvi ndúúcū ye'n'ē, ní 'íicú nguuvi ní 'āā vééé nūu'n chí vééé. Dámaā'n nadacádíínuu'n nī ye'n'ē maa'nguuvī, 'āā 'tiicá nūu'n.

7

'Túúcā nga'n'a Jesús: Nguée tun'daá nī nuu'ndi ye'n'e táámá 'ii'n'yā'n

(Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ Jesús ca'n'a yā: Ndís'tiī ní nguée caa'n'ma'n née'n nī ye'n'e táámá 'ii'n'yā'n maa'n ní 'íicú Ndyuūs nguée caa'n'má'n yā nuu'ndi ye'n'e nī.

² Caati ndúúti chí ndís'tiī caa'n'ma'n nī nuu'ndi ye'n'e 'ii'n'yā'n, 'tiicá ntúū'n Ndyuūs caa'n'má'n yā nuu'ndi ye'n'e nī. Nduuti chí n'deeé n'dái caa'n'má'n

nī, 'tiicá ntúūⁿ caaⁿ'máⁿ Dendyuūs yeⁿ'e nī. Nduuti chí duu'ví nūⁿ, 'tiicá ntúūⁿ Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e nī.

³ ¿De'ē cúúvī chí maaⁿ nch'εεté nūⁿ n'gíinu nī nuūⁿndī chí diiⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé inaaⁿ nī nuuⁿndī ch'εεε chí diíⁿ nī?

⁴ ¿De'ē cúúví chí caaⁿ'máⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e chí diíⁿ yā chí nguεε n'daācā nduuti chí ndís'tiī diíⁿ nī cosas chí nguéé n'daācā? 'Caandivé^en nī. Vée^e nuuⁿndi yeⁿ'é nī chí ch'εεε chí nguéé ndaacadaamí nī yeⁿ'ē.

⁵ Ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ 'uūvī naaⁿ 'uuvī cheendi nī. Dííⁿ cā maáⁿ nī ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi chí diíⁿ nī ní 'íícú cuuvi caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí canée chí din'daācá yā ní ndaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi chí diíⁿ yā.

⁶ Nguéé ca'a nī dendu'ū chí yeⁿ'e Ndyuūs 'yaānā s'eeⁿ tí 'yaānā s'eeⁿ cuuvi contra yeⁿ'e nī. Ní caⁿ'á tí che'e tí ndís'tiī chí pedazos cánée nī. Nguéé 'cuíi nī cosas yeⁿ'e nī chí dichí'vē tan'dúúcā perlas nanááⁿ puercos tí cuuvi nanguεεcúndii tí ní ca'a ta'á tí ní ndís'tiī canée nī maaⁿ ca'a tí.

*Caacá nī, in'nuúⁿ nī, ní yaa'ví nī cheendi va'ai
(Lc. 11.9-13; 6.31)*

⁷ Caⁿ'a Jesús: Caacá nī Ndyuūs, ní Ndyuūs té^e yā yeⁿ'e nī. In'nuúⁿ nī ní ndaāca nī. Yaa'ví nī cheendi va'āi ní nan'guaaⁿ yeⁿ'é nī.

⁸ Caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiica Ndyuūs ní Ndyuūs ca'a yā yeⁿ'e yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí in'nuuⁿ yā, ní inndaaca yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí yaa'vi yā cheendi va'āi, ní nan'guaaⁿ yeⁿ'é yā.

⁹ ¿Chéé yeⁿ'e ndís'tiī taachi caaca daiya nī 'aama pan, ca'a nī 'áámá tuūu?

10 O nduuti chi caaca daiyá nī 'áámá 'yaācā, ¿'áá ca'á nī 'áámá cúú?

11 Nduuti chi ndís'tiī chi cúⁿncheeⁿ nī deenú nī ca'a nī cosa chi n'daācā daiya nī, ndii 't_{εε} cá Chiida yú chi canée yā na va'ai ch_{εε}ti nguuvⁱ ca'á yā cosas chi n'dáácā n'dai cá 'iiⁿ'yāⁿ chi caaca yā Ndyuūs.

12 'Tíicā chi tanducuéⁿē chi neⁿ'é nī chi diíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu nī, chuū ntúūⁿ diíⁿ nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ. Chuū chi ley yeⁿ'e Moisés ndúúcu chi canée nguūⁿ yeⁿ'e profetas s'uuⁿ ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ.

Cheendi va'āi chi 'tuūcuú
(Lc. 13.24)

13 Caⁿ'a Jesús: Cundáa nī chééndí va'āi chí 'tuucuú, tí cheendi va'ai ch'εē'nū ndúúcu yúúni ch'εē'nū, chiiⁿ chi candéε 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā na infierno. Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaa yā chééndí va'ai chí ch'εē'nū miiⁿ.

14 Naati chééndí va'āi 'tuucúū miiⁿ ní yúúni cuéēⁿ miiⁿ chí candéε 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā na vida cuen^e daāⁿmaⁿ. Ní duu'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí nndaāca yā chééndí va'āi miiⁿ.

Yáⁿ'á ní cucáávā n'gui'i yeⁿ'ē tuumicádínuuⁿ nī
(Lc. 6.43-44)

15 Caⁿ'a Jesús: Diíⁿ nī cuidado ndís'tiī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ profetas chi falsos yā chi ngaⁿ'a yā chi ndεε yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs naati nguεε 'tíicā. Taachi nndaā yā nanááⁿ ndís'tiī cuaaⁿ dáámí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúúca catecai 'iiti cuūchī naati cuááⁿ chεēti yā tan'dúúca 'yááⁿyāⁿ ngaātāā chí taaⁿ tī.

16 Ní yeⁿ'e chí diíⁿ yā tuumicádínuuⁿ nī yeⁿ'e yā. ¿'Áá cuta'a 'iiⁿ'yāⁿ uvas yeⁿ'e yááⁿ? o ¿'áá cuta'a 'iiⁿ'yāⁿ n'guiidīi yaaⁿ nguuvⁱ yeⁿ'e yááⁿ? Nguεε 'tíicā.

17 'Tíicā, nducyaaca yá'n'á chi n'dái, n'daācā ngíi n'gui'i n'dáacā ye'n'ē, naati yá'n'á chi nguée n'daācā ní nguée n'dai n'gui'i ye'n'ē.

18 'Áamá yá'n'á chí n'dáacā nguée 'cuūndi n'gui'i chí nguée n'daācā, ndíi nguée ndúu ye'n'e chi nguée n'daācā 'cuūndi n'gui'i chí n'daācā ye'n'ē.

19 Nducyaaca yá'n'á chi nguée n'daācā ngíi n'gui'i ye'n'ē, 'ii'n'yān ní 'cáaca yā ní 'cuii yā na ya'n'ā.

20 'Tiicá ntúūn ndís'tiī tuumicadiīnuu nī ye'n'e 'ii'n'yān cáāvā cosas chi diín yā ye'n'e chi n'daacā o ye'n'e chi nguée n'daācā.

Nguée cuuvi cundaa nducyaaca 'ii'n'yān na va'ai chæti nguuvi

(Lc. 13.25-27)

21 Jesús nga'n'a yā 'tíicā: Nguée nducyaaca 'ii'n'yān chí nga'n'á yā ye'n'ē 'úú: N'díi Señor, Señor, ní cuuvi cundaa yā naachí Ndyuūs nga'n'a ntiinnyu n yā, dáamaān 'ii'n'yān chí diín yā tan'dúúcā chi ne'n'e Chiidá chí canee yā na va'ai chæti nguuvi.

22 Nééné 'yaa'n 'ii'n'yān caa'n'ma n yā cuuvi yā 'úú nguuví ye'n'é juicio N'díi Señor, Señor, ¿'áá nguée ca'n'a 'nū nduudu cuaacu ndúúcū chí duuchí nī ní tun'dáa 'nū yáá'n'guiinūu n ye'n'e 'ii'n'yān ndúúcū chí duuchí nī? Ní nééné n'deēe vaadi n'gíínú idiín 'nū ndúúcū chí duuchí nī.

23 Tuu'mi ní 'úú Cristo caa'n'mán cuaacú cuuvi 'ii'n'yān s'ee'n: 'Úú nguée n'diichí tandií ndís'tiī. Cuví nī ye'n'ē 'úú, ndís'tiī chí nguée n'daācā diín nī.

Ye'n'ē ndúú 'uūví cimientu ye'n'é va'aī s'ee'n

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

24 Ní ca'n'a ntúūn Jesús: 'Āā du'ú nūu n 'ii'n'yān chí n'giindiveén yā ndúúdú 'cūu ye'n'é níicú idiín yā chæ

chi 'úú ngaⁿá, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní tan'dúú^cā 'áámá saⁿā chí n'dē^εv^εε nadicádíⁿuuⁿ sa. Saⁿā miiⁿ dín'dái sa vaacu sá na 'áámá yáá^vá.

25 Níicú chééⁿ cúúví naⁿā ní ch'iita yíicú. Ní chéenū 'yúúné taaⁿ contra yeⁿ'é va'āi miiⁿ ní ngu^éé chind^εv^εε caatí n'daacā chééndii na yáá^vá miiⁿ.

26 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi n'giindiveéⁿ yā nduudú 'cūū yeⁿ'é ní ngu^éé idiíⁿ yā tan'dúú^cā chi ngaⁿá, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní tan'dúú^cā 'aama saⁿā chi ngu^éé n'daacā inadícádíⁿuuⁿ sa. Saⁿā miiⁿ ní dín'dái sa vaacu sa na yáⁿ'āa ndúútī.

27 Ní cheeⁿ cuuvī naⁿā ní ch'iita yíicú miiⁿ. Ní chéenū 'yúúné taaⁿ contra yeⁿ'é va'āi miiⁿ ní va'āi chid^εv^εε ní ntuūvī.

28 Taachí Jesús miiⁿ ch'iinu caⁿ'a yā ndúú^dú 'cūū, 'iiⁿ'yāⁿ mííⁿ cheⁿ'e yiinú yā yeⁿ'e chííⁿ chí ngi'cueeⁿ Jesús.

29 Caati Jesús miiⁿ ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'een tan'dúú^cā 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí déenu o 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā ngu^éé tan'dúú^cā 'áámá maestro chi ngi'cueeⁿ ley yeⁿ'e yā.

8

Jesús idiiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'ē 'áámá saⁿā yeⁿ'e ca'āi chi nguuvi lepra chí ín'duuti yuūtē yeⁿ'ē sa (Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

1 Taachí Jesús cuch'eeⁿ yā na 'áámá yiicū, nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cueⁿ'é yā ndúú^cu yā.

2 N'diichí nī. Nanááⁿ Jesús ndaā 'áámá saⁿā chi ndíí sa 'áámá ca'ai chí nguuvi lepra chí índuuti yuūtē yeⁿ'ē sa. Ní chíntii'ya sa nanáaⁿ yā ní s'teenu sá ní caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ: N'diī Señor, nduuti chí neⁿ'e nī, ní diíⁿ nī chí nduūvā yeⁿ'é.

³ Jesús ní n'doó yā ta'á yā ní tuu'ví yā sa'n'ā miin' ní ca'n'a yā chii yā sa'n'ā: 'Úú nen'é. Nduūvā ye'n'ē di. Tuu'mí nūuⁿ ndúuvā n'daācā ye'n'ē sa ní nduūvī δεεβε sa.

⁴ Tuu'mi ní Jesús ní ca'n'a yā chii yā sa'n'ā miin': Cuén'e di ní 'cuu'miⁿ dí cuerpo ye'n'ē di nanááⁿ chi-iduú ní ca'a di ofrenda nanááⁿ Ndyuūs tan'dúucā chí nga'n'a na ley chi dinguuⁿ Moisés. 'Tíicā ní chiiduú caa'maⁿ cuaacú yā ye'n'ē di nanááⁿ nducyaaca 'ii'yāⁿ, ní nguéé 'cuu'miⁿ di ye'n'ē chí chí ndúucu di mar 'áámá 'ii'yāⁿ.

Jesús diín yā chi nduūvā ye'n'e 'aama mozo ye'n'e capitán romano

(Lc. 7.1-10)

⁵ Taachí Jesús cáámá ndaa yā na yāāⁿ Capernaum, ndaa 'áámá sa'n'ā capitán ye'n'e ndaata ye'n'e 'ii'yāⁿ romanos nguéé ye'n'e ndaata Israel. Ní ndaa sa nanááⁿ Jesús miin' ní di'cuítu sa 'ii'yāⁿ.

⁶ Ní ca'n'a sa chii sa Jesús: N'dií Señor, mozo ye'n'ē candítí sá na cama ndúucū ca'āi chí in'dúuví cuerpo ye'n'ē sa. Nééné ya'āi ngiitā sa.

⁷ Jesús ca'n'a yā chii yā sa'n'ā: 'Úú ní ca'n'á ní diín chí sa'n'ā ní nduūvā ye'n'ē sa.

⁸ Sa'n'ā capitán nan'guεεcúta'n'a sa ní ca'n'a sa chii sa Jesús miin': N'dií Señor, 'úú nguéé neené n'dai 'úú chí cundaa nī chéétí va'āi ye'n'ē. Dámaāⁿ chí caa'maⁿ núuⁿ nī ní sa'n'ā mozo ye'n'ē ndúuvā ye'n'ē sa.

⁹ 'Úú ní sa'n'ā chí véé sa'n'ā ndíi tīiⁿ ye'n'ē, ní nga'n'ā ntiinnyúⁿ yā ye'n'ē 'úú. 'Úú ntúūⁿ ní nga'n'á ntiinnyúⁿ ye'n'ē cien soldados chí maaⁿ poder ye'n'ē. 'Úú ní nga'n'á ngií 'aama sa: Cúna'n'ā di, ní ina'n'ā sa. Ní

ngaⁿ'á ngii taama sa: Cuchí di, ní chii sa. Ní ngaⁿ'á ngii mozo chi diiⁿ mandado yeⁿ'é: Diiⁿ di ntiⁿ'nyúⁿ 'cū, ní diiⁿ sa.

10 Taachi Jesús ch'iindiveéⁿ yā chuū cheⁿ'é yiinú yā. Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ chi ndúúcu yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiī chí 'úú nguéé īndaacá 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu n'dai yā mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel tan'dúúcā saⁿ'á 'cū.

11 Ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, chi neené 'yaaⁿ yā chi caaca yā cuaaⁿ ná ícan'daa 'yáⁿ'ā ndúúcū cuaaⁿ na ngiia 'yáⁿ'ā ní 'cuēté yā ná va'ai cheeti nguuví ndúúcū Abraham, ndúúcū Isaac, ndúúcū Jacob.

12 Naati n'dee n'dái daiyá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel chí canéé chi 'cuētinee yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā ná va'ai cheeti nguuví, Ndyuūs tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chuva'āī naachí maāiⁿ. Míiⁿ ní cuεcu yā ní che'e 'diiⁿ'yuⁿ yā ti nguéé i'téenu yā Dendyuūs.

13 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā capitán miiⁿ: Cunaⁿ'ā di. Tan'dúúcā chí i'téenu di chí 'úú idiíⁿ chí nduūvā yeⁿ'e mozo yeⁿ'ē di, 'tíicā cuuví ndúúcū mozo yeⁿ'ē di. Ní hora míiⁿ nūuⁿ nduūvā yeⁿ'e mozo yeⁿ'ē sa.

*Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e indán'ā Pedro
(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)*

14 Cuayivi ní ndaā Jesús ná va'ai yeⁿ'ē Pedro miiⁿ ní n'diichí yā chí indán'ā Pedro miiⁿ candiiti yā na cama. Ndeē 'iīⁿ'nūⁿ taán táⁿ'ā miiⁿ.

15 Jesús tuu'ví yā ta'ā tá ní 'iīⁿ'nūⁿ míiⁿ ní chivii. Tuu'mi ní táⁿ'ā miiⁿ ní nducueeⁿ tá ní diiⁿ ta mandado yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ca'a ta chí che'e yā.

*Jesús diiⁿ yā chi nanduūvā yeⁿ'ē n'dee n'dái
'iiⁿ'yāⁿ*

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

16 Taachi chi 'da'a nguuvi miiⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ndaa yā chi ndéε yā 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ Jesús. Ndεε yā 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguīnūⁿ. Jesús caⁿ'a yā 'áámá nduudu nūⁿ ní tun'dáa yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguīnuuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diiⁿ yā chi nduuva yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ngúíta yā.

17 'Tíicā ní cuuví cuaacu chí caⁿ'a saⁿ'ā profeta Isaías ndíiⁿ cuaaⁿ vmnaaⁿ taachí caⁿ'a yā 'túúcā: 'Iiⁿ'yāⁿ maáⁿ yā sta'á yā ca'āi yeⁿ'e yú ní candéε yā vaadī ya'ai yeⁿ'e yú.

*'Iiⁿ'yāⁿ 'āā neⁿ'e yā caⁿ'a yā ndúúcu Jesús
(Lc. 9.57-62)*

18 Taachi Jesús n'diichi yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuaaⁿ 'diitú yā caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā chí cho'ó yā táámá lado yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

19 'Áámá saⁿ'ā chi ngi'cueeⁿ ley ndaā sa nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ: N'díi Maestro, caⁿ'á ndúúcu nī 'āā tíi nūⁿ naachi cáⁿ'a nī.

20 Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ: 'Yuunéēⁿ ní véé yiivi yáává yeⁿ'e tī. 'Yáádá yeⁿ'ē nanguuvi véé 'd'ééε tī naati 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs nguéé va'ai chí vaacú naachi cundiití tíiⁿ.

21 Táámá discípulo yeⁿ'é yā caⁿ'a sá chii sa Jesús: N'dii Señor, vmnááⁿ vmnaaⁿ téε nī lugar 'úú tí caⁿ'á 'cuūchí chiidá ní caⁿ'a yú.

22 Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuchíi di ndúúcu 'úú. Cu'neeⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā chí

'cuuchí yā tiná'nā chi chiida di. Tí 'ii'n'yān s'een tan'dúúcā tiná'nā 'tííca yā.

Jesús chi'neen 'diín yā olas ye'nē nuū'nī'n'yá'nā nduūcū 'yúúné chi táán

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Jesús sndaa yā na 'áámá barco ní discípulos ye'né yā cue'né yā ndúúcu yā ni sndaa yā na barco mii'n.

²⁴ Hora míi'n nūu'n ní ndaā 'áámá 'yúúné táán chí olas ye'né nuū'nī'n'yá'nā mii'n ní ch'εεε cá chí ndaā nuū'nī'n chεεti barco mii'n. 'Téé 'téé nūu'n nguéeé cánduūu ná barco. Jesús mii'n ní cyaadu yā.

²⁵ Discípulos ye'né yā ndaa yā nanáán Jesús ní nanduūchí yā 'ii'n'yān mii'n ní nga'nā yā ngii yā Jesús: N'dii Señor, nadanguá'n'ai nī s'uūú'n caati 'cuūvi yú. 'Āā 'cuεεchi yú cuaa'n maa'n nuū'nī'n'yá'nā.

²⁶ Jesús ca'nā yā chii yā discípulos ye'né yā: ¿De'ē cúúví chí 'va'á ni? Ndís'tiī ní dúú'vīi i'téenu nī. Tuu'mi ní Jesús nducuee'n yā ní yaa'vi yā 'yúúné míi'n ndúúcu nuū'nī'n'yá'nā chí cu'néén 'diī'n. Ní hora míi'n nūu'n canee 'diī'n.

²⁷ Discípulos ní chen'e yiinú yā ní ca'nā yā nguaa'n vi'ī: ¿Du'u sán'ā chí 'túúcā, ti ndii 'yúúné ndíi nuū'nī'n'yá'nā n'giindiveéén ye'né sa?

Sa'nā s'een ye'né yá'nā Gadara chi véé espíritus ye'né yáá'n'guiinūu'n ndúúcu sa

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Taachi Jesús ndúúcu discípulos ye'né yā cho'ó yā nuū'nī'n'yá'nā mii'n ní ndaá yā nii'nūú'n na yá'nā Gadara mii'n, snéé na 'uuvi sa'nā chí snéé sa ndúúcu espíritus ye'né yáá'n'guiinūu'n ní nacan'dáa sa na yiivε yáává chí nguaa'n yáinyān. Ní nééné taa'n sa chí

mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguéé ngúí ngo'ó yā yúúní miiⁿ.
Saⁿā s'eeⁿ ní ndaa sa nanááⁿ Jesús.

29 Ní 'cai yiicu sa: N'dii Jesús Daiya Dendyuūs,
¿d'éē canéé yeⁿ'é nī ndúúcū nús'uu? ¿'Áá ndaa
nī 'muuⁿ chí di'vaachí nī yeⁿ'ē nús'uu taachi 'āā
cuéé cúúnú ca'a tiempo taachi Dendyuūs ca'a yā
castigo?

30 Ní naachi snéé saⁿā s'eeⁿ ní yaⁿ'ai 'téé na
'áamá yiicū. Ní niiⁿnuúⁿ saⁿā s'eeⁿ snéé 'yaaⁿ n'dái
puercos, chí nge'é tī.

31 Ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ miiⁿ ní
di'cuítu sa Jesús miiⁿ: N'diī Jesús, ndúúti chí
tun'dáa nī nús'uu yeⁿ'e saⁿā s'uuⁿ, 'cuáaⁿ nī chí
cundaa 'nū chεεti puercos miiⁿya.

32 Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā espíritus yeⁿ'e
yááⁿ'nguiniūⁿ: Cuéⁿ'e nī. Tuu'mi ní espíritus
yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ cán'daa sa ní cueⁿ'e sa chεεti
puercos. Cuin'diichí nī. Nducyaaca puercos
chéenu tī na yiicū miiⁿ ní chingéé nuúⁿ tī nguááⁿ
nuūⁿnī'yáⁿ'ā ní ch'íi nuúⁿ tī nguááⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

33 'Iiⁿyāⁿ chí diiⁿ cuidado puercos miiⁿ cunaⁿ'á
yā ngéenu yā na yáāⁿ miiⁿ ní caⁿ'a yā tanducuéⁿ'ē
chí chíi tan'dúúcā chí chó'ōo yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí snéé
ndúúcū espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ.

34 Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ cheⁿ'e yā
n'diichi yā Jesús. Taachí ndaa yā naachi canéé
Jesús miiⁿ, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní di'cuítu yā Jesús miiⁿ chí
cuεεvíi yā yeⁿ'ē yáāⁿ vaacú yā.

9

Jesús diiⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'áamá saⁿā ndúúcū

*ca'āi chi in'dúuví sá**(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)*

¹ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ sndáa yā na barco, ní cueⁿ'é yā táámá lado yeⁿ'ē nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní cueⁿ'e yā ní ndaa yā yāāⁿ vaacú yā.

² Tuu'mi ní ndaā nanááⁿ Jesús 'iiⁿ'yāⁿ ní ndεε yā 'áámá saⁿ'ā ndúúcū ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa. Candúu sa na 'áámá yiivε. Taachí Jesús miiⁿ tuumicadínuuⁿ yā chi saⁿ'ā s'eeⁿ i'téenu sa yeⁿ'é yā, tuu'mi ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a miiⁿ: Nduuví tiīnú di daiyá. 'Úú 'āā nadach'εεcú nuuⁿndi yeⁿ'ē di.

³ Tuu'mi ní náⁿ'ā saⁿ'ā s'eeⁿ chi ngi'cueeⁿ ley chi snee sa miiⁿ tucá'a sa nadacadínuuⁿ sa nguaaⁿ maāⁿ sa: Sáⁿ'a 'cūū ní ngaⁿ'a taaⁿ sa contra yeⁿ'e Ndyuūs.

⁴ Jesús miiⁿ tuumicadínuuⁿ yā vaanicadínnūⁿ yeⁿ'ē sa ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿De'ē cuuvi chi nguéé n'daācā inadicadínuuⁿ nī na staava yeⁿ'e nī?

⁵ ¿Chεε cá chi nguéé ngiⁿ'īi chi caaⁿ'máⁿ cuuvi sáⁿ'a 'cūū: Nuūⁿndi yeⁿ'ē di nch'εεcū o chi caaⁿ'máⁿ: Ndúcuééⁿ dí ní caaca dí?

⁶ 'Tíicā ngaⁿ'á chi ndís'tiī cadínuuⁿ nī chi Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs ní véé poder yeⁿ'ē sa na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nadach'εεcú sa nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ. Tuu'mi ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā ndúúcū ca'āi chi in'dúuví sá: Nducueeⁿ di ní nta'a di yiivε yeⁿ'e di ní cunaⁿ'ā di na vaacu di.

⁷ Tuu'mi ní saⁿ'ā miiⁿ ní nducuééⁿ sá ní cunaⁿ'ā sa na vaacu sa.

⁸ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā chuū chen'e yiinú yā ní caⁿ'a yā: De'ε chúúcā ch'εεε Dendyuūs chí ca'á yā poder 'cūū saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí cūū.

*Jesús yaa'vi yā sa'n'ā chi nguuvi Mateo
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)*

⁹ Jesús cho'ó yā miiⁿ, ní cachiiicá yā ní n'diichí yā 'áámá sa'n'ā chi nguuví sa Mateo. Mateo miiⁿ ní vεε sa na cuarto naachi nadí'vε 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yáⁿ'āa yeⁿ'e yā. Jesús caⁿ'a yā chii yā sa'n'ā: Díí, cuchíí dí ca'n'ā di nduucú. Ní Mateo miiⁿ nducueeⁿ sa ní cueⁿ'e sa ndúú^{cū} Jesús.

¹⁰ Taachí Jesús vεε yā na mesa ná va'āi yeⁿ'e Mateo miiⁿ, hora míⁿ nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ publicanos chi cobradores chí inn'guεε yā yeⁿ'e impuesto ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ nuūⁿndíí ní ndaa yā ní ch'εētē yā na mesa ndúú^{cū} Jesús ndúú^{cū} discípulos yeⁿ'e yā.

¹¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ fariseos n'diichí yā chuū, caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e Jesús: ¿Dε'ē cúúví chí nge'e maestro yeⁿ'e nī ndúú^{cū} sa'n'ā publicanos chi cobradores chí inn'guεε yā yeⁿ'e impuesto ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ nuūⁿndíí?

¹² Taachí Jesús ch'iindiveeⁿ yā chuū, caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngiitā nguéé neⁿ'e yā 'aama médico, dámaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā.

¹³ Cueⁿ'e nī ní tuumicádiinuuⁿ nī dε'ε chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs ndúú^{cū} chí neⁿ'ē caaⁿ'maⁿ chí 'tíicā: 'Úú neⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ nduuvi ya'āi 'iinú yā ndúú^{cū} vi'ī. 'Úú ní nguéé neⁿ'é chí 'caaⁿ'nuⁿ yā 'iiti ní ca'á yā 'iiti tan'dúú^{cā} ofrenda cucáávā 'úú. Ní 'úú ní nguéé cuchī iⁿ'yeeⁿdí 'cūú chí yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí nadacádíinuuⁿ yā chí n'dááca yā ti nguéé dinuuⁿndí yā, naati 'iiⁿ'yāⁿ chí vée nuuⁿndi yeⁿ'e yā ní 'íicú ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

*'Iiⁿyāⁿ ntiinguuneeⁿ yā yeⁿe chi nguéé ca'diiⁿnúⁿ
yā ti caaⁿ'maⁿngua'a yā*

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Tuu'mi ní discípu^los yeⁿe Juan chi chεédínuⁿniⁿ yā ndaá yā nanáán Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: N'dií Jesús, ¿de'ē cúúví chí nús'uu ndúúcu 'iiⁿyāⁿ fariseos néénéé n'deeε cuúví nguéé nga'diiⁿnúⁿ 'nū ní discípu^los yeⁿe nī nga'diíⁿnúⁿ yā?

15 Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿Áá cu-uví 'cuεεtinéé 'iiⁿyāⁿ ndúúcu catecai 'cuáíⁿ tinaⁿ'ā taachí caⁿ'á yā naachi n'giindivaacu 'iiⁿyāⁿ neⁿe chí saⁿ'ā chí n'giindivaacu miiⁿ canéé sá? Naati ndaá nguuvi chí isaⁿ'ā yeⁿe yā ní cuaví sa yeⁿ'é yā ti 'cuúvī sa; tuu'mi ní nguεε ca'diiⁿnúⁿ yā.

16 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cúúví cuta'á yā 'áámá tiinūⁿ ngai chí nguéé naaⁿnu yā chí n'dyaatá yā na catecai ndiicú^u yeⁿe yā. Nduuti chí 'tíicā diiⁿ yā, caātā ndu'ū tiinūⁿ ndiicú^u. Ní cuuvi ch'εεε ca naachí ndíí nteeⁿ tiinūⁿ ndiicú^u.

17 Ndíí nguéé ndúú caaⁿ'yúⁿ 'iiⁿyāⁿ vino ngai chééti bolsa yiiⁿmaⁿ ndiicú^u tan'dúúca chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ tiempo chí chó'ōo caati yiiⁿmaⁿ ndiicú^u miiⁿ ní cúteeⁿ ní vino miiⁿ ní cungéε. Ní cuuvi ndái yiiⁿmaⁿ. Caaⁿ'yúⁿ yā vino ngai chεεti bolsa yiiⁿmaⁿ ngai; ní cuaví'í nduu 'uúví n'dáacā canéé yeⁿ'ē.

Jesús diiⁿ yā chí nanduūvā yeⁿ'e 'uúvī n'daataá

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 Taachí Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ndúúdu 'cūū, 'áámá saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe yáacū sinagoga ndáa sa nanáán Jesús, ní chiintii'ya sá ní chi'teenu sa. Ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿyāⁿ: N'dií Jesús, miniiⁿnyuⁿ

ch'iī daiyá; naati cuchíí nī ní cun'duu nī ta'a nī vmnaaⁿ yeⁿ'ē tá ní nnduuchi tá.

19 Ní Jesús nducueeⁿ yā ní cueⁿ'e yā ndúú^{cū} discípulos yeⁿ'e yā ní ndáa yā ndúú^{cū} saⁿ'ā miiⁿ na vaacu sá.

20 Tuu'mi ní 'áámá n'daataa chi canéé ndúú^{cū} 'áámá ca'ai, chí ican'dáa yuuúⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'ē tá 'āā ndiichúúví nduūyū ndaa niiⁿ'nuⁿ tá cuaaⁿ dáámí Jesús. Tuū'vi tá naachí ndεεtúú yeⁿ'e catecai Jesús miiⁿ.

21 Ti taⁿ'ā miiⁿ maāⁿ tá nadicádiinuuⁿ tá 'tíicā; Ndúúti chi 'úú tuū'ví dámaaⁿ catecai yā, tuu'mi ní nduūvā yeⁿ'é.

22 Tuu'mi ní Jesús nguεεcúndii yā ní n'diichi yā táⁿ'ā, ní caⁿ'a yā chii yā táⁿ'ā: Cúúví dítīnū di, díí daiyá; 'āā nanduuvā yeⁿ'e di ti i'téenu di 'úú. Hora miiⁿ nūuⁿ táⁿ'ā miiⁿ nānduūvā yeⁿ'ē tá.

23 Taachí Jesús miiⁿ sndaa yā na va'ai yeⁿ'ē sáⁿ'ā chi ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā yeⁿ'e yáacū sinagoga tuu'mi ní n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ chi i'tiiví yā flauta, ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chi n'gai yā, ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chi ngεεcú yā ní snéé yā naachi candíítí tináⁿ'ā.

24 Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuvíi nī; ti ta'díí miiⁿ nguéé n'dii tá, cyaadu tá. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'ííⁿ'nyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ.

25 Taachi tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chεeti va'āī, Jesús ndaa yā va'āī ní sta'á yā ta'ā n'daataa 'lííⁿ miiⁿ, ní n'daata 'lííⁿ miiⁿ ní nducueeⁿ tá.

26 Chuū chí diiⁿ Jesús ní ndōō fama miiⁿ nuuⁿ'maⁿ ná yāāⁿ naachí chii chuū.

Jesús diíⁿ yā chi nanduūvā 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ chi ngueenááⁿ

27 Taachi Jesús cho'ó yā ye^{n'}ē miiⁿ, ní 'uuvī sa^{n'}ā chi ngeenááⁿ can'dáa sa 'ii^{n'}yāⁿ. 'Cai yiicú sá ní ca^{n'}a sa: N'dií Daiya David, cunéé ya'ai 'iinu ní nús'uu.

28 Taachi Jesús cue^{n'}é yā ndaa yā na va'ai tuu'mi ní ndaa ndúú 'uūvī sa^{n'}ā ngeenááⁿ miiⁿ nanááⁿ Jesús. Jesús ca^{n'}a yā chiī yā sa^{n'}ā s'eeⁿ: ¿'Áá i'téenu ní chi 'úú cuuvi diíⁿ chi nanduūvā ye^{n'}é ní? Sa^{n'}ā s'eeⁿ ní ca^{n'}a sa: 'Tíicā Señor.

29 Tuu'mi ní Jesús tuū'ví yā nduutinááⁿ sa^{n'}ā s'eeⁿ ní ca^{n'}a yā: 'Tíicā cuuví tan'dúúcā chi i'téenu ní ye^{n'}é.

30 Nduutinááⁿ sa^{n'}ā s'eeⁿ ní n'guaaⁿ ní nduuvā ye^{n'}ē sa. Ní Jesús ca^{n'}a yā chiī yā sa^{n'}ā s'eeⁿ: Nguéé ca'a ní chi cadíínúuⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e chuū.

31 Naati sa^{n'}ā s'eeⁿ ní cue^{n'}e sa núúnⁿmáⁿ ná yán'aa miiⁿ, ní ca^{n'}a sa nducué^{n'}ē chí Jesús miiⁿ diíⁿ yā.

Jesús diíⁿ yā chí nduūvā ye^{n'}ē 'áámá 'díi'mī

32 Taachi Jesús ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ nan'daa yā na va'ai miiⁿ, ndaa sa^{n'}ā s'eeⁿ nanááⁿ Jesús ní ndéε sa 'áámá 'díi'mī chi canee sa ndúúcū espíritu ye^{n'}e yááⁿ'nguiinūⁿ.

33 Ní taachi Jesús miiⁿ tun'dáa yā espíritu ye^{n'}e yááⁿ'nguiinūⁿ miiⁿ, tuu'mi ní 'díi'mi miiⁿ ní chí ca^{n'}a sa. 'Ii^{n'}yāⁿ ní che^{n'}e yiinú yā ní ca^{n'}a yā: Nguéé in'diichí dendu'ū chi 'túúcā nguaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e Israel.

34 Naati 'ii^{n'}yāⁿ fariseos ca^{n'}a yā: Sa^{n'}ā miiⁿ ní tun'dáa sa espíritu ye^{n'}e yááⁿ'nguiinūⁿ cáávā sa^{n'}ā chí nga^{n'}a ntiinⁿyuⁿ sa ye^{n'}e espíritus ye^{n'}e yááⁿ'nguiinūⁿ.

Jesús ya'ai 'iinú yā 'ii^{n'}yāⁿ

35 Jesús cachiica yā nuu^mmáⁿ na yááⁿ n'gεεε ndúú^ccū yaāⁿ n'gaiyáā, ní ngi'cueeⁿ yā na yáacū sinagogas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'ē naachí Ndyuūs ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyúⁿ yā na va'ai chεεti nguuvi. Ní diíⁿ yā chi nduū^vvā yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē naaⁿ ca'ai yeⁿ'e yā ndúú^ccū 'iiⁿ'yāⁿ chi ya'ai yeⁿ'é yā.

36 Ní taachi Jesús n'diichi yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, tuu'mi ní yá'ai 'iinú yā caava 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, ti iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndicúúnu yā ni snée yā tan'duucā 'iiti cuūchī chi nguéé du'ū chi idiiⁿ cuidado 'iiti. 'Tiicá yā.

37 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí ngí yeⁿ'ē nééné n'deēe chi diiⁿ yú cosechar naati 'iiⁿ'yāⁿ chí idiiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ nguéé 'yaaⁿ yā.

38 Cáávā chuū cáácá nī Ndyuūs chí v'éé cosecha yeⁿ'e yā chí dicho'ó yā mozos ní nadidáámá yā cosecha yeⁿ'é yā.

10

Jesús yaa'vi yā ndu'u ndiichúúví discípulos (Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

1 Tuu'mi ní Jesús yaa'ví yā ndu'ū ndiichúúví discípulos yeⁿ'e yā chí ndaa yā nanáaⁿ yā. Ní Jesús miiⁿ ca'a yā poder discípulos chí tun'daá yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ, ní diíⁿ yā chí nduū^vvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē naaⁿ ca'ai yeⁿ'e yā ndúú^ccū 'iiⁿ'yāⁿ chi ya'ai yeⁿ'é yā.

2 'Túúcā duūchi ndu'u ndiichúúví apóstoles; Simón chí nguuvi Pedro ndúú^ccū Andrés 'dínu sa, Jacobo ndúú^ccū Juan 'diinū sa chí daiya Zebedeo;

3 ndúúcū Felipe, ndúúcū Bartolomé, ndúúcū Tomás, ndúúcū Mateo chi sáⁿ'a publicano chi co-brador; ndúúcū Jacobo saⁿ'ā daiya Alfeo; ndúúcū Lebeo chi nguuvi Tadeo;

4 ndúúcū Simón yeⁿ'e yáⁿ'āa Caná; ndúúcū Judas Iscariote saⁿ'a miiⁿ chi cuayiivi ch'iⁿ'i sá du'u chí Jesús miiⁿ chi cuuvi 'caaⁿ'núⁿ ya 'yā.

*Ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē ndiichúúví apóstoles
(Mr. 6.7-13; Lc. 9. 1-6)*

5 Jesús dicho'ó yā ndu'ū ndiichúúví apóstoles ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ taacā chi canee chí diíⁿ yā. Ní Jesús caⁿ'a yā: Nguεε caⁿ'á nī cuaaⁿ yúúní yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ndaata yeⁿ'ē Israel chí judíos. Nguéé cundaa nī yāāⁿ vaacú 'iiⁿ'yāⁿ Samaritanos.

6 Naati ndís'tiī ní caⁿ'a nī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā 'ítí cuuchi chí nínái tí na icyáⁿ'ā, 'tíica yā.

7 Ní taachi caⁿ'á nī 'túúcā caaⁿ'maⁿ nī ndu-udu cuaacu ní caaⁿ'maⁿ nī yeⁿ'ē naachí Dendyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvi chí 'āā ndaa niiⁿnuúⁿ.

8 Dííⁿ nī chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngíta. Dííⁿ nī chí nduuchi 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díí chí tináⁿ'ā. Dííⁿ nī chí nduūvā ní nduuví dεεvε cuerpo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí véeⁿ vaadī ya'ai chí nguuvi lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿ'e yā. Ní diíⁿ nī chí divíí nī espíritus yeⁿ'ē yááⁿ'nguiinūⁿ chí snée ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ. Ndís'tiī ndaacá nī poder 'cūū yeⁿ'é Dendyuūs, ní nguéé cuta'a nī tuumī cáávā chuū. Chuū chí diíⁿ nī ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi cún'di'i yeⁿ'é yā.

9 Nguéé candée nī 'dííⁿnguaaⁿ, ndíí nguéé ndúú 'dííⁿnguεε, ndíí nguéé ndúú tuūmī cheēyē ra.

10 Nguéé candéε nī morral yeⁿ'e nī cuaaⁿ cyúúní chi cáⁿ'a nī. Ndíí nguéé ndúú 'uūvī ra catecai nī candéε nī. Ndíí nguéé ndúú canduu ndaācuú yeⁿ'é nī, ndíí nguéé ndúú in'daacuú rá yeⁿ'e nī, ti 'iiⁿ'yāⁿ chi dííⁿ ntiiⁿnyuⁿ, na ntiiⁿnyúⁿ chi dííⁿ yā ní ndaācā chi ché^{'e} yā ndúú^{cū} necesidades chí neⁿ'e yā.

11 'Āā tíí nūuⁿ yāāⁿ n'gεεε ndúúcu yāāⁿ n'gaiyaá naachí cundāa nī tínguuneeⁿ nī du'ú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yāāⁿ miiⁿ chí n'dai yā ní cunée nī na vaacú yā ndii n'dáá cá nī.

12 Taachí ndaá nī na vaacu 'iiⁿ'yāⁿ: Ndaí ndís'tiī, caaⁿ'máⁿ nī, tan'dúú^{cā} costumbre yeⁿ'e nī.

13 Ndúúti chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é va'āī miiⁿ n'dai yā tuu'mi ní vaadī 'diiíⁿ yeⁿ'e nī cunée ndúúcu yā. Nduuti chi nguéé n'dai yā o nguéé vaadī 'diiíⁿ ndúúcu yā, nacan'dāa nī va'āī miiⁿ ndúú^{cū} 'áámá nduudu n'dai.

14 Nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé 'cuaaⁿ yā ndís'tiī ndíí nguéé ndúú 'caandiveeⁿ ra yā nduudu yeⁿ'e nī nan'dāa nī va'ai miiⁿ o yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ní n'dáádi nī iyaācāa yeⁿ'e ca'á nī ti nguéé n'giindiveeⁿ yā yeⁿ'é nī.

15 Cuaacu nííⁿnyúⁿ cuaacu nííⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chi taachi ndaá nguuvi chi Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e yāāⁿ, castigo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ 'cūū cunncāa ca chí cuuví castigo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Sodoma ndúú^{cū} yāāⁿ Gomorra chi yāāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé dííⁿ yā chí n'dai ndíí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel yā.

Ndáá nguuvi chi 'iiⁿ'yāⁿ dín'gínu yā nduucú nī

16 Cun'diichí nī. 'Úú ní dicho'ó ndís'tiī tan'dúú^{cā} chí ndís'tiī ní 'iiti cuūchī náávtaⁿ'ā yeⁿ'é 'yāāⁿyāāⁿ n'gaātāa, 'tiicá nī. Canée chí dííⁿ nī chí listo nī

tan'dúúcā 'aama cúú. Ní canéé chí din'daacá nī ní canéé manso nī tan'dúúcā 'áámá paloma. 'Tíicā dííⁿ nī.

17 Candéε nī cuidado caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nca'á yā ndís'tiī nanááⁿ 'iiⁿ'ntyēⁿ'ē yeⁿ'e yaacū sinagoga. Ní cúúví 'cueⁿ'é yā ndís'tiī na yaacū sinagoga miiⁿ.

18 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ candéε yā ndís'tiī nanááⁿ gobernadores ndúúcū nanááⁿ reyes cucáávā 'úú. Ní 'íicú ndís'tiī cuuví caaⁿ'máⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿ'ē 'úú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel.

19 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ nca'a yā ndís'tiī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, nguéé nadicádíínuuⁿ nī yeⁿ'e chí caaⁿ'máⁿ nī ti hora mííⁿ nūuⁿ ní Ndyuūs téε yā nduudu chí caaⁿ'máⁿ nī.

20 Ti nguéé ndís'tiī chí caaⁿ'máⁿ nī naati Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs Chiida yú. Espíritu miiⁿ caaⁿ'máⁿ yā cáávā ndís'tiī ti canéε yā nduucú nī.

21 Nguaaⁿ 'díínū sa caⁿ'a sa caaⁿ'maⁿ sa contra yeⁿ'ē ví'í chí canéé chí 'cuūví sa. 'Tiicá ntúūⁿ chiidá yā caⁿ'a yā caaⁿ'maⁿ yā contra yeⁿ'ē daiya yā chí canéé chí 'cuūvi yā. 'Tiicá ntúūⁿ daiyá yā ní caⁿ'á yā diiⁿ yā ndúúcū chiidá yā ti ndís'tiī candéε nī nduudu yeⁿ'é.

22 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi n'diichí yā ndís'tiī cucáávā 'úú ti cueⁿ'é nī nduucú. 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuchéε yā tanducuéⁿ'ē chuū nducuéⁿ'ē nguuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí nanguaⁿ'ai yā.

23 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ can'daá yā ndís'tiī chí neⁿ'e yā chí ndís'tiī 'cuenú nī cuuvi, na 'áámá yáāⁿ, tuu'mi ní caⁿ'ā nī cáánu nī ná taama yáāⁿ ti cuaacu nííⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs miiⁿ nndaa sá taama vmnéⁿ'ēε vmnaaⁿ

chí ndís'tiī cuuvi caaⁿmaⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿ'é nuuⁿmaⁿ na yáⁿ'āa Israel.

24 Mar 'áámá discípulo ní nguéeé n'gεεε ca ntiiⁿnyuⁿ sá chí cuuvi maestro yeⁿ'ē sa, ndíí nguéeé ndúú mar 'áámá mozo ní ng'εεε ca sa chí cuuvi 'iivi sa.

25 N'dáacā chí discípulo miiⁿ diiⁿ sa tan'dúúcā chí īdiiⁿ maestro yeⁿ'e sa ní mozo miiⁿ diiⁿ sa tan'dúúcā chí diiⁿ 'iivi sa. Ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e va'ai chí nguuví Beelzebú chí yááⁿ'nguiinūⁿ, tuu'mi ní tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeé yeⁿ'e familia yeⁿ'e Beelzebú miiⁿ cunncāa caⁿ'a yā caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Beelzebú.

*Du'ū chí cuuvi 'va'ā yú
(Lc. 12.2-9)*

26 Tuu'mi ní ndís'tiī nguéeé 'va'á nī 'iiⁿ'yāⁿ ti nguéeé 'áámá chí canúúⁿ n'de'ei chí nguéeé cuuvi snaaⁿ yú, ndíí nguéeé ndúú canee 'áámá secreto chí 'iiⁿ'yāⁿ nguéeé cuuvi cadíinuⁿ yā.

27 'Iicu chiiⁿ chí 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī yeⁿ'e nduūdū n'de'ei chí nguéeé ituumicádíinuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, ndís'tiī caaⁿ'maⁿ nī nduudu chí túúmícádiinuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Níícú de'ε chí ngaⁿ'á ngii ndís'tiī ní 'cuai nī ndii na yaacū yeⁿ'ē tiiⁿ va'āi ní túúmícádiinuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduudú 'cū.

28 Nguéeé 'va'á nī 'iiⁿ'yāⁿ chí 'caāⁿ'nūⁿ cuerpo yeⁿ'e nī ní nguéeé cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā alma yeⁿ'e nī. Dī'va'á ca nī Dendyuūs chí cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā alma yeⁿ'e nī ndúúcū cuerpo yeⁿ'e nī chí caⁿ'á nī na infierno.

29 ¿'Áá nguéeé in'díicui yā na 'uūvī 'yaada cáávā 'aama tuūmī? Mar 'áámá 'yáádá s'ééⁿ nguéeé 'cuuvá

tī na yáⁿ'āa 'cūū núúⁿmáⁿ nen'e chi nguée déenu Ndyuūs Chiida yú.

³⁰ Níícú nducyaaca yuudu tíⁿ nī ní ndii dúúché ndúú^{cū} Ndyuūs.

³¹ Nguée di'vá'a ndís'tiī caati ch'εεε cá nī chi cuuvi 'yaaⁿ n'dái 'yaada.

'Iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'á yā iintiiⁿ'naáⁿ yā Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ

(Lc. 12.8-9)

³² 'Āā du'ú nūⁿ chí ngaⁿ'a chi iintiiⁿ'naaⁿ 'úú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, 'úú ntúūⁿ ní caāⁿ'máⁿ chi iintiiⁿ'naáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ Chiidá chi canée yā na va'ai chεεti nguuvi.

³³ 'Āā du'ú nūⁿ chí caāⁿ'máⁿ chi nguée in'diichi 'úú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, 'úú ntúūⁿ ní caāⁿ'máⁿ chi nguée in'diichí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ chiidá chi canée yā na va'āi chεεti nguuví.

Cáāvā Jesús miiⁿ véé divisiones nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Nguée nadicádíinuⁿ nī chi 'úú, Jesús, ndaá chi ndéé vaadī 'diīⁿ 'iiⁿ'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Nguée ndaá chi ndéé vaadī 'diīⁿ caati ndéé vaadī 'caa'va ní tan'dúú^{cā} chi candéé 'áámá machete chi 'caāⁿ nduu 'uuvī lados.

³⁵ Tí ndaá chí 'iiⁿ'yāⁿ ní nguée cuuvi n'diichí yā chiidá yā, ní n'daataá nguée cuuvi n'diichi tá chεεcu tá, n'daataá nguée cuuvi n'diichi ntúūⁿ tá indáⁿ'a tá.

³⁶ Caati 'áámá 'áámá yā ní enemigos yā yeⁿ'e yā ví'i na vaacu yā.

³⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí nen'e cá yā chiidá yā o chεεcu yā nguée ti 'úú, nguée neene n'dai yā chi cuuvi yeⁿ'é

'iiⁿ'yāⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e cá yā daiyá yā saⁿ'ā o daiyá yā n'daataá nguéé ti 'úú, nguéé neene n'dai yā chi cuuvi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ.

38 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé neⁿ'e yā 'cueenú yā cuuvi cucáávā 'úú chi tan'dúúcā chi cuta'á yā cruz yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā nduucú, nguéé neené n'dai yā chi cuuvi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ.

39 'Iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'e cá yā vida yeⁿ'e yā cáávā cosas chi véé ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé ti 'úú, tuu'mi ní táámá vida ní dindaí yā. 'Iicú 'iiⁿ'yāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿ'e yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cucáávā 'úú, ti diíⁿ yā chi 'úú neⁿ'é ní ndaacá yā táámá vida yeⁿ'é yā.

Yeⁿ'e chi ndaācā yeⁿ'ē yú

(Mr. 9.41)

40 'Iiⁿ'yāⁿ chi 'cuaaⁿ yā ndís'tiī, 'cuaaⁿ yā 'úú. 'Iiⁿ'yāⁿ chi n'gúuⁿ yā 'úú, n'gúuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi dichó'o yā 'úú.

41 'Iiⁿ'yāⁿ chi n'gúuⁿ yā 'áámá saⁿ'a profeta caati profeta miiⁿ chií yā lado yeⁿ'e Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ ní cuta'á yā premio chí ndaacā yeⁿ'ē chi tunééⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí profeta. 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'gúuⁿ yā 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai caati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ni n'dai yā, 'iiⁿ'yāⁿ ní cuta'á yā premio chí tunééⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai.

42 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ca'a 'áámá vaso nuūⁿnīⁿ 'iiche 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caati i'téenu yā 'úú, cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiī chi véé premio yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi cuuvi ndaacā yā yeⁿ'e yā.

11

Juan chí chεēdínuūⁿnīⁿ sa dichó'o sa 'iiⁿ'yāⁿ nanáán Jesús

(Lc. 7.18-35)

1 Taachí Jesús ch'íínú chii yā ndu'u ndiichúví discípulos yeⁿe yā táácā chí canéé chi díⁿ yā tuu'mi ní Jesús chiicá yā yáāⁿ miiⁿ ní cueⁿ'é yā na tanáⁿ'ā yáāⁿ s'eeⁿ chí ca'cueeⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

2 Juan chí chεεδίnuūⁿnīⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ canúúⁿ sá vácūū. Ní taachí ch'iindiveeⁿ sá taacā idiiⁿ Jesús miiⁿ, tuu'mi ní dichó'o sa ná 'uuvi discípulos yeⁿe sa nanááⁿ Jesús.

3 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndáa yā ní ntiinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá n'diī chí Cristo chí canee chí ndaa o cunee ngíínú 'nū taama yā?

4 Jesús miiⁿ nán'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī cúnaⁿ'a nī ní cuuvi nī Juan miiⁿ yeⁿ'é dendu'ū chí inaaⁿ nī ndúúcū chí n'giindiveeⁿ nī.

5 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguenááⁿ ní inaaⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngii ngiicá ní ngiicá yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí ndíí ca'ai lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿ'e yā ní nduuva δεενε yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí chεεtúū ní n'giindiveeⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díí ní nnduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, níícú 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaachíí snee yā ch'iindiveeⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí nadanguáⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ ti 'iiⁿ'yāⁿ candεε yā nduudu cuaacu miiⁿ nanááⁿ yā.

6 De'ē chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé cunncáā ch'εενú yā 'úú ndúúcū nduudu yeⁿ'é.

7 Taachi cuinaⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Juan chí chεεδίnuūⁿnīⁿ miiⁿ: ¿De'ē cheⁿ'e ndís'tiī n'diichi nī na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ? ¿'Áá 'áámá ndúú chí n'gidi 'yúúné?

8 O ¿dε'ē tuu'mi che'n'e nī n'diichí nī? ¿'Áá 'áámá sa'n'ā chi cánuuⁿ sa catecái n'dai sa? Cuin'diichí nī. 'Iiⁿ'yāⁿ chi snúuⁿ yā catecai n'dai yā snee yā ná va'ai yeⁿ'ē rey.

9 Tuu'mi ní ¿dε'ē cheⁿ'é nī n'diichi nī? ¿'Áá 'aama profeta chi ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs? 'Tíicā nduudu cuaacu. Ní 'úú ní ngaⁿ'á ngī ndís'tiī 'tíicā. Cheⁿ'é nī n'diichi nī 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε ca yā chí cuuvi profeta.

10 Chuū cánéé nguūⁿ yeⁿ'e Juan miiⁿ náⁿ libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ:

Cuin'diichí nī. 'Úú ní dicho'ó 'áámá sa'n'ā chí caaⁿ'maⁿ sa nduudu cuaacu yeⁿ'é nanáaⁿ di. Sa'n'ā miiⁿ ní nuūⁿ'nūⁿ cuaacú sa yúúⁿí cáávā di.

11 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngī ndís'tiī: Nguááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiyáaⁿ yā yeⁿ'ē n'daataá nguéé taama yā chí ch'εεε ca yā ti Juan miiⁿ chí chεεdínuūⁿ'nīⁿ sa. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí ndiicuúⁿ ca yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā ní ch'εεε ca yā nguéé ti Juan miiⁿ.

12 Caati ndíí tiempo chí ch'iindiyaāⁿ Juan chí chεεdínuūⁿ'nīⁿ sa ndíí maaⁿ yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'é Ndyuūs ní n'geenu cá yā ngī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguⁿ'u yā contra yeⁿ'e Ndyuūs neⁿ'e yā caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

13 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ profetas ndúúⁿcū ley yeⁿ'e Moisés ngaⁿ'ā nduudu cuaacu yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā ndíí tiempo chí ndā Juan miiⁿ ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

14 Ndúúⁿti chí ndís'tiī neⁿ'e nī 'caandiveeⁿ nī nduudu yeⁿ'e profetas ndúúⁿcū nduudu yeⁿ'e ley miiⁿ,

tuu'mi ní cadíínuuⁿ nī chi Juan miiⁿ ní saⁿ'ā chí profeta Elías dinguuⁿ yā chí canéé chí ndaa sa.

15 Ndís'tiī chí véé veéⁿ nī 'caandiveeⁿ nī yeⁿ'é.

16 ¿De'é tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū maan'? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā saⁿ'ā n'gaiyāá chí n'gεētεε nīi'vēē ní duūchi sa ní n'gai sa compañeros yeⁿ'e sa.

17 Ní ngaⁿ'a sa: 'Tiiví 'nū flauta cáávā baile naati nguéé inde'éeí nī. Ní chiita 'nū canción chí ndaachíí tan'dúúcā canciones cáávā tináⁿ'ā naati nguéé chεēcu nī.

18 Juan chí chεedínuūⁿnīⁿ sa ndaā sa. Nguéé che'e sa pan, nguéé chí'i sa vino ní ndís'tiī ngaⁿ'á nī chí saⁿ'ā miiⁿ ní canee sa ndúúcū espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ.

19 'Úú ní ndaá, 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs 'úú. Ní nge'é ní ngi'í. Tuu'mi ní ndís'tiī ngaⁿ'a nī yeⁿ'é: Cuin'díichí nī. 'Áamá saⁿ'ā chí n'deēe n'dái nge'e sa ní ngi'i taavi sá vino. Ní ngaⁿ'á nī chí 'úú ní saⁿ'ā chí n'dai ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ publicanos chí cobradores chí inn'guεε yā yeⁿ'e yáⁿ'āa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí dinuuⁿndi yā. Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ deenu yā chí vaadī deenu miiⁿ ní yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ch'iⁿ'í yā vaadī deenu miiⁿ cáávā dendu'ū chí n'daācā chí diíⁿ yā ti yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

De'ε chúúcā ya'āī 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ naachi nguéé indaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā

(Lc. 10.13-15)

20 Jesús tucá'a yā diíⁿ yā regañar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na yáāⁿ s'eeⁿ naachi diiⁿ yā nééné n'deēe vaadī n'giinu ti 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ 'āā cuéé ndaacadaamí yā yeⁿ'ē núúⁿndí yeⁿ'e yā. Ní ngaⁿ'a yā 'tíicā:

21 Dε'ē chúúcā ya'āi ye'n'é ndís'tiī 'ii'n'yān ye'n'e yáān Corazín. Dε'ē chúúcā ya'āi ye'n'ē ndís'tiī 'ii'n'yān ye'n'e yáān Betsaida ti ndúúti chi chiī vaadī n'giinu na yáān Tiro ndúúcū yáān Sidón tan'dúúcā chí chiī nguuaan ndís'tiī, tuu'mi ní 'ii'n'yān ye'n'e yá'n'āa s'ee'n 'āā 'naan tiempo ndaacadaamí yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā. Ní ch'i'n'í yā 'ii'n'yān tan'dúúcā costumbre ye'n'é yā chi neené ya'ai yā. Ní ch'εetinúuⁿ yā catecaí yā ye'n'e chi dínūuⁿ ní ch'εeté yā nguuaan yaiyāā.

22 'Úú nga'n'á ngii ndís'tiī ti nguuvi chí Ndyuūs caan'mán yā nuu'ndi ye'n'é 'ii'n'yān nguéé ya'āi ca 'cuenú yā cuuvi 'ii'n'yān ye'n'ē yá'n'āa Tiro ndúúcū 'ii'n'yān ye'n'e yá'n'āa Sidón nguéé ti ndís'tiī.

23 Ndís'tiī 'ii'n'yān ye'n'e yáān Capernaum, ¿'áá cuuvi ca'n'á nī na va'ai chεeti nguuvi? Nguéé cuuvi. Ca'n'á nī infierno ti nguéé i'téenu nī nduudu cuaacu ye'n'é ndúúcū vaadī n'giinu chi diiⁿ Ndyuūs. Ndúúti chi chiī vaadī n'giinu na yáān Sodoma tan'dúúcā chí chiī nguuaan ndís'tiī tuu'mi ní 'ii'n'yān ye'n'e yáān 'cūū 'āā i'téenu yā. Ní yáān 'cūū 'āā canéé ndíi maaⁿ.

24 'Úú nga'n'á ngii ndís'tiī ti nguuvi chí Ndyuūs caan'mán yā nuu'ndi ye'n'e 'ii'n'yān nguéé ya'āi ca 'cuenú yā cuuvi 'ii'n'yān ye'n'e yá'n'āa Sodoma nguéé ti ndís'tiī.

*Cuchii nī nanaan 'úú ní ntaavi'tuunúú nī
(Lc. 10.21-22)*

25 Ní tiempo miiⁿ ní Jesús nan'guεεcútaⁿ a yā ye'n'e yā ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá chi 'iiví nī ye'n'ē va'ai chεeti nguuvi ndúúcū yá'n'āa 'cūū, 'úú ca'á gracias n'diī caati snuuⁿ n'dé'ei nī nduudu 'cūū ye'n'e 'ii'n'yān chi déenu ca yā ndúúcū 'ii'n'yān chi n'dee n'dái

tuumicádíínuuⁿ yā, ní ca'a nī chí cadíínuuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí ndiicúuⁿ yā chí nguéé n'deeé cá déenu yā.

²⁶ 'Tíicā dííⁿ nī Chiidá ti 'tíicā neⁿe nī chí n'daācā dííⁿ nī ti n'daācā.

²⁷ Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā: Chiidá ní teé yā 'úú tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé deenu yā táácā 'áámá n'dyáⁿ'ā Daiya Dendyuūs, dámaāⁿ Chiidá yā. Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé deenu yā táácā Dendyuūs Chiida yú, dámaāⁿ 'áámá n'dyáⁿ'ā Daiyá yā ndúúcū 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí Daiyá Ndyuūs neⁿ'é yā 'cuuⁿ'miⁿ yā Chiida yā.

²⁸ Cuchíi nī nanáaⁿ 'úú, ndís'tiī, chí véé n'deēe n'dáí cuidado yēⁿ'e nī chí tan'dúúcā 'áámá carga yeⁿ'é nī ní 'úú ní dííⁿ chí ntaavi'tuunúúⁿ nī.

²⁹ Ní dííⁿ nī tan'dúúcā chí can'déε nī yugo yeⁿ'é chí 'tíica. 'Cueeⁿ nī yeⁿ'ē 'úú caati 'úú ní ndiicúūⁿ 'úú ní nééné n'dai staava yeⁿ'é, tuu'mi ní ndaācā nī vaadī ntaavi'tuunúúⁿ yeⁿ'e alma yeⁿ'e nī.

³⁰ Caati yugo yeⁿ'é chí teé ndís'tiī nguéé ngiⁿ'ii. Candée nī chεedí yeⁿ'é ní nguéé cuuví n'gii yeⁿ'e nī.

12

Discípulos yeⁿ'e Jesús sta'á yā trigo guuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ 'Áámá guuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel, Jesús cueⁿ'e yā ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā cuaaⁿ naachí 'iiⁿyāⁿ 'āā ndííⁿ ntiiⁿnyúⁿ yā ní mííⁿ ní véé trigo. Discípulos yeⁿ'e Jesús miiⁿ chíi cuiicú yā ní sta'á yā trigo ní che'e yā.

² 'Iiⁿyāⁿ fariseos n'diichí yā chuū, ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús miiⁿ: Cuin'diichí nī, discípulos yeⁿ'e nī ní

nguéeé dííⁿ yā tan'dúúccā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

³ Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá nguéeé n'geeⁿ nī táácā dííⁿ David miiⁿ ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'e ndúúccu sa taachi chí cuuicú yā?

⁴ David miiⁿ sndáa yā ná yáacū yeⁿ'e Ndyuūs ní sta'á yā pan chí canéeé na mesa yeⁿ'ē nátai. Ní che'é yā ní ca'a yā chí che'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nduucú yā. Pan miiⁿ dámaāⁿ chiiduú s'eeⁿ cuuvi che'é yā. Ní tan'dúúccā chí ngaⁿ'a na ley miiⁿ nguéeé canéeé chí che'e rey David ní nguéeé cánéeé chí che'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ndúúccu yā.

⁵ ¿'Áá nguéeé n'geeⁿ ndís'tiī na ley yeⁿ'e Moisés chí dííⁿ chííduú s'eeⁿ? Nguéeé ntaavi'tuunúúⁿ yā yeⁿ'e ntiinnyuⁿ yeⁿ'e yaācū tínnūuⁿ nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Chiidu s'eeⁿ nguéeé dííⁿ yā tan'dúúccā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés ní nguéeé nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

⁶ 'Úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí véé 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε ca yā chí yaācū templo ní canee yā ndúúccū ndís'tiī.

⁷ Ndís'tiī nguéeé déenu nī dε'ε chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chí canéeé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'e chuū: Neⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ ya'āī 'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ caavā 'úú. Nguéeé neⁿ'é chí 'caaⁿ'nuⁿ yā 'iiti ní téé yā 'iiti caavā ofrenda yeⁿ'ē 'úú. Nduuti chí cadínnuuⁿ nī tuu'mi ní nguéeé dííⁿ nī condenar 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeé nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

⁸ 'Tíicā Saⁿ'ā chí Daīyá Dendyuūs miiⁿ véé ntúūⁿ poder yeⁿ'e sa yeⁿ'e nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

Saⁿ'ā chi ntí'i ta'ā sa
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Cuayiivi ní Jesús cheⁿ'e yā na yáacū sinagoga yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ.

¹⁰ Cuin'diichí nī. Miiⁿ ní canéé 'áámá saⁿ'ā chi ntí'i ta'ā sa. Snéé 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi tiinguunéⁿ yā Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: ¿Áá canéé na ley yeⁿ'e yú chí nduuvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ nguuvi chi ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ? Chuū ní caⁿ'a yā ti neⁿ'é yā cuuvi caaⁿ'maⁿ yā núúⁿndí yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

¹¹ Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Dú'u 'aama saⁿ'ā nguaaⁿ ndís'tiī chi véé 'áámá 'iiti cuūchī yeⁿ'é sa? Ní ndúúti chi cun'daa nuúⁿ tī na 'áámá yi-ivi yáⁿ'āa nguuvi chi ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, ¿'áá nguéé ntuun'dáa sa 'iiti nguuvi miiⁿ?

¹² ¿'Áá nguéé yaⁿ'ai ca chiī'vē 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ti 'áámá 'iiti cuūchī? 'Tíicā diiⁿ yú chí n'daācā nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

¹³ Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā chí ya'āī yeⁿ'é sa: N'doo dí ta'a di. Saⁿ'ā miiⁿ ní n'doō sá ta'ā sa ní ta'ā sa nduūvī n'dáácā tan'dúúcā taama.

¹⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ fariseos nan'dáa yā cheⁿ'ti yaācū ní nduuvidaamá yā chí caⁿ'a yā contra yeⁿ'e Jesús miiⁿ ti neⁿ'é yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

'Áámá nduudu chí caaⁿ'maⁿ yeⁿ'e Jesús

¹⁵ Taachí Jesús chicadínuuⁿ yā chuū nan'daa yā miiⁿ. Neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cueⁿ'e yā ndúúcū Jesús miiⁿ ní Jesús miiⁿ idiíⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁶ Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé caaⁿ'maⁿ yā cuuví yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ du'u yā.

17 Ní 'iicu cuaacu chí profeta Isaías miiⁿ caⁿ'a yā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachí dinguuⁿ yā 'tíicā. Ndyuūs ngaⁿ'a yā:

18 Sáⁿ'a 'cūū ni idichíí^{vē} 'úú. 'Úú chíⁿndēē^{vé} saⁿ'á 'cūū chi neⁿ'é ní neene yeenú ndúúcu sa. 'Úú ní cu'neéⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'é vmnááⁿ yeⁿ'e sa. Saⁿ'á 'cūū caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'e ley yeⁿ'é nanááⁿ nducyáácá naciónes na in'yeeⁿdí 'cūū.

19 Nguéé 'cuuⁿ'maⁿ sa ndíí nguéé ndúú 'cuāi ra sa. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ na yúúní nguéé 'caandi-veéⁿ yā nduudú yeⁿ'e sa ti nguéé caaⁿ'maⁿ yúúdu sa cuaaⁿ na yúúní.

20 Saⁿ'á 'cūū nginnee sa 'iiⁿ'yāⁿ chi véé ca cuidados yeⁿ'e yā, 'iiⁿ'yāⁿ chi tan'dúú^{cā} 'áámá taaⁿ ndúú chí 'aa ndēē^{tuú} 'tēē 'téé, 'tiicá yā. Ndíí nguéé ndúú chí ntuū^{vi} sa 'aama mecha yeⁿ'e quinque chí ican'dáā ca 'yaāⁿ'míⁿ yeⁿ'e. Ndíí nguéé candéē sa nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ndii taachi a fuerza 'aā cuéé dē'ē véē chí cuchēē sa ndúú^{cū} vaadī cuaacu miiⁿ yeⁿ'e tanducuén'e.

21 Ní 'íicú nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones yeⁿ'e in'yeeⁿdí 'cūū cūnee ngíínú yā yeⁿ'e saⁿ'á 'cūū chí cu'téenu yā yeⁿ'e sa.

'Iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā chi Jesús véé poder yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ ndúúcu yā

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22 Tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā nanááⁿ Jesús ní ndéē yā 'áámá saⁿ'ā chí canee sa ndúú^{cū} espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ yeⁿ'ē chí ngueenáaⁿ sa ndúú^{cū} chí nguéé ngii ngaⁿ'a sa. Jesús miiⁿ dííⁿ yā chí nduū^{vā}

yeⁿē sa. Ní saⁿā chi ngeenáaⁿ miiⁿ ní inaaⁿ sa ní ngú ngaⁿā sa.

23 Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ngeⁿe yiinú yā ní ngaⁿa yā: ¿Áá sáⁿa 'cūū Daiya 'iiⁿyāⁿ chí ndaataá yeⁿē David?

24 Ní taachi 'iiⁿyāⁿ fariseos ch'iindiveéⁿ yā chuū ní caⁿa yā: Sáⁿa 'cūū nitun'dáa sa espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ cáávā Beelzebú, chí Satanás chí ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ.

25 Jesús miiⁿ déénu yā chi nadacadíinūⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Áámá gobierno chí ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe yáⁿāa chí véé 'uūvī partido yā chí nguⁿu yā 'áámá yā ndúúcu taama yā, tuu'mi ní nguεε cuuvi 'naaⁿ chí 'iiⁿntyéⁿe yā. Ní nducuéⁿē yáⁿāa o va'ai naachi 'iiⁿyāⁿ véé 'uūvī vaanīcadíinūⁿ yeⁿe yā nguéé cuuvi nduuvidaamá yā.

26 'Tiicá ntúūⁿ nduuti chí yááⁿn'guiinūⁿ tun'dáa sa espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ véé 'uūvī vaanīcadíinūⁿ yeⁿē sa ní cuáácú chí nguⁿu sa yeⁿē maaⁿ sa ní véé 'uūvī partido yeⁿe sa ní 'cuiinu sa.

27 Ndís'tiī ní ngaⁿa nī chí 'úú itun'daá espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ndúúcu poder yeⁿe Beelzebú chí Satanás chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ. Ndúúti chí 'túicā tuu'mi ní, ¿ndúúcu du'ū rá poder yeⁿē tun'daá 'iiⁿyāⁿ chí ndúúcu nī espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ? Chíⁿ chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí ndúúcu nī n'giⁿi yā chí nguéé 'túicā chí ngaⁿā nī.

28 Ndúúti chí 'úú itun'daá espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ cáávā poder yeⁿe Espíritu N'dai

yeⁿe Dendyuūs, cuaacu níⁿnyúⁿ naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ndaā nanááⁿ ndis'tiī.

²⁹ Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguεε cuuví cundaa yā va'ai yeⁿe 'aama saⁿ'ā chi véé fuerzas yeⁿe sa ní divíi yā chi vεε yeⁿe sa. ¿Canéé chí cachiichí yā saⁿ'a vmnááⁿ vmnaaⁿ? Cuayiivi ní cuuví diíⁿ yā tun'dáa yā dendu'ū chi snúūⁿ va'ai yeⁿ'ē sa.

³⁰ 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéé canée yā lado yeⁿ'é, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canée yā contra yeⁿ'é. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéé dáámá diíⁿ yā cosechar nduucú, tuu'mi ní diíⁿ yā tan'dúú^{cā} chi ingée tanducuéⁿ'ē cosecha.

³¹ Chííⁿ chí nduudu cuaacu chí 'úú ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī: Tanducuéⁿ'ē nuuⁿndi chí diíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū} nduudu taaⁿ chí nguéé n'dáacā chí ngaⁿ'a yā contra yeⁿe Ndyuūs, Ndyuūs nadach'εεcú yā yeⁿe yā. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā nduudu taaⁿ chí nguéé n'dáacā chí contra yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní nguéé nch'εεcú yēⁿ'e yā maaⁿ ní tiempo chí cuchíi.

³² 'Āā du'ú nūuⁿ chí caaⁿ'maⁿ nduudu chí nguéé n'dáacā contra yeⁿe Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs ní cuuvi nach'εεcu yeⁿe yā. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā ngaⁿ'a yā contra yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní nguéé cuuvi nach'εεcú yeⁿ'e yā ndíi nguéé ndúú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndíi nguéé ndúú táámá iⁿ'yeeⁿdi chí cuchíi.

'Áámá yáⁿ'á ní ngiⁿ'i cucááⁿvā n'guiⁿ'i yeⁿ'ē

(Lc. 6.43-45)

³³ 'Tiicá ntúūⁿ caⁿ'a Jesús: Ndúúti chí véé 'áámá yáⁿ'á chí n'dáacā yeⁿ'é nī tuu'mi ní cuuvi n'guiⁿ'i n'dáacā yeⁿ'ē. Níicú ndúutī chí véé 'áámá yáⁿ'á chí nguéé n'daācā yeⁿ'é nī nguεε n'dáacā cuuvi n'guiⁿ'i

yeⁿē. Cáávā n'gui'i yeⁿe yáⁿ'á ituumicadínnuuⁿ yā táácā yáⁿ'á nduuti chí n'dai o nduuti chí nguéé n'dai.

³⁴ Ndís'tiī, tan'dúúcā ndaata yeⁿē cúú 'tiicá nī. ¿Táácā ngaⁿ'a nī cosas chi n'daācā ní idiíⁿ nī chi nguεε n'daācā? Ti chííⁿ chi ngaⁿ'a nī ndúúcū cheendí nī ngiica na staava yeⁿ'é nī.

³⁵ Saⁿ'ā chi n'dái idiíⁿ sa dendú'ū chi n'daācā chi nadacadínnuuⁿ sa na staava yeⁿe sa chí n'daācā. Saⁿ'a chi cunnkáā idiíⁿ sa tanducuéⁿ'ē chi nguεε n'daācā nadacadínnuuⁿ sa caati staava yeⁿe sa nguéé n'dáacā. Nduudu chi ngaⁿ'ā sa ngiica sa yeⁿ'ē chi ndiituú na staava yeⁿe sa.

³⁶ Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: Nducuéⁿ'ē nduudu chi nguéé dε'ē vεε chíí'vē chí 'ii'yāⁿ ngaⁿ'a yā, nducyááca yā ní cánéé chí nca'á yā cuenta yeⁿe nduudu chi nguεε n'daācā chí caⁿ'a yā nguuvi chí Ndyuūs caaⁿ'maⁿ yā yeⁿe nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

³⁷ Ti cáávā nduudu yeⁿ'e nī chí n'daācā nduuví n'dai nī ní 'iicu cáávā nduudu yeⁿ'é nī nduuti chí nguéé n'dáacā cuuví nī castigo.

Tiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā néⁿ'e yā snaaⁿ yā señales (Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Tuu'mi ní n'duuvi maestros yeⁿe ley ndúúcū n'duuvi saⁿ'ā fariseos ngaⁿ'a sá ngii sa Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'dií maestro, néⁿ'e 'nū snaaⁿ 'nū 'áámá señal chí diíⁿ nī.

³⁹ Jesús nán'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: 'Tiⁿ'yāⁿ cunnkáā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'ténu yā Ndyuūs neⁿ'e yā snaaⁿ yā señal naati señal nguéé snaaⁿ yā. Dámaaⁿ snaaⁿ yā señal yeⁿ'e profeta Jonás chí ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ canee nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs.

40 Ti tan'dúucā Jonás canúúⁿ sá ch'εeti 'yaācā ch'εete 'iīnū nguuvi 'iīnū n'gaaⁿ 'tíicā canee chí cūnee Saⁿ'ā chi Daiyá Ndyuūs mááⁿ yáⁿ'āa 'cūū 'iīnū nguuvi 'iīnū n'gaaⁿ.

41 Na nguuvi yeⁿ'e juicio 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εetinée yā na yāāⁿ chi nguuvi Nínive nducúeeⁿ yā contra yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi snée maaⁿnguuvu taachí Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, ní cuuvi yā condenado. 'Tíicā tí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Nínive ní ndaacadaamí yā taachi profeta Jonás miiⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ caⁿ'a sá nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. Cuin'diichí nī 'áámá saⁿ'ā chí ch'εete ca nguéeⁿ tí profeta Jonás miiⁿ canee sa 'muuⁿ na lugar 'cūū.

42 'Tiicá ntúūⁿ nguuvi yeⁿ'e juicio n'daataá reina chí tiempo chí chó'ōo ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ tá yeⁿ'e lado yeⁿ'e Sur caⁿ'a tá nducúeeⁿ tá contra yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā maaⁿnguuvu taachi Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ. Ní táⁿ'ā miiⁿ ní dīⁿ tá condenar 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā maaⁿnguuvu ti táⁿ'ā miiⁿ ndaā tá ndíi na yaⁿ'ai taaví yeⁿ'ē yáⁿ'āa. Ní ngiica tá ní ch'iindiveeⁿ tá yeⁿ'ē vaadī deenu yeⁿ'e rey Salomón. Cuin'díichí nī 'áámá saⁿ'ā chí ch'εete ca vaadī deenu yeⁿ'e sa canee sa 'muuⁿ nguéeⁿ ti Salomón miiⁿ.

Espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguuiūⁿ chí nanguεεcunée na saⁿ'ā

(Lc. 11.24-26)

43 Caⁿ'a Jesús: Taachí espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguuiūⁿ nacan'daa na 'áámá saⁿ'ā cachiica na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguεε ch'εetinée 'iiⁿ'yāⁿ ní n'nuūⁿ naachi cuuvi ntaavi'tuunúⁿ ní nguéeⁿ ndaācā.

44 Tuu'mi ní espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūuⁿ ngaⁿ'a: Nanguεεcuneeé na vaacú naachi chiĩcá. Taachí nguεεcūnéee ní ndaā na vaacu miiⁿ ndaācā saⁿ'a miiⁿ ní tan'dúúcā 'aama va'āi chí n'dai ní nduuvi dεεvé ndúúcū nducuéⁿe na lugar yeⁿ'ē.

45 Tuu'mi ní espíritu miiⁿ cueⁿ'e ní in'nuuⁿ tá ná ndεēchē espíritus chí cunncāā ca chí cuuvi maāⁿ. Ní ndaā espíritu miiⁿ ndúúcū ndεēchē espíritus ní ch'εetinée na saⁿ'ā miiⁿ. Cuayiivi ní n'geenu sa ngiī taavi ca ní cunncāā ca canee sa nguéé ti vmnaaⁿ. 'Tiicá ntūūⁿ 'cuenú yā cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā maaⁿ ti nguεε n'dāacā idiíⁿ yā.

*Chεεcú Jesús miiⁿ ndúúcū 'díinu yā
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)*

46 Taachí Jesús miiⁿ indeé yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní ndaā niiⁿnuúⁿ chεεcú yā ndúúcū 'díinu yā ní snée yā chuva'āi. Ní neⁿ'e yā ndeé yā ndúúcū Jesús miiⁿ.

47 'Áamá 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: N'diī Jesús, cuin'diíchí nī. Chεεcú nī ndúúcū 'díinu nī snée yā chuva'āi ní neⁿ'e yā ndee yā ndúúcu nī.

48 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a miiⁿ: ¿Dú'ū chí chεεcú miiⁿ? o ¿dú'ū chí 'diinú miiⁿ?

49 Ní n'doó yā ta'á yā naachi snée discípulos ní caⁿ'a yā: Cuin'diíchí nī, 'iiⁿ'yāⁿ s'ūuⁿ ní tan'dúúcā chí chεεcú ndúúcū 'diinú, 'tíca yā.

50 Tí 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā tan'dúúcā chí neⁿ'e Chiidá chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'diinú ndúúcū vi'í ndúúcū chεεcú.

13

Áámá ejemplo yeⁿē sáⁿā chi ngiñū ndaata (Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Nguuvi miiⁿ Jesús can'dáa yā va'aī miiⁿ ní ch'iīndi yā niiⁿnuúⁿ ná nuūⁿnīⁿyáⁿā.

² Ní nééné n'deēe 'iiⁿyāⁿ ndúúvidaamá yā naachi canéé Jesús. Tuu'mi ní Jesús ndaa yā na 'áámá barco ní ch'iīndí yā. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ snée yā 'diituu núuⁿnīⁿ naachi vεε yáⁿāa ndúútiī.

³ Ní Jesús caⁿ'a yā nééné n'deēe nááⁿ ndúúcū parábolas chí ejemplos tan'dúúcā dendu'ū chí véé iⁿyeeⁿdí 'cūū. Ní caⁿ'a yā chuū: 'Áámá saⁿā chi ngiñū ndaata can'dáa sa chiñū sa ndaata.

⁴ Taachí chiñū sa, 'áámá duutu ndaata míⁿ ní chiiya cyúúní. Ndaā 'yaadá ni ch'iinu che'e tī.

⁵ Náⁿā duutu ndaata miiⁿ ní chiiya na tuūu naachi nguée ch'εεε yáⁿāa. Maaⁿncheεεté nūuⁿ can'dáa ti nguée ch'εεε yáⁿāa yeⁿē.

⁶ Can'dáā 'yáⁿā ní yaata miiⁿ ní ti'i ti nguée dii'yu yeⁿē.

⁷ 'Iicu náⁿā duutu ndaata miiⁿ ní chiiya nguaaⁿ yááⁿ. Yááⁿ miiⁿ ní ch'iita ní di'vaachí yeⁿē yaata miiⁿ.

⁸ 'Iicu náⁿā duutu ndaata miiⁿ ní chiiya na yáⁿāa n'dáacā ní n'dáacā chiī cosecha yeⁿē. 'Áámá ní chiī 'áámá ciento yeⁿē, taama ní chiī 'iñū ngεεcu yeⁿē, ni táámá ní chiī ndíícú ndiichi yeⁿē.

⁹ 'Iiⁿyāⁿ chí véé veéⁿ yā ní 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿé.

Chúⁿ chí neⁿē caāⁿmāⁿ ejemplo miiⁿ (Mr. 4.10-20; Lc. 8.9-15)

10 Tuu'mi ní discípułos ndaá yā nanááⁿ Jesús miin ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: ¿De'ε cáávā chi ndúúcū ejemplos ngi'cueeⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ?

11 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā discípułos yeⁿ'e yā: 'Āā ndís'tií nūuⁿ ndaācā chicadíínuuⁿ nī dendu'ū chi canúúⁿ n'de'ei yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā ná va'ai cheeti nguuvi, naatí tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguée canée chí cadíínuuⁿ yā.

12 'Iiⁿ'yāⁿ chi véé yeⁿ'e yā Ndyuūs ca'a cá yā ní n'deēe cá cuuvi yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguée véé yeⁿ'e yā, 'áará chí dúú'ví nūuⁿ chí nadacadíínuuⁿ yā chí véé yeⁿ'e yā chuū ní Ndyuūs ndiví yā yeⁿ'e yā.

13 Cáávā chííⁿ chí ngaⁿ'á ngií 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū ejemplos caati inaaⁿ yā naati n'gεεtinée yā tan'dúúcā chí nguée inaaⁿ yā. Ní n'giindiveéⁿ yā naati n'gεεtinee yā tan'dúúcā chí nguée n'giindiveéⁿ yā ndíí nguée ndúú tuumicadiinuⁿ yā.

14 Ní 'íícú cuuvi cuaacu yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chííⁿ chí caⁿ'a profeta Isaías ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachi caⁿ'a yā 'túúcā ní canée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs: Ndúúcū veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā ni nguεε tuumicadíínuuⁿ yā; ní snaaⁿ yā ní nguée ca'a yā cuenta yeⁿ'ē.

15 Caati staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cheεchi. Ndúúcū veéⁿ yā n'giindiveéⁿ yā naati nguée tuumicadíínuuⁿ yā n'daācā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'gaadí yā nduutinaaⁿ yā caati nguée snaaⁿ yā ndúúcū nduutinaáⁿ yā; ní nguée 'caandiveéⁿ yā ndúúcū veéⁿ yā, ndii nguεε ndúú ituumicadiinúúⁿ yā ndúúcū staava yeⁿ'é yā, ndii nguée ndúú ndaacadaamí

yā yeⁿē nuuⁿndi yeⁿe yā chi 'úú cuuví nadich'ēcú nuuⁿndi yeⁿé yā.

16 De'ε chúúcā n'dai ndís'tiī ti véé nduutinaaⁿ nī chí inaaⁿ nī ní veéⁿ nī chí n'giindiveéⁿ nī.

17 Ti cuaacu níⁿnyúⁿ 'úú Jesús ngaⁿ'á ngiī ndís'tiī chi neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ profetas ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai neⁿ'é yā snaaⁿ yā chíⁿ chí ndís'tiī inaaⁿ nī naati nguéeⁿ n'diichi yā. Neⁿe yā 'caandiveéⁿ yā chíⁿ chí ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī naati nguéeⁿ ch'iindiveéⁿ yā.

18 'Caandiveeⁿ ndís'tiī ejemplo yeⁿe saⁿ'ā chí ngiīnū ndaata.

19 'Iiⁿ'yāⁿ chi n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿe naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿē va'ai chεeti nguuví ní nguéeⁿ ituumicadíⁿnuuⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā duutu ndaata chí chiiya cuaaⁿ cyúúⁿ. Ndaa yááⁿn'guiinūⁿ ní sta'ā sa nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chi canéeⁿ na staava yeⁿ'é yā.

20 Ndaata chí chiiya nguaaⁿ tuūu ní tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní taachí n'giindiveéⁿ yā nduudu miiⁿ ní yeenú n'dai yā,

21 naati nguéeⁿ 'áámá cānee na staava yeⁿ'é yā ní nguéeⁿ 'nááⁿ tiempo cūnee. Taachí n'géénu yā ngiī ti 'iiⁿ'yāⁿ cán'daa yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, tuu'mí nūⁿ diví yā nduudu miiⁿ ní nguéeⁿ canéeⁿ na staava yeⁿ'é yā.

22 Ndaata chí chiiya nguaaⁿ yááⁿ ní tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā nduudu miiⁿ naati neⁿe cá yā nducuéⁿ'ē yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcū chi véé. Ní nginnche'éi yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní vaadi 'cuiica miiⁿ di'vaachií yeⁿ'ē nduudu miiⁿ ní diiⁿ chí nguéeⁿ dichí'vē nduudu miiⁿ na vida yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

23 Ndaata chí chiiya na yáⁿ'āa n'dáacāā chíⁿ chí tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní tuumicadiinúúⁿ yā ní i'téé^{nu} yā nduudu miiⁿ. Ní n'daācā idiíⁿ yā. Ní nduudu miiⁿ tan'dúúcā chí chiī 'aama ciento yeⁿ'ē o chí chiī 'iīnū ngεεcu yeⁿ'ē o chí chiī ndiicú ndiichi yeⁿ'ē. 'Tíicā chii cosecha yeⁿ'ē nduudu miiⁿ.

Ejemplo yeⁿ'é yaātā chí nguéé n'daācā chí véé nguaaⁿ trigo

24 Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuuví ndís'tiī táámá ejemplo. Ní caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē na va'ai cheeti nguuví ní tan'dúúcā 'áámá saⁿ'ā chí ngiīnū sa ndaata yeⁿ'e trigo chí n'daācā na campo yeⁿ'ē sa.

25 Taachí mozos cyaadu sa, tuu'mi ní saⁿ'ā chí enemigo yeⁿ'ē sa ndaā sa ní chiīnū sa 'daaⁿ'nuⁿ trigo na campo yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ nguaaⁿ trigo chí n'daācā miiⁿ, ní cúnaⁿ'a sa.

26 Taachí can'daa yaata yeⁿ'ē ní chiī trigo, tuu'mi ní can'daā nguuví 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ.

27 Tuu'mi ní mozos chí idiíⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ na campo miiⁿ ndaa sa nanááⁿ saⁿ'a chí 'iivi yeⁿ'e campo miiⁿ ní caⁿ'a sa chí sa 'iivi: N'dií Señor, ¿'áá nguéé chiīnū ndaata yeⁿ'e trigo chí n'daācā na campo yeⁿ'e nī? ¿Tíi chíicā ndaata 'daaⁿ'nuⁿ trigo?

28 Saⁿ'ā 'iivi miiⁿ ní caⁿ'a sa chí sa mozos chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ: 'Áámá saⁿ'ā enemigo yeⁿ'é niīnū sa. Mozos ní caⁿ'a sa chí sa 'iivi sa: ¿'Áá nen^{'e} nī chí caⁿ'a 'nū ní tiicu 'nū yaātā miiⁿ chí nguéé n'daācā?

29 'Iivi miiⁿ ní caⁿ'a sa chí sa mozos chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ: Nguéé tiīcū di 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ caati cuuví tiicú ntúuⁿ di trigo chí n'daācā miiⁿ.

30 Ca'a di lugar chi dáámá 'cuiita ndíí taachi ndaa tiempo yeⁿe cosecha miiⁿ, tuu'mi ní 'úú caaⁿmán cuūví 'iiⁿyāⁿ chi 'caacá yā trigo miiⁿ chi 'caacá yā vmnááⁿ vmnaaⁿ 'daaⁿnuⁿ trigo miiⁿ ní dichiiichí yā caadī ticuaá ní 'neeⁿ yaⁿ'a yā. 'Cuiinu maaⁿ ní nandéε yā trigo miiⁿ ní 'cuíi yā chεeti dínūuⁿ.

'Áámá ejemplo yeⁿ'ē ndaata yeⁿ'ē yivē ntíí'yāa
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 Táámá ejemplo Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi ní tan'dúúccā 'aama nduutií yeⁿe yivē ntíí'yāa chi 'áámá saⁿ'ā sta'a sa ní chíinū sa na yáⁿ'āa yeⁿ'ē sa.

32 Ndaata yivē ntíí'yāa 'cūū ní 'liiⁿ ca nguéé ti tanducuén'ē ndaata. Taachí n'giita yaātā miiⁿ, tuu'mi ní ch'εεε ca chi cuuvi tanáⁿ'ā yaātā. Ní chíi yáⁿ'á. Ní ndaá 'yáádá yeⁿ'ē nanguuvi ní din'dái tī 'dεεε tī na dúuⁿnē yáⁿ'á miiⁿ.

Ejemplo yeⁿ'e levadura yeⁿ'e pan
(Lc. 13.20-21)

33 Táámá ejemplo Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē na va'ai chεeti nguuvi ní tan'dúúccā 'áámá táán levadura yeⁿ'e pan. 'Áámá n'daataá sta'a tá levadura miiⁿ ní chistaⁿ'ā tá nguaaⁿ 'iinū medida yeⁿ'e harina ndíí chí nan'guiita tanducuén'ē yaāchī yeⁿ'ē.

Chuū chí ngaⁿ'ā Jesús miiⁿ ndúúccū ejemplos
(Mr. 4.33-34)

34 Tanducuén'ē chuū ngi'cueeⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúccū ejemplos. Ni nduuti chi

nguéeé ndúúcū ejemplos yeⁿe chi véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nguéeé ngi'cueeⁿ yā 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

³⁵ Ní 'iicu cuuvi cuaacu chí caⁿ'a profeta ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachí caⁿ'a yā 'túúccā. Ní canéé nguūⁿ ná libro yeⁿ'é Ndyuūs 'túúccā:

Caaⁿ'máⁿ ndúúcū ejemplos. Ca'cueeⁿ dendu'ū chi canúúⁿ n'de'ei ndíí taachi Ndyuūs din'dái yā iⁿ'yeeⁿdī.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chi neⁿ'e caaⁿ'māⁿ ejemplo yeⁿ'e trigo

³⁶ Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cunaⁿ'á yā na vaacú yā. Jesús ntúúⁿ cunaⁿ'a yā ní sndaa yā 'áámá va'ai. Discípulos yeⁿ'e yā ndaa yā nanááⁿ Jesús, ní caⁿ'a yā chii yā 'iⁿ'yāⁿ: N'díí, Jesús, ca'cuéeⁿ ní chí neⁿ'e caāⁿ'maⁿ ejemplo yeⁿ'e 'daaⁿ'nuⁿ trigo chi véé nguaaⁿ trigo na campo.

³⁷ Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Iⁿ'yāⁿ chi ngiinu ndaata chi trigo chi n'dáacā, 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs.

³⁸ Campo miiⁿ ní tan'dúúccā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndaata chi n'dáacā miiⁿ ní tan'dúúccā nducyáácá 'iⁿ'yāⁿ chí daiya Ndyuūs ní yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntii'nyúⁿ yā. Yaātā yeⁿ'e ndaata chí nguéeé n'daāccā ní tan'dúúccā 'iⁿ'yāⁿ chí nguéeé n'daāccā idiíⁿ yā, 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí daiya yááⁿ'guiinūⁿ.

³⁹ Saⁿ'ā chí chiinū sa 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ ní tan'dúúccā maāⁿ yááⁿ'guiinūⁿ. Ní cosecha yeⁿ'é miiⁿ ní tan'dúúccā chí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿdī. Saⁿ'ā s'eeⁿ chí ita'a sa cosecha miiⁿ ní tan'dúúccā ángeles.

⁴⁰ Tan'dúúccā chí tiícú yā 'daaⁿ'nuⁿ trigo ní n-didáámá yā ní 'neeⁿ yaⁿ'a yā, 'tíicā cuuvi tiempo taachi 'cuiinū iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

41 Saⁿā chi Daiya Ndyuūs ní dichó'o yā ángeles yeⁿe yā chi nadidáámá yā 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿē naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Niícú tun'dáa yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí diíⁿ yā chí náⁿ'a yā idiíⁿ nuuⁿndí yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí idiíⁿ chí nguεε n'daācā.

42 Ní cu'nuúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ na nguuchí yaⁿ'ā. Mííⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cuεεcú yā ní che'e 'diiⁿ'yúⁿ yā.

43 Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ chí n'dái nanááⁿ Ndyuūs cuuvi dεεvé yā ngii tan'dúúcā 'yáⁿ'ā taachi 'āā snée yā naachi Ndyuūs Chiidá yā ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi. Ndís'tiī chí véé veéⁿ nī 'caandiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'é.

Ejemplo yeⁿ'e vaadī 'cuiica chí canúúⁿ n'de'ei

44 Caⁿ'a ca Jesús miiⁿ táámá ejemplo: Naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē va'ai chεeti nguuvi ní tan'dúúcā vaadī 'cuiica chí canúúⁿ n'de'ei na 'áámá campo. 'Áámá saⁿ'ā ní ndaācā sa vaadī 'cuiica miiⁿ ní cunuⁿ n'dé'ei ntūⁿ sa lugar miiⁿ. Yeenú taavi sa. Cunaⁿ'a sa ní n'diicui sa tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'ē sa ní cuái sa campo miiⁿ.

Ejemplo yeⁿ'ē 'áámá perla chí yaⁿ'ai taavi chíí'vē

45 'Tiicá ntūⁿ. Naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi ní tan'dúúcā 'áámá saⁿ'ā chí n'diicui sa chí in'nuuⁿ sa perlas chí yaⁿ'ai taavi chíí'vē.

46 Taachi ndaācā sa 'áámá perla chí n'dεεvéé ní yaⁿ'ai taavi chíí'vē, tuu'mi ní cuinaⁿ'ā sa ní n'diicui sa tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'ē sa níícú cuai sa perla miiⁿ.

Yeⁿ'e ejemplo yeⁿ'e yaānā

47 'Tiicá ntuūⁿ. Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiinnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví ní tan'dúúccā 'áámá yaānā chí saⁿ'ā n'gaa nuúⁿ sa na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní ita'āa nducuéⁿ'ē naaⁿ 'yaācā.

48 Taachí 'āā ndiituú yaānā miiⁿ, intun'dáa yā cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ. Ní n'daaviyaí yā ní nan'gaaⁿ yā 'yāacā chí n'daācā. N'gii yā 'iiti 'cuéētēε. Ní 'iiti chí nguéé n'dáacā miiⁿ nginngée yā 'iiti.

49 'Tíicā cuuvi taachi 'cuiinū iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Nandaā ángeles ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε n'dáacā idiíⁿ yā.

50 Ní 'cuíi yā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā ná nguuchi yaⁿ'ā. Míiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cuεεcú yā ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ché'é 'diiⁿ'yuⁿ yā.

Ejemplo yeⁿ'ē vaadī 'cuíicá ngai ndúúccū chí ndi-icúū

51 Jesús tiinguuneeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá tuumicadíinuuⁿ ndís'tiī tanducuéⁿ'e dendu'ū chí 'túúccā? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'guεεcútaⁿ'a yā: 'Tíicā Señor.

52 Jesús ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Áámá 'aama maestro yeⁿ'ē ley chí'neeⁿ yā yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiinnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví, maestro miiⁿ ní cuuví yā tan'dúúccā 'áámá patrón chí v'éé vaadī 'cuiica yeⁿ'e sa na va'ai yeⁿ'e sa. Ní deenu sa táacā tun'dáa sa yeⁿ'e vaadī 'cuiica yeⁿ'e sa dendu'ū cosa chí ngai ndúúccū cosa chí ndiicúū.

Jesús canee yā na yāāⁿ Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

53 Taachí Jesús miiⁿ ch'íinú caⁿ'á yā nduudu 'cūū, cueⁿ'é yā yeⁿ'ē miiⁿya.

54 Ní ndaá yā yáāⁿ vaacú yā chi nguuvu Nazaret ní ngi'cueeⁿ yā yaācū sinagoga miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cheⁿ'e yiinú yā yeⁿ'e chi chi'cueeⁿ Jesús. Ní ngaⁿ'a yā: ¿Tií ndiicaá vaadī déenu yeⁿ'ē saⁿ'á 'cūū? ¿Táácā cuuvi diiⁿ sa vaadī n'giinu chí idiiⁿ sa?

55 Sáⁿ'a 'cūū chí daiya 'viichiyáⁿ'ā ní María nguūvī chεεcu sa. Ni 'dínū sa ní Jacobo, ndúúcu José, ndúúcu Simón, ndúúcu Judas.

56 VÍ'i ntúuⁿ sa snee yā ndúúcu yú. ¿Tií ndiicaá tanducuéⁿ'ē vaadī deenú 'cūū chí ngi'cuéⁿ sa?

57 Ní cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ cuncnáā caⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ, ní nguéé i'téenu yā yeⁿ'e yā. Naati Jesús ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Nguéé véé mar 'áámá profeta chi candεε nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yáāⁿ vaacú yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ na vaacu yā dinéⁿ'e yā profeta miiⁿ.

58 Jesús miiⁿ nguéé neené n'deēe vaadī n'giinu diiⁿ yā miiⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé s'téenu yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

14

*Ch'iīⁿ'núⁿ yā Juan chí ngεεdínuūⁿnīⁿ
(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)*

1 Tiempo 'cūū saⁿ'a rey Herodes, chi gobernador yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea, ch'iindiveeⁿ sá tan'dúúcā chí 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

2 Ní rey miiⁿ caⁿ'a sa chii sa mozos yeⁿ'ē sa: Sáⁿ'ā Jesús 'cūū ní Juan chí ngεεdínuūⁿnīⁿ chí nnduuchi sá yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní cáávā chuū véé poder yeⁿ'ē sa chí idiiⁿ sa vaadī n'giinu.

3 Rey Herodes miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a ntiinnyúⁿ yā chí soldados sta'a sa Juan miiⁿ ní cāchiichí sa

Juan ndúúcu cadenas ní chi'nuuⁿ sa Juan vácū. 'Tíicā dííⁿ rey miiⁿ cucáávā n'daataá yeⁿ'e yā chi nguuvi Herodías ti vmnááⁿ vmnaaⁿ n'daataá miiⁿ ní n'daataá yeⁿ'ē Felipe chi 'díínu rey miiⁿ. Ní divíi rey miiⁿ tán'ā miiⁿ yeⁿ'e Felipe.

⁴ 'Tíicā dííⁿ rey ndúúcu Juan chi ngεεdínuūⁿnīⁿ ti Juan miiⁿ ngaⁿ'a sá ngii sa Herodes miiⁿ chi tan'dúúcu chi ngaⁿ'a na ley, nguéé canee chí cuuvi n'daataá yeⁿ'é yā n'daataá miiⁿ.

⁵ Rey Herodes miiⁿ ní neⁿ'e yā 'caaⁿ'nuⁿ yā Juan miiⁿ, naati 'va'á yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ; ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní s'téenu yā chí Juan miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ profeta chi dichó'o Ndyuūs.

⁶ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ dííⁿ yā 'viicu yeⁿ'ē cumpleaños yeⁿ'e Herodes miiⁿ, n'daataá 'lín daiya tán'ā Herodías miiⁿ nde'ei tá naavtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní rey Herodes miiⁿ ní chíi yeenu yā chí nde'ei tá ní caⁿ'a yā:

⁷ Dii, n'daataá 'lín. 'Úú ngaⁿ'á ndúúcu nduudu, “por Dios”, chí teé dii 'āā de'é nūuⁿ chí neⁿ'e di.

⁸ Chεεcu tá ni caⁿ'a yā chíi yā n'daataa 'lín miiⁿ de'ē chí caaca tá. Ní n'daata 'lín caⁿ'a ta chíi tá rey miiⁿ: N'díi rey, téé nī 'úú tíiⁿ Juan chí ngεεdínuūⁿnīⁿ cu'nuúⁿ chεεtī 'áámá cu'u.

⁹ Tuu'mi ní rey Herodes miiⁿ s'neeⁿ ndaachii yiínú yā; naati rey miiⁿ caati 'āā caⁿ'a yā ndúúcu nduudu, “por Dios”, ní ch'iindiveén 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcu yā na mesa miiⁿ, caⁿ'a yā chí 'āā ca'a núúⁿ yā chíi chí ngiica tán'ā miiⁿ.

¹⁰ Caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí 'caātā daandu Juan chí ngεεdinuūⁿnīⁿ chí canúuⁿ sa vácū.

11 Ní ndεε sa tiiⁿ yā miiⁿ sn'núúⁿ chεeti cu'u ní ca'a sa n'daata 'líⁿ miiⁿ. Ní táⁿ'ā miiⁿ ní ca'a tá chεcu tá.

12 Tuu'mi ní discípulos yeⁿe Juan chi ngεdínuūⁿnīⁿ ndaá yā ní sta'á yā cuerpo yeⁿe Juan miiⁿ ní ch'iichi yā. Ní cheⁿe yā chí yā Jesús miiⁿ tan'dúúcā chí chí.

Jesús ca'á yā che'e nyuⁿ'u mil 'iiⁿ'yāⁿ

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 Taachí Jesús miiⁿ ch'iindiveén yā chuū, cueⁿ'é yā ní sndáa yā na 'áamá barco, ní cueⁿ'e yā na 'áamá lugar cuεeti naachi nguée 'iiⁿ'yāⁿ. Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveén yā chuū, can'dáa yā yeⁿe yáāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿ'e yā ndúúcū Jesús.

14 Ní taachí Jesús miiⁿ nan'dáa yā ná barco miiⁿ, n'diichí yā n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ, ní nnee ya'ai 'iinu yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní díⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā chí ndaā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí candε yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

15 Ní taachí 'āā chiinu discípulos yeⁿ'e Jesús miiⁿ ndaá yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ: 'Āā chí chíínū maa, ní 'muuⁿ nguée n'gεetinée 'iiⁿ'yāⁿ. Yaa'ví nī 'iiⁿ'yāⁿ s'tíⁿ chí caⁿ'á yā cuááⁿ na yáāⁿ n'gaiyāá ní cuái yā chí che'e yā.

16 Jesús caⁿ'a yā chí yā discípulos: 'Iiⁿ'yāⁿ s'tíⁿ nguée cánée chí náⁿ'a yā. Ndís'tíⁿ ca'a nī chí che'e yā.

17 Discípulos ní caⁿ'a yā: Nguée tunéeⁿ chí che'e yā. Dámāāⁿ nyuⁿ'u panes ndúúcū na 'uūvī 'yaācā véé.

18 Jesús caⁿ'a yā chí yā discípulos: Candée nī panes ndúúcū 'yaācā 'muuⁿ.

19 Cuayivi ní Jesús chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ch'εeté yā ná yaātā miiⁿ. Jesús ní sta'á yā nduu nyúⁿ'ú

panes miiⁿ ndúúcu 'uūvī 'yaaca ní n'diichí yā nan-guuvi ní ca'a yā gracias Ndyuūs Chiidá yā. Cuayiivi ní n'deee yā panes ní ca'a yā discípulos ye^{n'e} yā. Discípulos miiⁿ ní ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé miiⁿ.

²⁰ Nducyáácá yā che'e yā ní chiitu 'iiⁿ'yāⁿ. Ní discípulos nān'guaáⁿ yā chí nángaáva panes ye^{n'e} miiⁿ ndúúcu 'yaācā miiⁿ ní chiitu tá ndiichúúví 'cuεētεε.

²¹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí che'ē miiⁿ nyuⁿ'u mil ngii yā, ndii nguéé chiduūche n'daataá, ndíi nguéé ndúú da'caiyā ra.

*Jesús ngiicá yā cuááⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)*

²² Cuayiivi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos ye^{n'e} yā chí cundaa yā na barco ní caⁿ'á yā táámá 'díítuú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā, 'naaⁿ chí Jesús miiⁿ díiⁿ yā despedir ye^{n'é} 'iiⁿ'yāⁿ.

²³ Jesús díiⁿ yā despedir ye^{n'é} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní divíi yā ye^{n'e} yā ní cuchεε yā na 'áámá yiicū ní caⁿ'angua'á yā. Taachí chíi 'da'a, 'āā dámaaⁿ Jesús canéé yā miiⁿ.

²⁴ Barco miiⁿ ní 'āā cánduūu naavtaⁿ'ā ye^{n'ē} nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ naachi olas ye^{n'e} nuūⁿnīⁿ miiⁿ ne^{n'e} 'cuuchii na yaānūuⁿ ye^{n'e} nuūⁿnīⁿ miiⁿ. 'Yúúné ní ngeēnū taaⁿ ní diitu n'dái n'ge^{n'e} na barco miiⁿ. Ní barco miiⁿ nguéé ngii ngíicá.

²⁵ Taachi 'da'a ca táámá nguuvi tan'dúúcā n'gεεcu cuūuⁿ o n'gεεcu nyuⁿ'u, Jesús ndaá yā nanááⁿ discípulos ní ngíicá yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ.

²⁶ Taachí discípulos ní n'diichí yā Jesús miiⁿ chí ngiicá yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ní dii'yá

yā chiī. Ní chistaⁿ'a vaanicadiinūⁿ yeⁿ'é yā. Ní 'cai yā: Chuū ní 'áamá bulto. Ní caⁿ'á yā ndúú^{cū} vaadi 'va'a.

²⁷ Cuayivi miiⁿ ní Jesús yaa'ví yā discípulos ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī cúúví ditiinú nī caati 'úú. Nguéé di'va'á nī.

²⁸ Tuu'mi ní Pedro nán'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: N'dií Señor, ndúúti chí n'diī caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ nī chí caⁿ'á naachi canee nī ní caacá cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

²⁹ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā: Pedro, cuchí di. Pedro miiⁿ ní nan'dáa sa na barco miiⁿ ni tucá'a sa ngiica sa cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní cueⁿ'ē sa naachi canéé Jesús miiⁿ.

³⁰ Taachí Pedro miiⁿ n'diichi sa 'yúúné taaⁿ miiⁿ di'vá'a sa ní 'āā tucá'ā chεεchi sa nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Tuu'mi ní 'cái yiicu sa ní caⁿ'a sa: Señor, nadanguáⁿ'ai nī 'úú.

³¹ Hora míⁿ nūⁿ, Jesús miiⁿ n'doó yā ta'a yā ní sta'á yā ta'a Pedro ní caⁿ'a yā chii yā Pedro: Dii saⁿ'ā chí dúú^{vī} i'téénu di, ¿de'ē cúúví chí nadi'uū^{vī} di staava yeⁿ'ē di ní nguéé i'téénu di?

³² Ní taachí Jesús ndúú^{cū} Pedro sndáa yā na barco miiⁿ, canee 'diiⁿ 'yúúné míⁿ.

³³ Tuu'mi ní discípulos chí snúⁿ yā na barco miiⁿ ní ndaá yā nanááⁿ Jesús ní s'téénu yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a yā: N'dií Jesús, cuaacu níⁿnyúⁿ chí Daiya Ndyuūs n'dii.

Jesús diⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Táachí ch'iinu cho'ó yā táámá lado yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ní ndaá yā na yáⁿ'āa Genesaret.

35 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ taachi tuumicádíínuuⁿ yā chí Jesús canée yā miiⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á yā ní chii yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿmáⁿ cuaaⁿ yáⁿ n'gaiyáⁿ chí snée niiⁿnuúⁿ chí Jesús canée yā miiⁿ. Níícú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cándéε yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngííta yā nanááⁿ Jesús miiⁿ.

36 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ di'cuítu yā Jesús miiⁿ chí 'cuáaⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tuu'ví yā naachi n'déétií yeⁿ'e catecaí yā. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí tuu'ví yā catecai Jesús miiⁿ ní nduūvā yeⁿ'e yā.

15

*Yeⁿ'e chí diiⁿ chí vεε nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ
(Mr. 7.1-23)*

1 Tuu'mi ní duu'vi maestros chí ngi'cueeⁿ ley ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí chiicá yā yáⁿ Jerusalén ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ, ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ:

2 ¿De'ē cúúví chí discípulos yeⁿ'e nī nguéeⁿ diíⁿ yā tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū? ¿De'ē cúúví chí nguéeⁿ inaaⁿnu yā ta'á yā taachi 'āā cuéeⁿ che'e yā pan?

3 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē cúúví chí ndís'tií ní nguéeⁿ diíⁿ nī tan'dúúⁿcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Ndyuūs ní diíⁿ nī tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū?

4 Ti Ndyuūs ní ca'á yā ley yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā: Diíⁿ nī honrar chiidá nī ndúúⁿcū cheεcú nī. 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ n'dáacā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chiidá yā o yeⁿ'e cheεcú yā ní 'cuūvi yā.

5 Naati ndis'tií ní ngaⁿ'a nī chí 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā chiidá yā ndúúⁿcū

chεεcú yā 'tíicā: Nducué'n'ē chi teé n'diī maaⁿ ní ca'á lado ye^{n'}é Ndyuūs caava ofrenda ye^{n'}e yā.

⁶ 'Ii^{n'}yāⁿ 'āā ntéé idiíⁿ yā chi ne^{n'}é yā chiida yā ndúúcu chεεcú yā. 'Tíicā caavā costumbre ye^{n'}é nī diíⁿ nī chi 'āā ntéé idichíⁿ'vē ley ye^{n'}é Ndyuūs ye^{n'}e yú.

⁷ Ndís'tiī 'uūvī naaⁿ 'uuvi cheendí nī. N'daācā ca^{n'}a profeta Isaías miiⁿ ye^{n'}é nī taachi ca^{n'}a sa ndíí vmnaaⁿ ní canéé nguūⁿ na libro ye^{n'}e Ndyuūs 'tíica:

⁸ 'Ii^{n'}yāⁿ s'uuⁿ ní i'téénu yā 'úú ndúúcu nduudu ye^{n'}e yā, naati staava ye^{n'}é yā ya^{n'}ai canee ye^{n'}e 'úú.

⁹ Nguéé dε'ē vεε dichíⁿ'vē chi i'téénu yā 'úú, caati chi ngi'cueeⁿ yā ní ley ye^{n'}e sa^{n'}ā ye^{n'}e i^{n'}'yeeⁿdí 'cūū nguéé ye^{n'}é Ndyuūs.

¹⁰ Jesús n'gai yā n'dee n'dái 'ii^{n'}yāⁿ chí ndaa yā nanáaⁿ yā. Ní ca^{n'}a yā chii yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ: 'Caandivé^en nī ní tuumicadíⁿnuuⁿ nī.

¹¹ Nguéé tanducué'n'ē chi nge'e sa^{n'}ā chi ndaā cheendi sa^{n'}ā idivaatí sa^{n'}ā naati nduudu chí ican'daā cheendi sa^{n'}ā, chíⁿ chí diíⁿ chí véé nuūⁿndī ye^{n'}e sa^{n'}ā.

¹² Tuu'mi ní discípulos ye^{n'}e Jesús ndaá yā nanáaⁿ yā ní ca^{n'}a yā chii yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá nguéé déenu nī chí 'ii^{n'}yāⁿ fariseos taachí ch'iindiveéⁿ yā nduudú 'cūū nduuvi taáⁿ yā?

¹³ Naatí Jesús miiⁿ nan'guεεcúta^{n'}a yā ní ca^{n'}a yā: Taanduvéé yaāta chí nguéé chiichi Chiidá chí canéé yā na va'ai chεeti nguuvi canee chí tiīcūu ndii díⁿ'yú.

¹⁴ 'Āā s'nééⁿ rá 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chi tan'dúúcā 'ii^{n'}yāⁿ chí ngueenááⁿ chí candéε yā táámá 'ii^{n'}yāⁿ chí ngueenááⁿ ndúúcu yā. Nduuti chí 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ chí

ngueenáán candée yā táámá 'ii'yāⁿ chi ngueenáán ndúúcu yā, nduu 'uuví yā cungeé nuúⁿ yā na yiivi yáⁿāⁿ.

15 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: Cúúví ní nús'uu de'ε néⁿ'é caāⁿmāⁿ ejemplo 'cū.

16 Jesús caⁿ'a yā: ¿'Áá 'tiicá ntūⁿ nguée ituumicadínuuⁿ nī?

17 ¿'Áá nguée ituumicadínuuⁿ nī chi tanducuéⁿē chí indaā cheendi saⁿ'ā ngeⁿ'e cheētī sa ní cungeé cuaaⁿ chuva'āī?

18 Naati nduudu chi ícan'daa cheendi sa chí níngiica na staava yeⁿ'ē sa, chuū idiīⁿ chi véé núúⁿndí yeⁿ'ē sáⁿ'ā.

19 Caati yeⁿ'e na staava yeⁿ'e 'ii'yāⁿ ngiicá dendú'ū chi nguée n'dáacā chi inadicadínuuⁿ yā. Chuū ní inadicadíinúúⁿ yā yeⁿ'ē chi 'caāⁿ'nuⁿ yā 'ii'yāⁿ, ndúúcū yeⁿ'ē chi caⁿ'á yā ndúúcū isaⁿ'ā o n'daataá chi nguée yeⁿ'e yā, ndúúcū chi n'diichí yā 'aama saⁿ'ā o n'daataá chi duuchí ví'ī, ndúúcū yeⁿ'ē chi ididuucú yā, ndúúcū yeⁿ'ē chi testigo yā ní caaⁿ'máⁿ yā nduudu yaadi, ndúúcū yeⁿ'ē chi caaⁿ'maⁿ taán yā contra yeⁿ'e Ndyuūs.

20 Dendú'u 'cū chi idiīⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿ'ē sa naati chi che'e sa taachi nguée naaⁿnú sa ta'a sa, chiiⁿ ní nguée idinuuⁿndi sa.

Yeⁿ'e 'áámá n'daataá chi nguεεyeⁿ'e ndaata Israel ní i'téenu tá Jesús

(Mr. 7.24-30)

21 Jesús chiicá yā yeⁿ'ē yáāⁿ miiⁿ ní cueⁿ'e yā na yáⁿ'āa yeⁿ'e Tiro ndúúcū Sidón.

22 Cuin'díichí nī. 'Áámá n'dáátāa ye^{n'e} yá^{n'āa} Canaán chí can'daā tá ye^{n'e} yāⁿ vaacu tá. N'gāi yiicu tá ní nga^{n'a} tá ngii tá Jesús miiⁿ: N'dií Señor chí Daiya David, nnéé ya'ai 'iinu nī 'úú. 'Áámá espíritu ye^{n'e} yááⁿ'guiinūuⁿ idindú'ū taaví tá^{n'ā} daīyá.

23 Jesús nguéé nan'guεεcúta^{n'a} yā ye^{n'ē} tá. Tuu'mi ní discípulos ye^{n'ē} Jesús miiⁿ ndaá yā nanáaⁿ yā ní di'cuítu yā Jesús ní ca^{n'a} yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dií Jesús, diiⁿ nī despedir ye^{n'ē} ta ti tá^{n'a} 'cūū ní n'gāi tá cūchiitá cuaaⁿ daami yú.

24 Jesús nan'guεεcúta^{n'a} yā ní ca^{n'a} yā: Dendyuūs dicho'ó yā 'úú cucáāvā 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'e} Israel chí tan'dúúcā 'iiti cuūchī chí nindái, 'tiicá yā.

25 Tuu'mi ní ta^{n'ā} miiⁿ ndaā ta nanááⁿ Jesús ní chiintiī^{ya} tá ní ca^{n'a} tá chii tá 'iiⁿ'yāⁿ: N'dií Señor, cunneé nī 'úú.

26 Jesús miiⁿ ní nan'guεεcúta^{n'a} yā ye^{n'ē} tá ní ca^{n'a} yā chii yā tá^{n'ā}: Nguéé n'daācā chí divií pan ye^{n'ē} daiyá 'nū ní ca'á chí che'e 'yaānā.

27 Tá^{n'ā} miiⁿ ní ca^{n'ā} ta: 'Tíicā Señor, naati 'yáanā miiⁿ ngé'e tī ye^{n'ē} cheeyéé chí ngéé ye^{n'ē} na mesa ye^{n'ē} 'iiví tī.

28 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'guεεcúta^{n'a} yā ní ca^{n'a} yā chii yā tá^{n'ā}: Dií n'daataá, dé'ε chúúcā ch'εεε vaadī i'téénú ye^{n'ē} di. Cuuví ndúúcu di tan'dúúcā chí ne^{n'ē} di. Daiya tá miiⁿ ní hora miiⁿ nūuⁿ nduuva ye^{n'ē} ta.

Jesús idiíⁿ yā chí nduūvā ye^{n'e} 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿ'yāⁿ

29 Jesús chiicá yā ye^{n'ē} yá^{n'āa} miiⁿ ní ndaá yā 'diituú nuūⁿnī^{n'}yá^{n'ā} Galilea. Cuayiivi ní cuchéε yā ná yiicū miiⁿ ní ch'iīndi yā.

30 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaā niiⁿnuúⁿ yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ndéé yā 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaā yó'ōo, ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi ngueenááⁿ, ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ 'díi'mī, ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi ló'ō ta'á yā o ca'a yā, ndúúⁿcū 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chi véé cá tanáⁿ'ā ca'ai chi ndí yā. Ní s'neeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ. Ní Jesús díiⁿ yā chi nduūⁿvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

31 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ cheⁿ'e yiinú yā taachi n'diichi yā chí 'iiⁿ'yāⁿ 'díi'mī ní ngíi ngaⁿ'a, ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ló'ō ta'á yā o ca'a yā nduuva yeⁿ'e yā, ní 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé ngii ngiicá, ngiica yā; ní 'iiⁿ'yāⁿ ngueenááⁿ, inaaⁿ yā; ní tucá'a yā caⁿ'a yā: Dε'ē chúúca ch'εετε Ndyuūs yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

*Jesús ca'a yā chi che'e cuūⁿ mil 'iiⁿ'yāⁿ
(Mr. 8.1-10)*

32 Jesús 'caí yā discípulos yeⁿ'é yā ní caⁿ'a yā chii yā discípulos: Ya'ái cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'tíi ti 'āā 'iīnū nguuvī snéé yā nduucú ní 'muuⁿ ní nguéé dε'ē vεε chi che'e yā. Nguéé neⁿ'é nadicho'ó 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé che'e yā. 'Áátīi cuuví cúunu yā cuaaⁿ cyúúni chi náⁿ'a yā.

33 Tuu'mi ní discípulos yeⁿ'e yā caⁿ'a yā chíi yā Jesús: ¿Tíi cáⁿ'a 'nū nguai 'nū pan chi n'deeé n'dái chi ché'é nducyaaca 'iis'tíi na lugar 'cūū naachi nguεε ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ?

34 Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: ¿'Áá 'yaaⁿ ca pan yeⁿ'é nī vεε? Discípulos caⁿ'a yā: Ndeēchē panes ndúúⁿcū n'duuvī 'yaācā n'gaiyāā vεε.

35 Jesús ca'a yā orden 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'cuεεté yā na yáⁿ'āa miiⁿ.

36 Tuu'mi ní Jesús sta'á yā ndu'ū ndeēchē panes miiⁿ ndúúⁿcū 'yaācā miiⁿ. Ní ca'a yā gracias Ndyuūs

cáávā panes miiⁿ. Ní n'dee yā panes miiⁿ ní ca'a yā discípulos yeⁿe yā. Ní discípulos ní ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé miiⁿ.

³⁷ Nducyááca yā che'e yā ní chiitu 'iiⁿ'yāⁿ. Discípulos ní nān'guaáⁿ yā chí nángaāva ní chiitu tá ndēchē 'cuéētē.

³⁸ 'Iiⁿ'yāⁿ chí che'e yā miiⁿ ní taanduu cuūuⁿ mil ngii sán'ā. Nguéé diduuche yā n'daataá ndíí nguéé ndúú da'caiyāa.

³⁹ Tuu'mí ní Jesús yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cunaⁿ'á yā. Ní Jesús ndaá yā na barco miiⁿ ní cueⁿe yā na yáⁿ'āa yeⁿe Magdala.

16

'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngiica yā vaadī n'giinu
(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ 'Iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ saduceos ndaá yā nanááⁿ Jesús chí neⁿe n'diichíneeⁿ yā Jesús. Ní chiica yā Jesús 'áámá vaadī n'giinu yeⁿ'ē va'ai cheeti nguuvi.

² Naati Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Taachí ngii chíinū ní nanguuvi ní ndíí cuá'āa, ndís'tiī ní ngaⁿ'á nī chí n'dáacā diiⁿ tiempo.

³ Ní cuááⁿ ná nguεtyaaⁿ taachí meēeⁿ ngíí cuá'áa, ndís'tiī ngaⁿ'a nī chí nguéé n'dáacā diiⁿ tiempo maaⁿ. Ndís'tiī 'uūví naaⁿ 'uūví cheendí nī chí déenu nī de'ē chí cúúví yeⁿ'ē nanguuvi naati nguéé tuumicadínuuⁿ nī de'ē chí cuuvi tiempo 'cūú ndúúcū señales chí inaaⁿ nī.

⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ chí cunncaá idiíⁿ yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ néⁿ'e yā snaaⁿ yā 'áámá vaadī n'giinu naati señal miiⁿ nguéé ndaāca yā. Dámaāaⁿ cánéé señal yeⁿ'e profeta Jonás

chi ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ chi canéé nguuⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs. Jesús s'néen yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿ'e yā.

*Levadura yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ fariseos
(Mr. 8.14-21)*

⁵ Discípulos yeⁿ'e Jesús ndaá yā táamá lado yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yāⁿā ní chinaáⁿ yā chi cāndεε yā pan.

⁶ Jesús ca'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cundéē ndís'tiī cuidado yeⁿ'e levadura yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ saduceos ti levadura miiⁿ ní chiiⁿ chí chi'cueeⁿ yā.

⁷ Discípulos ní tuca'á yā caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā. ¿'Áá chi nguéé ndεε yú pan chiiⁿ chi 'tíicā ngaⁿ'a yā?

⁸ Jesús miiⁿ tuumicadíinuuⁿ yā yeⁿ'ē chí inadacádiinūuⁿ discípulos ní caⁿ'a yā chii yā discípulos: ¿De'ē cúúví chí inadacádiinuuⁿ nī 'túúcā na staava yeⁿ'é nī chí cáávā chí nguéé ndεε nī pan? Ndís'tiī ní dúú'vīi i'téenu nī.

⁹ ¿'Áá nguéé ituumicadíinuuⁿ nī, ndii nguεε ndúú inan'gaacú nī yeⁿ'ē nyuⁿ'u panes chí che'e nyuⁿ'u mil saⁿ'ā? ni ¿'áá n'deēe 'cuéétεε ca panes nángaāva?

¹⁰ ¿'Áá ndíí nguéé nduu inan'gaacú nī yeⁿ'ē ndεēchē panes chí che'e cuūuⁿ mil saⁿ'ā? ni ¿'áá n'deēe 'cuéétεε ca panes nángaāva?

¹¹ ¿De'ε cuuvi chí nguεε ituumicadíinuuⁿ nī chí nguéé cáávā pan miiⁿ chí caⁿ'á chí cundεε nī cuidado yeⁿ'e levadura yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ saduceos?

¹² Tuu'mi ní discípulos tuumicadíinuuⁿ yā chí Jesús miiⁿ nguéé caⁿ'a yā chii yā chí discípulos nguéé cundεε yā cuidado yeⁿ'e levadura yeⁿ'e pan

ti yeⁿe chí chí'cueeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ saduceos.

Pedro miiⁿ caⁿ'a sa nduudu cuaacu chí Jesús chí Cristo yā

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 Jesús ndaá yā yeⁿe yáⁿ'āa yeⁿe Cesarea yeⁿe yáⁿ'āa yeⁿe Filipino ní itiinguuneéⁿ yā discípulos yeⁿe yā ní caⁿ'a yā: ¿Du'ú 'úú ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs 'úú?

14 Discípulos ní caⁿ'a yā: Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí chí Juan chí χεεδινυūⁿnīⁿ díí. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí chí profeta Elías miiⁿ díí. Níícú náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí profeta Jeremías o 'āā du'ú nūⁿ profeta.

15 Jesús caⁿ'a yā chí yā discípulos: ¿Du'ū 'úú ngaⁿ'a ndís'tiī?

16 Simón Pedro miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: N'diī ní Cristo chí Daiya Dendyuūs chí cánduuchī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

17 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'ē sa ní caⁿ'a yā: De'ē chúúcā n'dai dii Simón, daiya Jonás, ti 'úú nguéé ch'iⁿ'í dii ndii nguεε nduu táámá 'iiⁿ'yāⁿ, naati Chiidá chí canée yā ná va'ai χεεti nguuvi ch'iⁿ'í yā dii.

18 'Úú ntúūⁿ ngaⁿ'á ngí dii chí dii ní nguuvi Pedro dii ní nguuvi di neⁿ'e caaⁿ'maⁿ tuūu. Ní vmaān 'áámá tuūu ch'εεté 'cūū chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ Cristo, ní 'úú din'daí yaācū yeⁿ'é. Ní ndíí mar 'áámá poder yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ nguéé cuuvi din'nú'u tuūu miiⁿ.

19 'Úú teé dii, Pedro, poder tan'dúúcā chí teé dii llaves yeⁿ'e va'ai χεεti nguuvi yeⁿ'e naachí

Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā 'tíicā dííⁿ. Ní tandu-
cuéⁿ'ē chi cachiichí dí na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū cuchiichi
ntúūⁿ ná va'ai chεeti nguuvi. Ní tanducuéⁿ'ē chi
n'gúuⁿ dí na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū 'cuaāⁿ ntúūⁿ ná va'ai
chεeti nguuvi.

²⁰ Tuu'mi ní Jesús ca'á yā chii yā discípulos yeⁿ'e
yā chi nguéeⁿ caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā mar 'áámá
'iiⁿ'yāⁿ chi Jesús miiⁿ chi Cristo yā.

Jesús caⁿ'a yā chí canee chi 'cuūvi yā
(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ tucá'a yā chi'cueeⁿ yā
discípulos yeⁿ'e yā. 'Úú cánéeⁿ chí caⁿ'á na yāāⁿ
Jerusalén ní cánéeⁿ chí 'cueenu taaví cuuvi néené
n'deēe dendu'ū yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'ā
ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yaācū miiⁿ, ndúúⁿcū chiiduú n'gεεⁿté,
ndúúⁿcū yeⁿ'e maestros yeⁿ'e ley. Cuayiiⁿvi ní 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú. Ní 'cuūví. Ndiichi ndii 'íínú
nguuvi ní 'úú nduūchí yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

²² Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní cueⁿ'e sa ndúúⁿcū Jesús
'áámá lado ní caⁿ'a sa chii sa Jesús: N'diī Señor,
nguéeⁿ 'cuáaⁿ ní Ndyuūs 'iivi yú ndii mar 'áámá naaⁿ
chí cuuvi chuū ndúúⁿcu ní.

²³ Jesús nan'guεεⁿcútaⁿ'a yā yeⁿ'e Pedro miiⁿ
ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Diví di nanaán, dii
chí tan'dúúⁿcā yááⁿ'nguiinūⁿ. Dii ní nguéeⁿ
nadicádíínuuⁿ di tan'dúúⁿcā Ndyuūs nadicádíínuuⁿ
yā ti nadicádíínuuⁿ di yeⁿ'e dendú'ū yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí
'cūū.

²⁴ Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos
yeⁿ'e yā: Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ néⁿ'e yā caⁿ'á
yā nduucú, cánéeⁿ chí cu'neeⁿ maáⁿ yā tanducuéⁿ'ē
dendu'ū chí vééⁿ yeⁿ'e yā ní cuta'á yā cruz yeⁿ'e yā

chi tan'dúúcā chi 'cueenu taaví yā cuuvi cucáávā 'úú. Ní 'íícú caⁿa yā nduucú.

²⁵ Tí nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi neⁿe yā nadanguáⁿ'ai maán yā vida yeⁿe yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní dindaí yā táámá vida yeⁿe yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi dindaí yā vida yeⁿe yā cucáávā 'úú ní nandaācā yā táámá vida yeⁿe yā nanááⁿ Ndyuūs.

²⁶ ¿Dε'ε dichíí'vε yeⁿe saⁿā ndúúti chi diiⁿ sa ganar nducuéⁿ'ē chi vέέ núúⁿmáⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní dindaí sa alma yeⁿe sa? ¿'Áá n'deēe cuuvi nadíí'vε sa 'áámá 'iiⁿyāⁿ cucáávā alma yeⁿe sa?

²⁷ Naati 'úú chí Saⁿ'á chi Daiya Dendyuūs 'úú ní ndaá ndúúcū dεεvε ch'εεε n'dai yeⁿe Chiidá chi canée yā na va'ai chεeti nguuvi. Ní ndaá ndúúcū ángeles yeⁿ'é. Tuu'mi ní 'úú dííⁿ chi nadíí'vε ca'áámá ca'áámá yā tuunu tuunu ca chi ndííⁿ yā.

²⁸ Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chi vέέ náⁿ'a nī chi snée nī 'muuⁿ chi nguéé 'cuūvi nī taan-
duvέé ndíí snaaⁿ nī Saⁿ'a chi Daiya Dendyuūs ndaa sá chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe tanducuéⁿ'ē.

17

Jesús n'dáaⁿ yā cuerpo yeⁿ'e maaⁿ yā

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Chó'ōo jaān nguuvi, ní Jesús candéε yā Pedro ndúúcū Jacobo ndúúcū Juan chi 'dínū Jacobo. Ní Jesús cueⁿ'é yā ndúúcū saⁿ'ā s'een na 'áámá yīcū yaacu.

² Ní Jesús n'dáaⁿ yā cuerpo yeⁿ'e maán yā nanááⁿ saⁿ'ā s'een. Ní chín'gai naaⁿ yā tan'dúúcā 'yáⁿ'ā 'iicu catecai yā ní nduuvi cuéē tan'dúúcā dεεvε.

3 Cuin'diichí nī. Tuu'mí nūuⁿ che'enaāaⁿ Moisés ndúúcu profeta Elías. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'díí ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ ní nndeé yā ndúúcu Jesús miiⁿ.

4 Tuu'mi ní Pedro caⁿ'a sá chii sa Jesús: Señor, de'ε chúúcā n'dáacā yeⁿ'e yú chí 'cuεεtinée yú 'muuⁿ. Ndúútī chí neⁿ'é nī din'dai 'nū ná 'iīnū va'ai n'gaiyāā, 'áámá ní yeⁿ'é n'diī, táámá ní yeⁿ'e Moisés, táámá ní yeⁿ'e profeta Elías.

5 Taachí Pedro ngaⁿ'a sá chuū, 'áámá meēⁿ cuéē chí ngii yáⁿ'āa ndii sn'díí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní discípulos ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu ná meēⁿ miiⁿ chí ngaⁿ'ā: Sáⁿ'a 'cūū Daiyá chí neⁿ'e taaví ní yeenú cáávā sáⁿ'a 'cūū. 'Cu'neeⁿ veéⁿ nī yeⁿ'ē sa.

6 Taachí discípulos ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūū candiitín'dii yā ní diī'yaa n'dái yā chíi.

7 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ndaa niiⁿnuúⁿ yā ní tuu'ví yā discípulos ní caⁿ'a yā: Nducueeⁿ nī. Nguéé 'va'a nī.

8 Taachí nducueeⁿ discípulos 'āā ntéé n'diichí yā du'ū vεε caati 'āā dámaāaⁿ Jesús miiⁿ n'diichi yā.

9 Taachi nangua'á yā yeⁿ'e yiīcū miiⁿ ní na yúúní naachí cunaⁿ'a yā, Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé cuuví yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e chí n'diichí yā ndíí taachi Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

10 Tuu'mi ní discípulos ntiinguunéeⁿ yā Jesús ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúúví chí ngaⁿ'a maestros yeⁿ'e ley chí canéé chí profeta Elías miiⁿ nndaa sa vmnaaⁿ?

11 Jesús miiⁿ nán'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā discípulos: Cuaacu níⁿnyúⁿ profeta Elías miiⁿ nndaá sá vmnááⁿ vmnaaⁿ ní 'cuundiyāaⁿ sa tandu-cuéⁿ'ē.

12 Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngí ndís'tiī chi profeta Elías miiⁿ ní 'āā ndaá yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ nguéé tuumicadínuuⁿ yā yeⁿ'e yā du'u chí Elías miiⁿ naati dííⁿ yā ndúúcu Elías miiⁿ tan'dúúca chí neⁿ'e yā ní n'geenu sá ngii. 'Tiicá ntúūⁿ Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs 'cueenu sá cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ.

13 Tuu'mi ní discípulos tuumicadínuuⁿ yā chí Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discípulos yeⁿ'e Juan chí χεεdínuūⁿnīⁿ.

Jesús idiíⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā 'dííⁿ chí ndii sa ataques

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

14 Taachí ndaá Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'e yā naachi snéé n'deee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní ndaā 'áámá saⁿ'ā nanááⁿ Jesús ní chiintiiⁿ ya sá ní caⁿ'a sá:

15 Señor, nnéé ya'ai 'iinú nī daiyá ti sta'a ataques daiyá ní neené n'geenu sá ngii. Néené n'deee cuūvi in'dáa nuūⁿ sa na yaⁿ'ā ní 'āā neené n'deēe cuūví chí in'dáa nuūⁿ sa nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ.

16 Ní 'āā chí nguú saⁿ'ā nanááⁿ discípulos yeⁿ'e nī naati nguéé ngii dííⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e sa.

17 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε i'téenu nī ndíí nguéé ndúú idiíⁿ n'daacá nī. ¿'Áá 'naaⁿ tiempo cánéé chí cuneé ndúúcu nī? ¿'Áá 'naaⁿ cuchéé ndúúcu ndís'tiī? Candéε nī 'muuⁿ saⁿ'ā 'dííⁿ.

18 Jesús miiⁿ yaa'vi neeⁿ yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūuⁿ ní espíritu miiⁿ nan'dáa yeⁿ'e saⁿ'ā 'dííⁿ miiⁿ ní tuu'mí nūuⁿ ndúuvā yeⁿ'e sa.

19 Tuu'mi ní discípulos ní ndaa yā nanááⁿ Jesús na 'áámá lado naachi nguéé snéé 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: ¿De'ē cúúví chí nús'uū nguéé chíi

tun'dáa 'nū espíritu ye^{n'e} yááⁿ'guinūⁿ miiⁿ ye^{n'e} sa^{n'}ā 'díí?

20 Jesús miiⁿ ní ca^{n'a} yā chii yā discípulos: Nguéé ch'εεε vaadī i'téenu ye^{n'e} nī. Cuaacu níⁿnyúⁿ nga^{n'}á ngí ndís'tiī chi nduuti chi véé vaadī i'téenu ye^{n'e} nī ní tan'dúucā 'áámá duuti ye^{n'e} yīivē ntíi'yaá chi 'líiⁿ ca cuuvi nī yīicū 'cúū: Yīicū, cuví ndii 'muuⁿ ni cuén'é ndíi taama lugar. Ní yīicū ní ca^{n'}ā. Tanducué^{n'e} cuuvi díiⁿ nī nduuti chi cuaacu chi i'téenu nī.

21 Naati tanducué^{n'e} espíritu ye^{n'e} yááⁿ'guinūⁿ chi 'túucā nguéé nan'daā ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ chi 'tiicá nūⁿ caati dámaāⁿ ndúucū chi nga^{n'}angua'a yā ndúucū chi nguεε 'āā ca'diiⁿnúⁿ yā nguuvi chi nga^{n'}angua'á yā.

*Jesús ca^{n'a} ntuúⁿ yā táámá ye^{n'e} chí 'cuuvi yā
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)*

22 Taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snée yā na yá^{n'}āa Galilea Jesús ca^{n'a} yā chii yā discípulos ye^{n'e} yā: Sa^{n'}ā chi Daiya Ndyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ canée chi ca'a yā sa^{n'}ā na tá'a 'iiⁿ'yāⁿ.

23 Ní 'iiⁿ'yāⁿ caa^{n'}nuⁿ yā sa^{n'}ā miiⁿ naati sa^{n'a} miiⁿ ndii chíiⁿ ndii 'íínú nguuvi nduuchi sa ye^{n'e} nguaaⁿ tiná^{n'}ā. Discípulos ní s'neeⁿ ndaachi yiínú yā.

Ye^{n'e} chí nadíi'vε yā ye^{n'e} yáacū templo

24 Taachí ndaa Jesús ndúucū discípulos ye^{n'e} yā na yáāⁿ Capernaum, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí indaaca tuumī ye^{n'e} yaacū templo ní ndaá yā nanááⁿ Pedro miiⁿ. Ní ca^{n'a} yā chii yā sa^{n'}ā: ¿'Áá nguéé nadíi'vε maestro ye^{n'e} nī tuūmī chí cáávā ye^{n'e} yaacū templo?

25 Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā sa chi 'tíicā va. Taachí sndaá yā va'ai yeⁿ'e sa Jesús miiⁿ caⁿ'a yā ndúúcu Pedro: ¿Táácā chi ngíi yeⁿ'e di, díi Simón Pedro? ¿Du'ú nadíi'vē impuestos yeⁿ'ē yáⁿ'āa nanááⁿ reyes yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū? ¿'Áá daiya 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa naachi rey ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā nadíi'vε sa o 'iiⁿ'yāⁿ chi cuchii táámá lado?

26 Pedro miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa Jesús: 'Iiⁿ'yāⁿ chi chiica táámá lado nadíi'vε yā. Jesús caⁿ'a yā chii yā Pedro: Daiya 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa naachi rey ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā miiⁿ ní nguée canéé chí nadíi'vε sa.

27 Nguée neⁿ'e yú chi nduuvi taaⁿ yā. Maaⁿ ní cueⁿ'e di ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní caⁿ'nuuⁿ di 'áámá gancho yeⁿ'ē 'yaacā nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ. 'Yaācā chí ndaācā di vmnááⁿ vmnaaⁿ cutá'a di ní nn'guaaⁿ di cheendí tī. Míiⁿ ní ndaāca di 'aama tuūmī. Ndúúcu tuūmī miiⁿ ní caⁿ'a di cá'a di yeⁿ'ē 'úú ndúúcu yeⁿ'e maaⁿ di chí nadíi'vε yú yeⁿ'e yaācū templo.

18

¿Du'u 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'εεε ca yā?

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

1 Nguuvi míiⁿ discípulos yeⁿ'e Jesús ndaá yā nanááⁿ yā ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'dií Jesús, ¿du'u cá chi ch'εεε cá naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi?

2 Jesús 'cai yā 'áámá saⁿ'ā 'líiⁿ ní ch'ííndi yā saⁿ'ā 'líiⁿ náávtaⁿ'a yeⁿ'e discípulos.

3 Ní caⁿ'a yā: Cuaacu níiⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī. Ndúúti chi ndís'tiī nguée díiⁿ nī tan'dúúcā 'áámá saⁿ'ā 'líiⁿ nguée cuuvi ndaa nī naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi.

4 'Tíicā 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ndiicūⁿ maáⁿ yā tan'dúucā saⁿ'a 'líiⁿ 'cūū, 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū chi ch'εεε ca yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεεti nguuví.

5 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuaáⁿ yā 'áámá saⁿ'ā 'líiⁿ ndúucū chi duuchí, tuu'mi ní 'cuaáⁿ yā 'úú.

*Dendu'ū chi idiīⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ dinuuⁿndi yā
(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)*

6 Ní caⁿ'a Jesús: 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ yā chí 'áámá chεε chí n'gaiyāā chí i'téenu yā 'úú dinuuⁿndí yā n'daācā ca cáāvā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cāchiichí yā 'áámá tuūu yúúdú chí íngúú 'iiⁿ'yāⁿ na daandú yā ní canuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ naachi yāanūⁿ yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cun'dáá nuúⁿ yā.

7 Dε'ε chúucā ndaachí yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e in'yeeⁿdí 'cūū cáāvā dendu'ū chí 'túucā chí diiⁿ chí cuuvá yā na nuuⁿndi. 'Āā véé nūuⁿ cosas chí 'tíicā naati dε'ε chúucā ndaachí yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí táámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuva yā na nuuⁿndi.

8 Ní nduuti chí ta'a di o ca'a di idiīⁿ chí dinuuⁿndí nī, 'caacá nī ta'a di o ca'a di ní diví di. N'dáacā ca chí ndaa di ló'ō ta'a di o ló'ō ca'a di na vida cuaeⁿ'e daāⁿmaⁿ ní nguéé chí caⁿ'a di ndúucū 'uūvi ta'a di o nduu 'uūvi ca'a di na infierno naachí nguuchi yaⁿ'ā chí 'áámá cūnee.

9 Nduuti chí nduutináⁿ di idiīⁿ chí idinuuⁿndí di, tun'dáa di ní diví di. N'daācā ca chí cunee di ndúucū 'áámá nduutináⁿ di nguéé ti chí cunee di ndúucū nduu 'uūvi nduutináⁿ di ní caⁿ'a di ná nguuchi yaⁿ'ā chí 'áámá cānee cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

*'Áámá ejemplo yeⁿ'e 'iiti cuūchī chí nindái
(Lc. 15.3-7)*

10 Ní caⁿ'a Jesús: Tandii ra diíⁿ nī ndúúcu mar 'áámá da'caiyāa n'gaiyāā ní diíⁿ nī chi cuuvi dinuuⁿndí nī. Nguéé cunncāā diíⁿ nī yeⁿ'ē ti 'úú ngaⁿ'á ngí ndis'tiī chi ángeles yeⁿ'ē da'caiyāá snée yā ná va'ai chεeti nguuvi nanááⁿ Chiidá ní Inaaⁿ yā cucáāvā da'caiyāá.

11 Ti Saⁿ'ā Daiyá Ndyuūs miiⁿ ní ndaa sa chi nadinguáⁿ'ai sa chííⁿ chí nínadáí.

12 ¿De'ē inadicádiinuuⁿ ndís'tiī? Nduuti chi 'áámá saⁿ'ā véé 'áámá ciento 'iiti cuūchī yeⁿ'ē sa ní cuuvi ndái 'áámá tī ¿'áá nguéé cū'neeⁿ sa 'iiti chí cuūⁿ ngεεcú ndítiiⁿ'yuⁿ cuúⁿ tī ní caⁿ'a sa cuááⁿ yīlcū miiⁿ ní cun'nuuⁿ sa 'áámá 'iiti chí nínadáí miiⁿ.

13 Ndúúti chí ndaācā sa 'iiti, cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiī ti yeenú taavi sa cáāvā 'iiti chí nínadáí nguéé ti ndu'ū chí cuūⁿ ngεεcú ndítiiⁿ'yuⁿ cuúⁿ tī chí nguéé chí nínadáí tī.

14 'Tíicā Chiidá yú chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi nguéé neⁿ'e yā chí mar 'áámá chí n'gaiyāā s'ūuⁿ cuuvi ndái.

*'Iiⁿ'yāⁿ canee chí nadich'εεcú yā yeⁿ'ē vi'i
(Lc. 17.3)*

15 'Tiicá ntúūⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiī: Ndúúti chí 'dínū di diiⁿ sa chí nguéé n'daācā ndúúcu di, cuen'e di ní ndee di ndúúcu sa nguaaⁿ maáⁿ nī yeⁿ'e chí nguεε n'daācā chí diiⁿ sa. Nduuti chí cu'neeⁿ veeⁿ sa yeⁿ'e di, 'āā nan'dāā n'daí di ndúúcu 'dínū di.

16 Naati nduuti chí nguéé cu'neeⁿ veeⁿ sa yeⁿ'e di 'cuai di ná 'uūvi o 'iīnu 'iiⁿ'yāⁿ. Ní chíi yā na 'uūvi yā o na 'iīnu yā chí 'caandiveéⁿ yā tanducuéⁿ'ē chí caaⁿ'maⁿ di ní véé testigos yeⁿ'é di tan'dúúcā chí canée nguūⁿ na ley.

17 Ndúúti chi 'dínu di nguée cu'nēēⁿ veeⁿ sa yeⁿ'é yā ndúúcu yeⁿ'e di cúúví dí 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs. Ndúúti chi 'dínu di miiⁿ nguée cu'nēēⁿ veeⁿ sa yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs, cu'neeⁿ di 'dínu di tan'dúúcā 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ndiica yáⁿ'ái chi nguée yeⁿ'ē ndaata yeⁿ'e di o tan'dúúcā chi 'aama saⁿ'ā chi inn'guεε sa yeⁿ'ē yáⁿ'āa.

18 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiī: Tanducuéⁿ'ē chi nguée 'cuaaⁿ nī chi 'iiⁿ'yāⁿ díⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū Ndyuūs chi canée ná va'ai chεeti nguuvi nguée 'cuaaⁿ ntuúⁿ yā. Tanducuéⁿ'ē chi 'cuáaⁿ nī chi 'iiⁿ'yāⁿ díⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū Ndyuūs chi canée ná va'ai chεeti nguuvi 'cuaaⁿ ntuúⁿ yā.

19 Taama vmnéⁿ'ēe ngaⁿ'á ngí ndís'tiī: Nduuti chi ná 'uūvi ndís'tiī nduuvidaamá nī ná yáⁿ'āa 'cūū yeⁿ'e 'āā dε'é nūuⁿ chi caacá nī yeⁿ'ē Chiidá chi canée yā na va'ai chεeti nguuvi, Chiidá téé yā ndís'tiī.

20 Tiī naachí snée 'uūvī o 'iīnu 'iiⁿ'yāⁿ chi nduuvidaama yā cucáavā chi duuchí, miiⁿ canée nduucú yā.

21 Tuu'mi ní ndaā Pedro miiⁿ nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dií Señor, ¿'áá n'deēe cuūví canée chí nádich'εēcú yeⁿ'ē 'diīnú chi nguée n'daācā idiiⁿ sa nduucú? ¿'Áá ndεēchē cuūví?

22 Jesús caⁿ'a yā chii yā Pedro: Nguée ngaⁿ'á ngí dii chi ndεēchē cuuvi tiī 'iīnū ngεεcu ndiichi veces chi ndεēchē ngaⁿ'á ngí dii.

Ndúú 'uūví 'iiⁿ'yāⁿ chí sn'diicu yā

23 Ní caⁿ'a Jesús: 'Tíicā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā ná va'ai chεeti nguuvi ní tan'dúú^cā 'áámá rey chí neⁿ'e yā tun'dáa yā cuenta ndúú^cū mozos yeⁿ'é yā.

24 Taachí neⁿ'e yā tuca'a yā tun'daa yā cuenta, candέε yā 'áámá mozo yeⁿ'é rey nanáaⁿ yā chí can'diicū sa n'deeē n'dái mil tuūmī.

25 Mozo miiⁿ ní nguéeⁿ cuuvi diiⁿ sá nadí'vē sa. Tuu'mi ní rey chí 'iiví sa caⁿ'a yā chíi yā táámá mozo miiⁿ chí n'diicui sa mozo ndúú^cū n'daataá yeⁿ'ē sa ndúú^cū daiya sa ndúú^cū tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'ē sa ní nadí'vē mozo miiⁿ chí can'díicū sa yeⁿ'é yā.

26 Tuu'mi ní mozo miiⁿ candiitin'díi sa nanááⁿ 'iivi sa ní di'cuítu sa 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ: N'díi Señor, cunee ngínú nī 'áámá tiempo ní 'úú ní nadí'vé tanducuéⁿ'ē yeⁿ'é nī.

27 'Iivi sa miiⁿ ní nneé ya'ai 'iinu yā saⁿ'ā ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Cunaⁿ'ā di ní 'āā ntéé cun'diicū di yeⁿ'é.

28 Sáⁿ'a 'cūū cúinaⁿ'a sa ní nan'daā sa ní ndaācā sa mozo chí daama idiⁿ sa ntiⁿ'nyuⁿ ndúú^cū sa. Táámá mozo miiⁿ can'díicu ntūūⁿ sa 'aama ciento tuūmī yeⁿ'ē sa. Ní mozo miiⁿ chita'ā sa daandu sáⁿ'ā miiⁿ ní tucá'a sa chíi sa yaācū sa ní caⁿ'a sa: Nadí'vē di chí can'díicu di.

29 Tuu'mi ní mozo miiⁿ candiitin'díi sa nanáaⁿ sa ní caⁿ'a sa chíi sa: Cunee ngínú dí 'téé ní nadí'vé yeⁿ'ē di.

30 Naati saⁿ'ā miiⁿ nguéeⁿ 'cuūⁿ sa. Cheⁿ'e sa chiica sa nuūⁿndī yeⁿ'e mozo miiⁿ ndúú^cū sa ní s'nuūⁿ yā mozo vácūū ndíi nadí'vē sa chí cán'díicū sa.

31 Tanáⁿ'ā mozos ndúú^cū sa n'diichi yā chí chíi ní s'neeⁿ ndaachi yiinú yā. Ní cheⁿ'e yā nanááⁿ 'iivi yā

ní caⁿ'a yā chii yā 'iiví yā tanducuéⁿ'ē chí chíi.

³² Tuu'mi ní 'iiví mozos 'cai yā mozo 'cūū chi ndaa sa nanáaⁿ yā. Ní caⁿ'a yā chii yā mozo miiⁿ: Dii mozo, nguéé n'daācā di. Tanducuéⁿ'ē chí can'díicū di yeⁿ'é 'āā chíi dii chí 'āā ntéé nadí^lvē di ti di'cuítu di 'úú.

³³ ¿'Áá nguéé nnee ya'āi 'iinu di mozo ndúúcu di tan'dúúcu chí 'úú nneé ya'ai 'iinú dii?

³⁴ Tuu'mi ní nduuvi taáⁿ 'iivi sa ní chiicá yā nuūⁿndi yeⁿ'ē sa. Ní cueⁿ'e sa vácūū chí ch'eⁿ'é yā saⁿ'ā ní miiⁿ canee sa ndii nadí^lvē sa tanducuéⁿ'ē chí can'díicū sa yeⁿ'e yā.

³⁵ 'Tiicá ntūūⁿ Chiidá chí canéé na va'ai chεēti nguuvi 'tíicā díiⁿ yā ndúúcu ndís'tiī nduuti chí ndís'tiī ní nguéé nadich'εécú nī ndúúcu nuuⁿmaⁿ staava yeⁿ'e nī yeⁿ'e 'áámá 'áámá 'díinu nī yeⁿ'e chí nguéé n'daācā ndiíⁿ yā ndúúcu nī.

19

*Jesús ngi'cueeⁿ yā yeⁿ'ē chí 'tεechí vi'i 'iiⁿyāⁿ
(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)*

¹ Taachí Jesús ch'íinú caⁿ'a yā ndúúcu 'cūū chiicá yā na yáⁿ'āa Galilea ní cueⁿ'e yaⁿ'ai cá yā na yáⁿ'āa yeⁿ'e Judea chí táámá lado yeⁿ'e yíicú Jordán.

² Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cueⁿ'é yā n'daa yā Jesús miiⁿ ní Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ngiītā.

³ Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ fariseos ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ti neⁿ'é yā chí n'diichíneeⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā ngiī yā 'iiⁿyāⁿ: N'diī Jesús, ¿'áá canéé ná ley chí saⁿ'ā ní cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa chí nguéé ch'εεte de^l'ē chí ndiíⁿ tá?

4 Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá nguéé n'geeⁿ nī naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachí ngaⁿ'ā chi Ndyuūs din'dái yā taanduvéé cosas ndíí cuááⁿ vm-naaⁿ ní din'dái yā saⁿ'ā ndúúcu n'daataá?

5 Ní caⁿ'a yā: Chííⁿ chí saⁿ'ā cu'neeⁿ sá chiida sa ndúúcu chεεcu sá ní ndūūvidaama sa ndúúcu n'daataá yeⁿ'ē sa ní nduu 'uuví yā ní nduūvī 'aama yā nduucū vi'ī.

6 Tuu'mi ní 'āā ntéé 'uuvī ngii yā tí 'āā 'aama núúⁿ yā. Chííⁿ chí Ndyuūs nádaama yā, 'iiⁿ'yāⁿ nguεε cánéé chí idiví yā.

7 'Iiⁿ'yāⁿ fariseos caⁿ'a yā chii yā Jesús: ¿Dε'ε cáávā chi Moisés caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa chí ca'á yā carta chí i'tεεchi vi'í yā ní cu'neéⁿ yā n'daataá yeⁿ'e yā?

8 Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ fariseos: Moisés miiⁿ ní 'cuūⁿ sa chi s'neeⁿ saⁿ'ā n'daataá yeⁿ'e sa cucáávā chi staava yeⁿ'e sa ní nééneⁿ chεεchi. Naati cuááⁿ vmnaaⁿ naachí chi nga'a, nguεε 'tíicā chiī.

9 'Úú ní ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chí 'āā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chi cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa ndúúti chí nguéé cáávā chí cueⁿ'e tá ndúúcu taama saⁿ'ā ní saⁿ'ā miiⁿ cunee sa ndúúcu taama tá, véé nuūⁿndī yeⁿ'ē sa. Sáⁿ'ā chí 'caandavaacu sa ndúúcu n'daataá chí s'neeⁿ tá isan^{'ā} yeⁿ'ē tá, véé ntúūⁿ nuuⁿndi yeⁿ'ē sa chí adulterio.

10 Tuu'mi discípulos yeⁿ'e Jesús ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: Ndúúti chí saⁿ'ā miiⁿ cú'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa tuu'mi ní n'daācā ca chí nguéé 'caandavaacu sa.

11 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā discípulos: Nguéé nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi deenu yā chuū naati 'āā dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs nca'a yā chuū.

12 Véeé 'yaaⁿ razones chi nguéeé 'caandavaacu sa^{n'}ā. Véeé sa^{n'}a chí ndii taachi 'ngiindiyáaⁿ sa ye^{n'}ē chεεcu sa 'āā nguéeé cuuvi 'caandavaacu sa. Ní véeé ntúūⁿ sa^{n'}ā eunucos chi 'ii^{n'}yāⁿ idiíⁿ yā chi nguéeé cuuvi 'caandavaacu sa. Véeé ntúūⁿ sa^{n'}ā chí maaⁿ sa nguéeé ne^{n'}e sa 'caandavaacu sa cáávā chí diiⁿ sa ntií^{n'}nyuⁿ ye^{n'}e naachí Ndyuūs nga^{n'}a ntií^{n'}nyúⁿ yā. Nduuti chí 'ii^{n'}yāⁿ cuuvi ca'cueeⁿ yā nduudú 'cūū tuu'mi ní 'āā deenú yā.

Jesús idi'viicú yā dá'caiyāa
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

13 Tuu'mi ní ndaa 'ii^{n'}yāⁿ chí ndεε yā da'cáiyāa nanááⁿ Jesús. Ní 'íícú Jesús miiⁿ cun'du'ú yā ta'a yā vmnááⁿ ye^{n'}ē da'caiyāa s'eeⁿ ní ca^{n'}angua'á yā ye^{n'}ē dá'caiyāa. Discípulos yaa'vi néeⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ chí índaa ndúúⁿcū dá'caiyāa.

14 Jesús miiⁿ ní ca^{n'}a yā chii yā discípulos: 'Cuaáⁿ nī chí chíi da'caiyāa nanaáⁿ. Nguéeé caaca taaⁿ nī ye^{n'}ē da'caiyāa s'tíⁿ ti naachí Ndyuūs chí canéeⁿ na va'ai chεεti nguuvi nga^{n'}a ntií^{n'}nyúⁿ yā ní ye^{n'}ē da'caiyāa s'tíⁿ. 'Tííca chíi.

15 Ch'iinu chin'du'ū ta'á yā vmnaaⁿ ye^{n'}ē da'caiyāa s'eeⁿ ní chiicá yā lugar miiⁿ.

Sa^{n'}ā 'dííⁿ chí 'cuiíca ní indeē sa ndúúⁿcū Jesús
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 Tuu'mi ní ndaa 'áámá sa^{n'}ā 'dííⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ca^{n'}a sa chíi sa Jesús: N'dií maestro chí n'dai, ¿de'ē chí n'dáacā chí cuuví diíⁿ ní cuuví ndaácá vida cue^{n'}e daāⁿmaⁿ chí cuuvi ye^{n'}é?

17 Jesús ca^{n'}a yā chíi yā sa^{n'}ā 'dííⁿ miiⁿ: ¿De'ē cúúví chí nga^{n'}ā di chí n'dai 'úú? Mar 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ nguéeé n'dai yā ti dámaáⁿ Ndyuūs. Naati ndúúⁿti chí ne^{n'}e

di cundaā di na va'ai chεeti nguuvi naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā, idiiⁿ di tan'dúúcā chi ngaⁿ'a mandamientos.

18 Saⁿ'ā 'dííⁿ mííⁿ ní caⁿ'a sa: ¿Chεé chííⁿ? Jesús caⁿ'a yā: Nguéé 'caāⁿ'nūⁿ di. Nguéé caⁿ'a di ndúúcū 'aama n'daatáa chi nguéé yeⁿ'ē di. Nguéé diduucú di. Nguéé caaⁿ'maⁿ di nduudu yaadi yeⁿ'é mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ.

19 Dinéⁿ'e di chεecu di ndúúcū chiida di. Dinéⁿ'e di 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ vaacú di tan'dúúcā chi neⁿ'e di maāⁿ di.

20 Saⁿ'ā 'dííⁿ miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Tanducuéⁿ'ē chuū 'āā idiíⁿ ndíí taachi saⁿ'ā 'lííⁿ 'úú. ¿Dε'ē cá indai yeⁿ'é?

21 Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Ndúúti chi neⁿ'e di chi cúúví n'dai ca di tuu'mi ní cueⁿ'e di ní n'diicui di tanducuéⁿ'ē chi véé yeⁿ'ē di ní ca'a di 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e yā. Tuu'mi ní ndaācā chi véé vaadi 'cuiica yeⁿ'ē ná va'ai chεeti nguuvi chi cuuví yeⁿ'ē di. Ní cuchí di ní caⁿ'a di nduucú.

22 Taachí saⁿ'ā 'dííⁿ miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chuū, cunáⁿ'a sa ní s'neeⁿ ndaachi yiinú sa ti neené 'cuiica sa.

23 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chí ngíⁿ'iī chí cundaā 'áámá saⁿ'ā 'cuiica naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi.

24 Táámá cosa ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chí 'ááma iti camello chí ch'εεte ca nguéé ti 'yuudūu 'tiicá tī, nguéé ngíⁿ'iī ca chi cho'ó tī na nduutinááⁿ 'iini chí cheendi va'ai 'lííⁿ nguéé ti 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica cu'téenu yā Ndyuūs ní cundáa yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi.

25 Taachí ch'iindiveén discípuos ye'né yā chuū, nééné nadicádíínuuⁿ yā ní caⁿ'a yā nguáán maaⁿ yā: ¿Du'u cuuví nanguaⁿāī?

26 Jesús ch'íínu yā discípuos ní caⁿ'a yā: Saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí' cūū ní nguéé cuuví diíⁿ sa chuū naati Ndyuūs cuuví diíⁿ yā tanducuéⁿ'ē.

27 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa Jesús: N'diī Señor, cuin'diichí nī. Nús'ūū ní sn'nééⁿ 'nū tanducuéⁿ'ē chi véé yeⁿ'é 'nū ní cuchíí 'nū ndúúcu n'diī. ¿De'é ndaācā yeⁿ'é 'nū?

28 Jesús caⁿ'a yā chii yā discípuos: Cuaacu níⁿnyúⁿ, ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī, chi tiempo chí cuchíí taachí nducuéⁿ'ē nduuví ngai ní Saⁿ'a chi Daiyá Dendyuūs 'cuūndī sa na trono yeⁿ'ē sa ndúúcu δεεεε ch'εεεε yeⁿ'e maaⁿ sa ní 'cuai sa ndís'tiī chi cueⁿ'e nī ndúúcu sa. Ní ndís'tiī ní 'cuεεεté nī na ndiichuuví tronos ní diíⁿ nī juzgar ndu'u ndiichúúví ndaata yeⁿ'e 'iíⁿ'yāⁿ Israel chí judíos yā.

29 'Āā du'ú nūuⁿ chí cu'neeⁿ ná vaacu yā o 'díínu yā o ví'i yā o chiidá yā o chεεcú yā o n'daataá yeⁿ'e yā o daiya yā o yáⁿ'āa yeⁿ'e yā cáávā chí duuchí, 'iíⁿ'yāⁿ miiⁿ ndaāca cá yā táámá ciento más cá. Ní Ndyuūs ca'á yā 'iíⁿ'yāⁿ miiⁿ vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'e yā ná va'ai chεεti nguuvi.

30 Nééné 'yaaⁿ 'iíⁿ'yāⁿ chí maaⁿ snée yā cuáán chí vmnaaⁿ ní 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuεεtinée yā cuaaⁿ chí cuayiivi ní nééné 'yaaⁿ 'iíⁿ'yāⁿ chí maaⁿ snée yā cuaaⁿ chí cuayiivi ní 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuεεtinée yā cuaaⁿ chí vmnaaⁿ.

20

Ejemplo yeⁿ'e 'iíⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ

¹ Caⁿ'a Jesús: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e na va'ai chεeti nguuvⁱ ní tan'dúú^cā 'áámá dueño chi véé yáⁿ'āa yeⁿ'e yā. Dueño miiⁿ ní can'dáa yā cuaaⁿ ná nguεeti^yaaⁿ chí in'nuuⁿ yā mozos chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ naachi véé díⁱ'yú uvas yeⁿ'é yā.

² Ní indeé yā ndúú^cū mozos taaca chi nadíⁱ'vé yā mozos. Ní caⁿ'a yā chi ca'a yā 'aama caadi plata nguuvⁱ miiⁿ ní dicho'ó yā mozos miiⁿ chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ naachi véé díⁱ'yú uvas yeⁿ'é yā.

³ Dueño miiⁿ can'dáa yā na vaacu yā taandúú cuááⁿ nááⁿ n'gεε^cú nuuuⁿ nguεeti^yaaⁿ ní cuéⁿ'e yā cuaaⁿ niiⁿ'véε ní n'diichi yā ta n'duuvⁱ sáⁿ'ā chí snée sa chí nguéé ndaā^cā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e sa.

⁴ Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī, cuéⁿ'e nī díⁱⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é naachi véé díⁱ'yú uvas yeⁿ'é. 'Úú ní nadíⁱ'vé ndís'tiī tan'dúú^cā chí tuumicadiⁱnúúⁿ chí n'daā^cā. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'e sa diiⁿ sa ntiiⁿnyúⁿ miiⁿ.

⁵ Ní can'dáá ntuuⁿ yā taandúú cuááⁿ naaⁿ ingyáⁿ'ā. 'Tiicá ntúūⁿ cun'daa yā táánduu cuaaⁿ nááⁿ n'gεε^cú 'íínú chíinū, 'tiicá ntúūⁿ díⁱⁿ yā n'nuúⁿ yā mozos chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ.

⁶ Ní taandúū n'gεε^cu juⁿ'u chíinū cueⁿ'e ntúuⁿ yā ní ndaā^cā yā taanduu 'uuvⁱ saⁿ'ā chí nguéé índaā^cā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e sā. Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿Dε'ε cúúví chí ndís'tiī snée nī 'muuⁿ ní núúⁿmán nguuvⁱ chí nguéé ntiiⁿnyuⁿ chí idiⁱⁿ nī?

⁷ Saⁿ'ā s'eeⁿ caⁿ'a sa: Ti mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé tee yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é 'nū. Dueño miiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī, cueⁿ'é nī díⁱⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ naachi véé díⁱ'yú uvas yeⁿ'é ní nadiiⁿ'vé ndís'tiī tan'dúú^cā chí ituumicadiⁱnúúⁿ chí n'daā^cā.

⁸ Taachí cueⁿ'e yā 'yáⁿ'āa, dueño miiⁿ naachí véé

díí'yú uvas miiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a chi ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e mozos: 'Cuai dí mozos ní nadíí'vē di mozos chí ndaa sa cuayiivi. 'Cuiinu maaⁿ ní nadíí'vē di mozos chí ndaa sã cuayiivi. 'Cuiinu maaⁿ ní nadíí'vē di mozos chí ndaa sã cuayiivi 'tεε 'téé. 'Cuiinu maaⁿ ní nadíí'vē di mozos chí ndaa sã vmnaaⁿ.

9 Ndaa mozos chí cheⁿ'e sã na ntiⁿnyuⁿ miiⁿ taanduu na n'gεεcú juⁿ'u chiīnū ní nadíí'vē sa mozos. 'Áámá 'áámá sã ndaāca sã 'áámá caadi plata yeⁿ'é sã.

10 Taachí ndaa mozos chí cheⁿ'e sã vmnaaⁿ ná ntiⁿnyuⁿ miiⁿ, nadacádiinuuⁿ sã n'deēe cá tuūmī ndaāca sã. Mozos ntúūⁿ ndaāca sã 'áámá caadi tuūmī yeⁿ'e sã.

11 Taachí nadíí'vε sã mozos ní neené n'dee caⁿ'a mozos yeⁿ'e dueño yeⁿ'e naachi véé díí'yú uvas miiⁿ.

12 Mozos ní caⁿ'a sa: Sáⁿ'a s'tīi ti 'āā 'ai chiīnū ndaā sa ní 'áámá hora nūuⁿ diiⁿ sa ntiⁿnyuⁿ ní dáámá nūuⁿ nadíí'vε nī sáⁿ'a s'tīi ndúúcū nús'uū. Nús'uū ní diiⁿ 'nū ntiⁿnyuⁿ ní ch'εetinée 'nū na 'yáⁿ'ā.

13 Dueño miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā chii yā 'áámá cheε mozos: Ndís'tiī saⁿ'ā chí n'dai nduucú, nguée nduuví taaⁿ di nduucú. Nguée cunncaā idiīⁿ nduucú ndís'tiī. ¿'Áá nguée ndeé ndúúcu nī chí nadii'vé ndís'tiī 'áámá caadi plata ní 'āā canée yiinú nī?

14 Cutaⁿ'á nī chí tunéeⁿ ndis'tiī ní cunaⁿ'a nī. 'Úú ní nadicádiīnūúⁿ chí nadii'vé mozos chí ndaā sa cuayiivi tan'dúúcā chí nadii'vé ndís'tiī.

15 ¿'Áá nguée cuuvi diiⁿ 'úú tan'dúúcā chí neⁿ'é

ndúúcū tuūmī ye^{n'}é? ¿'Áá ngíí nguee nī ti 'úú ní n'daí?

¹⁶ 'Túúcā 'ii^{n'}yāⁿ chi snéé cuááⁿ vmnááⁿ 'cuεεtinéé yā ndii cuaaⁿ cuayiivi. 'Ii^{n'}yāⁿ chi snéé cuayiivi ní 'cuεεtinéé yā cuááⁿ vmnaaⁿ ti néénéé 'yaaⁿ n'deéé 'ii^{n'}yāⁿ chi 'cai Ndyuūs naati duu'vīi 'ii^{n'}yāⁿ chi ndεεεε Ndyuūs.

Jesús nga^{n'}a ntuuⁿyā ye^{n'}é chí 'cuūvi yā

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Jesús cuchεε yā na yāāⁿ Jerusalén ní cue^{n'}é yā ndúúcū ndu'ū ndiichúúví discipulos ye^{n'}é yā 'áámá lado. Ní Jesús ca^{n'}a yā chii yā discipulos taachi ngiicá yā:

¹⁸ Ndís'tiī ní maaⁿ ní cuchεε yú na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. 'Úú chi Sa^{n'}ā chi Daiya Dendyuūs 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ nca'á yā 'úú tá'āa chiiduú n'gεεté ndúúcū maestros chí ngi'cueeⁿ ley. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní diiⁿ yā condenar 'úú ní 'cuūví.

¹⁹ Ní nca'a yā 'úú ta'a 'ii^{n'}yāⁿ chi nguéé ndaata ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ Israel. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní 'cááⁿnyuⁿneeⁿ yā 'úú ní 'cue^{n'}e yā 'úú ní cu'neeⁿnga'á yā 'úú. Ní 'úú chí Sa^{n'}ā chi Daiya Ndyuūs miiⁿ nanduuchí ndiichi ndii 'íínú nguuvi ye^{n'}é nguaaⁿ tiná^{n'}ā.

Chí chεεcu Jacobo ndúúcū Juan chiica tá ye^{n'}é 'áámá naaⁿ

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Tuu'mi ní ndaā n'daataá ye^{n'}e sa^{n'}ā Zebedeo nanááⁿ Jesús miiⁿ ndúúcū daiya tá ní chiintii'ya tá nanááⁿ Jesús miiⁿ ní dich'εεεε tá 'yā ní chiica ta 'áámá favor.

²¹ Jesús ní ca^{n'}a yā: ¿D'é'ε ne^{n'}é di? Tá^{n'}ā miiⁿ ní ca^{n'}a tá: Taachí ndaa di naachí caa^{n'}maⁿ nti^{n'}nyuⁿ

di, caaⁿmaⁿ ntiⁿnyuⁿ di chi ndúú 'uūvī saⁿā daiyá 'cuεεε sa 'diituu dí, 'aama sa ní lado tá cuaacu di ní taama sa ní lado tá 'cuée di.

22 Tuu'mi ní Jesús nan'guεεcútaⁿa yā ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ: Nguéé déenu nī de'ε chí ngiica nī. ¿'Áá cuuvi diiⁿ nī chí cú'u nuúⁿ nī yeⁿ'e chí n'geenⁿ yeⁿ'e vaso chí yeⁿ'ē chí 'cueenú cuuvi? ¿'Áá cuuvi cuta'á nī maaⁿ ngεēdínuūⁿnīⁿ chí cuta'á? Juan ndúúcu Jacobo miiⁿ ní ngaⁿ'a yā chí cuuvi diiⁿ yā.

23 Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿnyúⁿ canée chí cu'ú nī yeⁿ'e vaso yeⁿ'é yeⁿ'e chí 'cueenú cuuvi ní canée chí cuta'á nī chí chεēdínuūⁿnīⁿ chí 'úú ita'á. Naati nguéé tunééⁿ 'úú chí ca'á du'ū chí 'cuundi lado tá cuaácú o lado tá 'cuée. Lugar 'cūū ní Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ chí Ndyuūs 'cuundiyaáⁿ yā cáávā 'iiⁿyāⁿ.

24 Taachí ndu'u ndíichí discípulos ch'iindiveéⁿ yā chuū, nduuví taáⁿ yā yeⁿ'e nduu 'uūví discípulos chí daiya saⁿā Zebedeo.

25 Tuu'mi ní Jesús yaa'ví yā discípulos ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Āā deenu ndís'tiī chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e naciones chí ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ vεε poder yeⁿ'é yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e naciones yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí n'gεεε cá yeⁿ'ē naciones ní ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e tanáⁿ'a yā.

26 Naati nguéé 'tíicā cuuvi nguaaⁿ ndis'tiī. Saⁿā chí neⁿ'e sa cúúví ch'εεε sa nguaaⁿ ndís'tiī canée chí dichíí'vε sa ndís'tiī.

27 Saⁿā chí neⁿ'e sa cūnee cuaaⁿ vmnaaⁿ ca yeⁿ'e ndís'tiī canée chí dichíí'vε ca sa ndís'tiī.

28 Naati Saⁿā chí Daiya Ndyuūs nguéé ndaā sa chí 'íiⁿyāⁿ dichíí'vε yā saⁿā ti maāⁿ sa dichíí'vε sa 'iiⁿyāⁿ, ní chí ca'a sa vida yeⁿ'ē maaⁿ sa tan'dúúcā

chi precio ye^{n'}ē nuuⁿndi cáávā chi nadangua^{n'}ai yā 'yaaⁿ n'dái 'ii^{n'}yāⁿ.

*'Uūvī chi ngueenááⁿ nduūvā ye^{n'}ē sa
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)*

²⁹ Taachí Jesús ndúúcū discípulos ye^{n'}é yā can'daa yā ye^{n'}e yáāⁿ Jericó néénéé 'yaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ can'dáa yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ.

³⁰ 'Uuvi sa^{n'}ā chi ngueenááⁿ chi vεετε sa niiⁿnuúⁿ cyúúni taachí ch'iindiveeⁿ sa chi Jesús cho'ó yā miiⁿ, 'cai yiicú sa ní ca^{n'}a sa: N'diī Señor, Daiya David, nneé ya'ai 'iinu nī nús'uu.

³¹ Néénéé 'yaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ yaa'vi neeⁿ yā sa^{n'}a s'eeⁿ chi cunēé 'diīⁿ cheendi sa naati sa^{n'}a s'eeⁿ ní n'gai yiicú cá sa: N'diī Señor, Daiya David, nneé ya'āi 'iinu nī nús'uu.

³² Jesús miiⁿ cheendii yā ní 'cai yā sa^{n'}ā s'eeⁿ ní ca^{n'}a yā chii yā sa^{n'}ā s'eeⁿ: ¿Dε'ε ne^{n'}é nī chi 'úú diiⁿ ndúúcu nī?

³³ Sa^{n'}ā s'eeⁿ ní ca^{n'}a sa: N'diī Señor, diiⁿ nī chí snaaⁿ 'nū.

³⁴ Tuu'mi ní Jesús, Daiya David, nneé ya'ai 'íinu yā sa^{n'}ā s'eeⁿ ní tuu'ví yā nduutináaⁿ sa. Ní hora miiⁿ nūuⁿ nduutináaⁿ sa nnguaaⁿ ní chii snaaⁿ sa. Sa^{n'}ā s'eeⁿ ní cue^{n'}e sa ndúúcū Jesús.

21

Jesús sndaayā na yáāⁿ Jerusalén tan'dúúcā 'áámá rey

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Taachi Jesús ndaa niiⁿnuúⁿ yā na yáāⁿ Jerusalén ní ndaa yā ná yiicū chi nguuvi Olivos chí ye^{n'}é yáāⁿ 'líiⁿ chi nguuvi Betfagé, dichó'o yā na 'uūvī discípulos ye^{n'}é yā.

² Ní caⁿ'a yā chii yā discípulos: Cuen^e nī na yāāⁿ 'línⁿ chí canéé nīⁿnuúⁿ. Miiⁿ ní ndaaca nī 'áámá burra chí n'déēchiichí tī ndúúcū daiya tī. Ndís'tiī ní n'daatí nī 'iiti ní candéε nī 'iiti 'muuⁿ.

³ Ní ndúúti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yaaⁿ'vi yā ndís'tiī yeⁿ'e 'iiti miiⁿ, caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī 'iiⁿ'yāⁿ ti Señor yeⁿ'e yú neⁿ'e yā 'iiti miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caama nadīcho'ó yā 'iiti.

⁴ Tanducuéⁿ'ē 'túúcā chí nī 'iicu cuuví cuaacu chí caⁿ'a profeta chí ndεε yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachí dinguúⁿ yā chuū na libro yeⁿ'e Ndyuūs:

⁵ Cuuví nī 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yāāⁿ Sión 'tíicā. Cun'diichí nī, Rey yeⁿ'e nī cuchii yā nanáaⁿ nī. Rey miiⁿ ní ndiicuúⁿ yā ní canduú yā burra 'línⁿ. Ní burra 'línⁿ ní daiya 'iiti chí candéé.

⁶ Discípulos cuen^e yā ní dííⁿ yā tan'dúúcā chí Jesús miiⁿ dichó'lo yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

⁷ Ní candéε yā burra miiⁿ ndúúcū daiyá tī. Ní sn'duú yā cotón yeⁿ'é yā vmnááⁿ yeⁿ'ē burra 'línⁿ. Ní Jesús miiⁿ ní canduú yā 'iiti.

⁸ 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'deee n'dái n'doo yā cotón yeⁿ'é yā cuaaⁿ cyúúní. Tanáⁿ'a yā ch'iica yā dúuⁿnē yáⁿ'á ní n'doo yā cuaaⁿ cyúúní.

⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuen^e yā cuááⁿ vmnaaⁿ ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí cuen^e yā cuaaⁿ dáámí yā tucá'a yā 'cai yiicú yā, ní caⁿ'a yā: Dε'ē chúúcā ch'εεε n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí Daiya rey David. Dε'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchii ndúúcū chí duuchi Señor miiⁿ. Dich'εεε yú Ndyuūs chí snée ná va'ai chεētī guuvi.

¹⁰ Taachí Jesús miiⁿ sndaa yā na yāāⁿ Jerusalén nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ tuumicadínuuⁿ

yā ní caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā: ¿Du'u rá sáⁿ'a 'cūū?

11 'Iiⁿ'yāⁿ míⁿ ngaⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūū saⁿ'a profeta Jesús chí cuchíi sá cuaaⁿ na yāāⁿ Nazaret yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea.

Jesús inadidεεvé yā yaācū templo

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Jesús miiⁿ sndáa yā ná yaācū templo yeⁿ'é Ndyuūs ní tun'dáa yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí in'diicui yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí ngái yā na yaācū miiⁿ. Ní chεεcundaa yā mesas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí n̄dáaⁿ yā tuūmī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Ní chεεcú yā sillas yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí in'diicui yā 'yáádá palomas.

13 Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Na libro yeⁿ'e Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ 'túú^{cā} ngaⁿ'a: Vá'ai yeⁿ'é canéé chí duuchi va'ai naachi 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿngua'á yā, naati ndís'tiī ní diíⁿ nī chí yiivi yáává yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí díduucu.

14 Ní chεeti yaācū miiⁿ ndaá nanááⁿ Jesús 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaā yó'ōo, ní Jesús miiⁿ diíⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e nducyaaca yā.

15 Naati chiiduu n'gεεtεē ndúú^{cū} maestros yeⁿ'e ley nduuvu taáⁿ yā taachí n'diichi yā chí 'túú^{cā} idiíⁿ Jesús miiⁿ ní ch'iindiveéⁿ yā chuū. Ní saⁿ'ā dá'caīyāa n'gai sa ní caⁿ'a sa: De'ē chúú^{cā} ch'εεtε saⁿ'ā chí Daiya rey David miiⁿ.

16 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá n'giindiveéⁿ nī chí saⁿ'ā da'caīyāa ngaⁿ'ā sa? Jesús caⁿ'a yā: N'giindiveéⁿ. ¿'Áá nguéé n'geeⁿ ndís'tiī Nduudu yeⁿ'e Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ? Ní ngaⁿ'a 'túú^{cā}:

'Āā diíⁿ di chí da'caīyāá ndúú^{cū} dacua'aá caata yā chí n'daāca n'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

17 Jesús ní nan'daa yā ye^{n'e} yaācū miiⁿ. Ní nan'daa yā ye^{n'e} yāāⁿ miiⁿ ní cue^{n'e} yā na yāāⁿ 'línⁿ chi nguuvi Betania. Ní mííⁿ canee yā nguīnū miiⁿ.

Jesús nga^{n'a} yā chi nguεε n'dáacā yán'á ye^{n'e} n'guídī yaaⁿ nguuvi chi nguée n'gui'i ye^{n'e}

(Mr. 11.12-14, 20-26)

18 Chídéévé táámá nguuvi, ní Jesús ndaa ntúuⁿ yā ná yāāⁿ miiⁿ ní chíi cuicú yā.

19 Cuaaⁿ cyúúní ní n'diichi yā 'áámá yán'á ye^{n'e} n'guídī yaaⁿ nguuvi niiⁿnuúⁿ cyúúní, ní cue^{n'e} yā naachí cutá'a yā n'guídī miiⁿ, ní nguée ndaaca yā n'gui'i ye^{n'e}, dámaāⁿ tá'āa. Ní Jesús ca^{n'a} yā chíi yā yán'á 'túúcā: Dii yán'á, 'āā ntée nguεεcunée 'cuūndī n'gui'i ye^{n'e} di. Tuu'mí nūuⁿ ya^{n'a} miiⁿ nti'i.

20 Taachí discípulos n'diichí yā chuū, nge^{n'e} yiinú yā ye^{n'e} ní ca^{n'a} yā: ¿De'ē cúví chi maā'ncheéte nuūⁿ nti'i n'guídī yaaⁿ nguuvi?

21 Jesús nán'guεεcúta^{n'a} yā ní ca^{n'a} yā chíi yā discípulos: Cuaacu níⁿnyúⁿ nga^{n'a} ngí ndís'tiī, ndúúti chi ndís'tiī i'téenu nī ní nguée n'deēe nadicádínuuⁿ nī, nguée dámaāⁿ chuū cuuvi díⁿ nī ye^{n'e} n'guídī yaaⁿ nguuvi naati cuuvi díⁿ nī ndúúcū yiīcū 'línⁿ 'cūū chí caaⁿmaⁿ nī cuuvi nī: Dii yiīcū, cuví dí 'múúⁿ ní cue^{n'e} di cundáá nuūⁿ di ná nuūⁿnīⁿyán'á, ní cuuvi.

22 Tanducué^{n'e} chi caaca nī naachí caaⁿmaⁿngua'á nī, ndúúti chí cu'téenu nī, ní ndaācā ye^{n'e} nī.

Jesús nga^{n'a} ntiⁿnyúⁿ yā tan'dúúcā 'iiⁿntyé^{n'e}

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Taachí Jesús miiⁿ ndaá yā cheeti yaācū templo miiⁿ, chiidúú n'geéte ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chi

ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe yaācū ndaá yā nanááⁿ
 Jesús miiⁿ taachí ngi'cueeⁿ yā, ní caⁿ'a yā chii yā
 Jesús: ¿Du'ú 'íⁿntyēⁿē ngaⁿ'a yā chi 'túúcā idiíⁿ ní?
 ¿Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ tee yā poder chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ ní
 'túúcā?

24 Nan'guεεcútaⁿ'a Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā
 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ntúūⁿ ní intiinguuneéⁿ ndís'tiī.
 Nduuti chi nan'guεεcútaⁿ'a ní yeⁿ'é, tuu'mi ní cuuví
 ndís'tiī du'ú 'iiⁿntyēⁿē tee yā poder 'úú chi idiíⁿ
 dendú'u chuū.

25 Yeⁿ'ē chí chεedinúuⁿnīⁿ Juan, ¿tíí chiicā? ¿'Áá
 yeⁿ'e Ndyuūs chi canéé na va'ai chεeti nguuví o
 yeⁿ'e saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū? Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
 ndeé yā nguááⁿ maáⁿ yā ní caⁿ'a yā: Nduuti chi
 caaⁿ'maⁿ yú chi yeⁿ'ē nanguuvi, tuu'mi ní Jesús
 caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā s'uūuⁿ: ¿De'ē cuuví chi nguéé
 s'teenu ní yeⁿ'e chi ngaⁿ'a Juan miiⁿ?

26 Ní nduuti chi caaⁿ'maⁿ yú chi yeⁿ'e
 saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'va'a yú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ
 ti nducyaaca yā ní déénu yā chi Juan chí
 chεedinúuⁿnīⁿ ní 'aama profeta yeⁿ'é Ndyuūs.

27 Ní nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ ní caⁿ'a
 yā: Nguéé déénu 'nū. Jesús miiⁿ ní caⁿ'a ntúuⁿ
 yā: 'Tiicá ntúūⁿ 'úú ní nguéé cuuví ndís'tiī du'u
 'íⁿntyēⁿē tee yā poder 'úú chí idiíⁿ chuū.

'Áámá ejemplo yeⁿ'ē 'uuví daiya yā

28 Jesús caⁿ'a yā: ¿De'ē inadacadiinúuⁿ ndís'tiī
 yeⁿ'e chuū? Caⁿ'á caaⁿ'máⁿ ndúúcū ndís'tiī yeⁿ'e
 'áámá saⁿ'ā chi véé 'uūvī daiya sa. Ndaā sa nanááⁿ
 'áámá daiya sa ní caⁿ'a sa: Díí daiyá, cuéⁿ'é di ní diiⁿ
 dí ntiiⁿnyuⁿ naachi véé dí'yú uvas yeⁿ'é.

29 Daiya sa ní nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: Nguéé neⁿ'é. Ch'iinu maaⁿ ní nadicádíínuuⁿ sa chi nguéé n'daācā diiⁿ sa ní cuéⁿ'e sa diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ.

30 Ní cueⁿ'e ntúuⁿ saⁿ'ā miiⁿ ní yaaⁿ'vi sa táámá daiya sa, ni 'tiicá ntúūⁿ caⁿ'a sa chii sa daiya sa. Ní daiya sa mííⁿ nán'guεεcútaⁿ'ā sa ní caⁿ'a sa: 'Tíicā, n'diī chiidá, caⁿ'á. Naati nguéé cueⁿ'e sa diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ.

31 ¿Dε'ē inadicadiinuⁿ ndís'tiī? Naachi 'uūvī daiya yā ¿chεε chí diīⁿ tan'dúúccā chí neⁿ'e chiidá yā? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā: Saⁿ'ā chí yaaⁿ'ví yā vm-naaⁿ. Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī, chí 'iiⁿ'yāⁿ chí inn'guéé yeⁿ'e impuestos ndúúccū n'daataá chí véé cá saⁿ'ā yeⁿ'e tá caⁿ'á yā vmnaaⁿ yeⁿ'é nī naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

32 Ti Juan chí chεεdínuūⁿnīⁿ ndaā sa vmnááⁿ ndís'tiī. Chiica sá na 'áámá yúúní cuaacu ní ngaⁿ'a sa yeⁿ'e yúúní cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs ní nguéé s'téenu nī yeⁿ'é sa. Naati saⁿ'ā publicanos chí inn'guéé yeⁿ'e impuestos ndúúccū n'daataá chí véé saⁿ'ā s'ee ndúúccū tá s'téenu yā nduudu yeⁿ'e sa. Ndís'tiī, taachí n'diichí nī chuū chí 'āā diiⁿ Juan, nguéé ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é nī ní nguéé s'téenu nī chíiⁿ chí ngaⁿ'a Juan miiⁿ.

'Áámá ejemplo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε n'dáácā idiīⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

33 Tuuⁿ'mi ní caⁿ'a Jesús: 'Caandiveéⁿ nī táámá ejemplo chí 'tεε nguεε dáámá. Canéé 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí véé yáⁿ'āa yeⁿ'e yā ní chíiⁿnu yā diiⁿ'yu yeⁿ'e uvas

na yá'n'āa yeⁿ'e yā. Ní din'dái yā 'áámá cheeⁿ yeⁿ'ē yá'n'á 'lín nún'mán cuaaⁿ 'diituú. Din'dái yā 'aama tanque naachi cuuví tun'dáa yā nuūⁿnīⁿ yeⁿ'e uvas miiⁿ. Ní din'dái yā 'áámá torre nguaaⁿ dii'yu uvas naachi mozos yeⁿ'e yā 'cuεetinéeⁿ sa diiⁿ sa cuidado n'gui'i uvas miiⁿ. Dueño miiⁿ ca'a yā yá'n'āa yeⁿ'e yā saⁿ'ā s'eeⁿ chi diiⁿ sa ntiⁿnyuⁿ miiⁿ ní cueⁿ'e yā táámá país.

34 Taachí snuū ca'a yeⁿ'ē tiempo yeⁿ'e n'gui'i uvas miiⁿ chí túúmá yā, dueño dicho'ó yā mozos yeⁿ'e yā chí saⁿ'ā s'eeⁿ nca'a sa n'gui'i uvas yeⁿ'e yá'n'āa, parte yeⁿ'e n'gui'i chi tuneⁿ dueño.

35 Saⁿ'ā chí diiⁿ ntiⁿnyuⁿ na yá'n'āa miiⁿ sta'a sa mozos. 'Áámá ní ch'eⁿ'e sa, táámá ní ch'iiⁿ'nuⁿ sa ní táámá ní chiⁿtu sa.

36 Dueño miiⁿ dicho'ó yā taandúú 'uūvī mozos, 'āā vī'í mozos chí cheⁿ'ē vmnaaⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ diiⁿ sa ndúúcū mozos.

37 Cuayivi míⁿ dichó'o yā daiya yā ti dueño miiⁿ ní ngaⁿ'a yā: Saⁿ'ā s'eeⁿ ní diiⁿ sa honrar daiyá.

38 Taachí saⁿ'ā s'eeⁿ chi diiⁿ sa ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yá'n'āa miiⁿ n'diichi sa daiya dueño miiⁿ, caⁿ'a sa nguááⁿ maaⁿ sa: Sáⁿ'a 'tī chi cuuví yeⁿ'ē sa yá'n'āa 'cūū. 'Caaⁿ'nuⁿ yú sáⁿ'ā miiⁿ ní ndúúcū chi véé naaⁿ chi cuuví yeⁿ'ē sa ní cuuví yeⁿ'ē yú.

39 Ní sta'a sa daiya dueño miiⁿ ní tun'daa sa saⁿ'ā 'áámá lado yeⁿ'e chéeⁿ yeⁿ'e dí'yú uvas miiⁿ ní ch'iiⁿ'nuⁿ sa saⁿ'ā.

40 Taachí ndaā dueño yeⁿ'e dí'yú uvas ¿de'ē diíⁿ yā ndúúcū saⁿ'ā chí ídīⁿ ntiⁿnyuⁿ na yá'n'āa yeⁿ'é ya?

41 Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Dueño miiⁿ ní 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā chí cúúncheeⁿ sa diiⁿ sa. Ní ca'á yā yá'n'āa

yēⁿe yā naachi véé dí'yú uvas táámá 'iiⁿ'yāⁿ chi díⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ na yáⁿ'āa miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí ntée yā uvas chí tuneéⁿ yā na tiempo yeⁿ'ē n'gui'i.

⁴² Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá nguéé n'geéⁿ ndís'tiī naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs chí ngaⁿ'a 'túúcā:

Tuūu chí 'iiⁿ'yāⁿ chi idin'dái yā va'ai sta'á yā ní ch'ε̄cú yā 'áámá lado ti nguéé neⁿ'e yā. Tuūū 'cūū tuūū ch'εεε ní dichí'í^{vē} ca ní canéé tuūu ch'εεé esquina yeⁿ'é va'āī. Chuū ní Señor Ndyuūs díⁿ yā. Chuū ní 'áámá chí ngeⁿ'e yiinu yú taachí inaaⁿ yú yeⁿ'ē.

⁴³ Chíⁿ chí 'túúcā nga'á ngii ndís'tiī, chí naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā divíi yā yeⁿ'ē ndís'tiī ní ca'á yā táámá 'iiⁿ'yāⁿ chi ca'á yā n'gui'i chí tuneéⁿ lado yeⁿ'é Ndyuūs.

⁴⁴ 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cun'dáá nduú yā vmnaaⁿ na tuūu 'cūū ní caātū 'ííní yeⁿ'e yā. Naati 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cun'dáá nduūu tuūu 'cūū vmnaaⁿ yeⁿ'e yā, 'cuínú ndúúví yuūni yā.

⁴⁵ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ chiiduú n'geéé ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ch'iindiveéⁿ yā chuū, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tuumicadíínuuⁿ yā chi yeⁿ'é yā ngaⁿ'a Jesús miiⁿ.

⁴⁶ Nadicadíínuuⁿ yā taācā chi cuta'á yā Jesús miiⁿ naatí 'va'a yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāān tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ i'téenu yā Jesús miiⁿ tan'dúúcā chí 'áámá profeta chí ngaⁿ'a nduudu yeⁿ'é Ndyuūs.

22

'Áámá ejemplo yeⁿ'ē 'viicu chí n'giindivaacú yā

¹ Jesús tuca'á yā ndee yā taama vmnéⁿ'ēe ndúúcū ejemplos, ní caⁿ'a yā:

2 Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē va'ai chεeti nguuvi tan'dúú^{cā} 'áámá rey chí chiica yā 'viicu chí ch'iindivaacu saⁿ'a daiya yā.

3 Ní dichó'ō yā mozos yeⁿ'e yā chí yaa'vi sa 'iiⁿ'yāⁿ chí ndíi yā invitado naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéeⁿ néⁿ'e yā caⁿ'a yā.

4 Ní dichó'ō yā tan'duuvi mozos ní caⁿ'a yā chii yā mozos: Caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī 'iiⁿ'yāⁿ chí ndíi yā invitado 'tíicā. 'Āā véé yaāⁿ comida miiⁿ. 'Āā ch'īīⁿ'núⁿ i'tiindu yeⁿ'é ní 'iiti chí 'viichεé. Tanducuéⁿ'ē 'āā véé yaāⁿ. Cuchii nī 'viicu.

5 Naatí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéeⁿ diiⁿ yā cuenta. 'Áámá yā ní cueⁿ'e yā cuééⁿ'tí yeⁿ'e yā. Taama yā ní cueⁿ'e yā negocio yeⁿ'e yā.

6 Tanáⁿ'a yā ní sta'á yā mozos. Cuⁿ'u yā ndúú^{cū} sa ní ch'iiⁿ'nuⁿ yā mozos.

7 Taachi rey miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, ndúú^{vi} taaⁿ yā. Ní dichó'ō yā soldados yeⁿ'é yā ní caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí 'caaⁿ'nuⁿ sá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iiⁿ'nuⁿ yā mozos yeⁿ'é yā. Ní 'neeⁿ yaⁿ'ā sa yāāⁿ vaacú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

8 Tuu'mi ní caⁿ'a yā chii yā mozos yeⁿ'é yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ 'viicu miiⁿ ní 'āā véé yaāⁿ caavā 'iiⁿ'yāⁿ chí chii yā invitado naati nguéeⁿ n'dai taaví yā chí cuchii yā.

9 Maaⁿ ní cueⁿ'e nī na yúúⁿ chí can'daā yeⁿ'e yáⁿ'āā yāāⁿ ní díiⁿ nī invitar 'iiⁿ'yāⁿ chí chii yā na 'viicu, 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaāca nī.

10 Mozos ní can'daa sa ní cueⁿ'e sa cuaaⁿ cyúúⁿ ní nadaama sa nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaāca sa, 'iiⁿ'yāⁿ chí cúúncheeⁿ yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai yā. Ní ndaā nducyaacá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí mozos 'cai sa ní

n'deēe n'dáí 'iiⁿyāⁿ ndaá yā 'viicu miiⁿ.

11 Ní rey miiⁿ cheⁿ'e yā n'diichi yā 'iiⁿyāⁿ chí ndii yā invitado ní ndaācá yā 'áámá saⁿ'ā chí nguéé cánúúⁿ sá catecai sa yeⁿ'ē naachi n'giindivaacu yā.

12 Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: N'diī amigo, ¿taācá chí ndāa nī 'muuⁿ chí nguéé canúuⁿ nī catecai nī yeⁿ'ē chí n'giindivaacú 'iiⁿyāⁿ? Saⁿ'ā miiⁿ ní nguéé nan'guεεcútaⁿ'a sa yeⁿ'e yā.

13 Tuuⁿ'mi ní rey miiⁿ caⁿ'a yā chii yā mozos yeⁿ'e yā: 'Caāchiichí nī ca'a sa ndúúcū ta'a sa ní divíi nī saⁿ'ā ndii 'múúⁿ ní 'cuεεcú nī saⁿ'ā cuaaⁿ chuvá'āī na maāiⁿ. Mííⁿ cuεεcu sa ní ché'é 'diiⁿ'yuⁿ sa cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

14 Jesús caⁿ'a ntúuⁿ yā chuū: Nééne 'yaaⁿ yā chí Ndyuūs 'cuai yā naati duu'ví yā chí Ndyuūs ndεεvé yā.

Chíⁿ chí ntiinguuneeⁿ yā yeⁿ'e asunto yeⁿ'e impuestos

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

15 Tuuⁿ'mi ní 'iiⁿyāⁿ fariseos cueⁿ'é yā ní nduuvi-daamá yā. Ní ndeé yā nguaaⁿ maáⁿ yā táácā cuuvi dííⁿ yā chí Jesús miiⁿ cástaⁿ'a nduudú yeⁿ'e yā chí caaⁿ'máⁿ yā 'áámá nduudu yaadi.

16 Ní fariseos dicho'ó yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e Herodes miiⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā Jesús: N'diī maestro, déenu 'nū chí n'diī ní 'áámá saⁿ'ā chí n'dai. N'diī ní dííⁿ nī chí n'dáácā. Ní cuaacu nííⁿnyúⁿ ngi'cueeⁿ nī yúúⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. Ní nguéé 'va'a nī 'iiⁿyāⁿ ti nguéé indéé nī cuidado tááca 'iiⁿyāⁿ.

17 Maaⁿ ní cúúví nī nús'uu: ¿De'ē inadacadíínuuⁿ nī? ¿'Áá canéé nguūⁿ na ley chí nadíí'vé 'nū emperador César tuūmī yeⁿ'é 'nū o nguéé?

18 Jesús tuumicadíínuuⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní dííⁿ yā chí nguééⁿ n'daācā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Dε'ē cúúví chí neⁿ'e nī n'diichineéⁿ nī 'úú? Ndís'tiī ní vεε 'uūvī chí nadacadíínuuⁿ nī.

19 Téε nī tuūmī chí nadíí'vε nī yeⁿ'e impuesto. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'iⁿ'i yā 'áámá tuūmī Jesús miiⁿ.

20 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Du'u náán chí canéé ná tuūmī? ¿Du'ū chí ngúúví cánéé nguūⁿ?

21 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Naaⁿ emperador César cānee. Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Nca'a nī tuūmī emperador César chííⁿ chí yeⁿ'ē sa ní ca'a nī Ndyuūs chí yeⁿ'e Ndyuūs.

22 Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū, cheⁿ'e yiinu yā ní cueⁿ'e yā.

Chiiⁿ chí ntiinguuneéⁿ yā yeⁿ'e chí 'iiⁿ'yāⁿ nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 Nguuvi miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ saduceos ndaá yā nanáán Jesús miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ saduceos ngaⁿ'a yā chí nguééⁿ índuuchi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní ntiinguunéⁿ yā Jesús,

24 ní caⁿ'a yā: N'diī maestro, Moisés miiⁿ caⁿ'a sá chí 'aā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chí 'cuūvī sa ní nguééⁿ ch'iīndī daiya n'daataá yeⁿ'ē sa tuu'mi ní 'diiⁿū sa 'caandavaacu sa ndúúcū n'daataá mííⁿ. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuūndī daiya sá lado yeⁿ'ē 'díínu tináⁿ'ā.

25 Maaⁿ ní véé ndεεchε sáⁿ'a nūuⁿ yeⁿ'ē chεεcú sa yeⁿ'ē chiidá sa. Sáⁿ'ā vmnaaⁿ miiⁿ ní ch'iindivaacu sa ní ch'iī sa. Ní nguééⁿ daiya n'daataá yeⁿ'ē sa. Ní canee n'daataá yeⁿ'ē sa. Ní 'díínu sa ní canee sá ndúúcū tá.

26 'Tiicá ntúūⁿ chó'ōo ye^{n'}ē ndii chiiⁿ ndii 'uuvi sa^{n'}ā. 'Tiicá ntúūⁿ chó'ōo ye^{n'}e sa^{n'}ā chi ndii 'iīnū. 'Tiicá ntúūⁿ chó'ōo ye^{n'}ē sa^{n'}a s'eeⁿ nduu ndεēchē sa.

27 Ndíí ná ch'iinú ní ch'iī ntúūⁿ n'daataá miiⁿ.

28 Taachí nduuchi 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e nguaaⁿ tiná^{n'}ā, naachí ndεēchē sa^{n'}ā s'eeⁿ ní ¿chεε sa chí n'daataá ye^{n'}ē sa tá^{n'}ā caati nducyaaca sá canee sá ndúúcu tá?

29 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní nan'guεεcúta^{n'}a yā ní ca^{n'}a yā chii yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī ní nguéeⁿ n'daācā nadicádiinuuⁿ nī, ti nguéeⁿ déenu nī taacā nga^{n'}a na libro ye^{n'}é Ndyuūs naachi canée nguūⁿ. Ndíí nguéeⁿ ndúú déenu nī poder ye^{n'}é Ndyuūs.

30 Ti naachí nduuchi 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e nguaaⁿ tiná^{n'}ā, nguéeⁿ 'caandavaacú yā. Ndíí nguéeⁿ ca'a ra yā chí 'caandavaacu daiya yā ti cuuví yā tan'dúúcā ángeles chi dichí'vē Ndyuūs chi canée yā na va'ai chεεtí nguuví.

31 Naati ye^{n'}ē chí nduuchi yā ye^{n'}e nguaaⁿ tiná^{n'}ā, ¿'áá nguéeⁿ n'geeⁿ nī chí maáⁿ Ndyuūs ca^{n'}a yā ye^{n'}ē taachí ca^{n'}a yā 'túúcā?:

32 'Úú ní Ndyuūs ye^{n'}ē Abraham ndúúcū Isaac ndúúcū Jacob. Ndyuūs miiⁿ ní nguéeⁿ Ndyuūs ye^{n'}e tiná^{n'}ā ti ye^{n'}é 'ii^{n'}yāⁿ chi sндуuchi.

33 Taachí nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, che^{n'}e yiinú yā ye^{n'}ē nduudu ye^{n'}e Jesús miiⁿ tan'dúúcā chi ngi'cueeⁿ yā.

*Mandamiento chi ch'εεε ca
(Mr. 12.28-34)*

34 Tuu'mi ní sa^{n'}ā fariseos taachí ch'iindiveéⁿ yā ye^{n'}e chí Jesús dííⁿ yā, 'ii^{n'}yāⁿ saduceos 'āā ntéeⁿ ca^{n'}a

yā ndúúcū Jesús miiⁿ, fariseos miiⁿ nduuvidaamá yā.

35 'Áámá saⁿa fariseo abogado chí ngi'cueeⁿ sa chí ngaⁿ'ā ley miiⁿ neⁿ'e sa n'diichinéⁿ sa Jesús ní ntiinguunéⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a sá chii sa Jesús:

36 N'diī Maestro, ¿chéé mandamiento chí ch'εεε n'dai ca yeⁿ'ē na ley yeⁿ'ē Moisés?

37 Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Dinéⁿ'e di Señor Ndyuūs yeⁿ'ē di ndúúcū núúⁿmán stáává yeⁿ'ē di ndúúcū núúⁿmán alma yeⁿ'ē di ndúúcū núúⁿmán vaanicadínūⁿ yeⁿ'ē di.

38 Chuū chí vmnaaⁿ ní ch'étéε ca chí cuuvi tanáⁿ'ā mandamientos.

39 Ndiichi ndii 'úúví tan'dúúcā chí vmnáán vmnaaⁿ: Dinéⁿ'e di 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ vaacú di tan'dúúcā chí neⁿ'e dí maāⁿ di.

40 Yeⁿ'ē ndúú 'uūví mandamientos miiⁿ canee tanducuéⁿ'ē yeⁿ'e ley Moisés miiⁿ ndúúcū nduudu chí ngaⁿ'a profetas ndii cuááⁿ vmnaaⁿ.

¿Du'u 'iiⁿ'yāⁿ chí daiya Cristo?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

41 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndiidáámá yā Jesús ntiinguuneeⁿ yā fariseos,

42 ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Dε'ē nadicádínūⁿ ndís'tiī yeⁿ'e Cristo? ¿Du'ū daiyá 'iiⁿ'yāⁿ 'cúú? Ní fariseos caⁿ'a yā chii yā: Daiya David miiⁿ.

43 Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā fariseos: ¿Táácā cuuvi David miiⁿ na espíritu yeⁿ'e sa ní caⁿ'a sa chí Cristo ní Señor? Ní caⁿ'a yā chuū:

44 Caⁿ'a Señor Ndyuūs miiⁿ chii yā Señor Cristo yeⁿ'é: 'Cuūndi di lado tá cuaacú chí lado yeⁿ'e honor ndíí 'úú cu'neéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí contra

ye^{n'}ē di cuaaⁿ ndii yā na ca'a di tan'dúú^{cā} chi enimigos ní 'áámá banco 'lííⁿ.

45 Maaⁿ ní nduuti chi David miiⁿ ca^{n'}á yā ye^{n'}e Cristo chi Señor ye^{n'}é yā, ¿táá^{cā} cuuvi chií chi Señor miiⁿ ní daiya David 'ii^{n'}yāⁿ?

46 Mar 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ ngu^{éé} cuuvi nan'guεεcúta^{n'}a yā ye^{n'}ē mar 'áámá. Ndíí nguuvi miiⁿ s'neeⁿ naaⁿ yā ntiinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ.

23

Jesús nga^{n'}a yā chi dííⁿ yā cuidado ye^{n'}e maestros chi ngí'cueeⁿ ley ndúú^{cū} 'ii^{n'}yāⁿ fariseos

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

1 Jesús yaa^{'vi} yā 'ii^{n'}yāⁿ ndúú^{cū} discípulos ye^{n'}e yā ní ca^{n'}a yā:

2 Maestros chi ngí'cueeⁿ ley ndúú^{cū} 'ii^{n'}yāⁿ fariseos, 'ii^{n'}yāⁿ s'uuⁿ deenu n'dai yā ní ngí'cueeⁿ yā ní caa^{n'}maⁿ cuaacú yā ley ye^{n'}e Moisés.

3 Tiicá ntúūⁿ cu'téenu ndís'tiī ní dííⁿ nī tan'duucā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ nga^{n'}a yā, naati ngu^{éé} dííⁿ nī tan'dúú^{cā} 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ idiíⁿ yā tí 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní nga^{n'}a yā ye^{n'}e ley naati ngu^{éé} 'tíicā idiíⁿ yā.

4 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní dííⁿ yā tan'dúú^{cā} chi 'caachiichí yā chεedi chi n'gii taaví chi 'ii^{n'}yāⁿ ngu^{éé} cuchée yā ní nga^{n'}á yā chi 'ii^{n'}yāⁿ canée chí cuchée yā. Naati 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ maán yā ndíí ngu^{éé} ne^{n'}é yā 'neeⁿ nduutitá'a yā chi tuu^{'vi} yā chεedi miiⁿ ní dííⁿ yā.

5 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní idiíⁿ yā nducué^{n'}ē ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}e yā caati tanán'a 'ii^{n'}yāⁿ snáaⁿ yā ní n'diichí yā táá^{cā} idiíⁿ yā. Ne^{n'}é yā candεε yā chí canée ngu^u chí ye^{n'}ē Nduudu ye^{n'}e Ndyuūs ní s'neeⁿ yā 'áámá caja 'lííⁿ ní dich'iichí yā 'áámá yiiⁿmaⁿ ní s'neeⁿ yā maaⁿ

ta'a yā ní ncheéte yā. Ní n'geēti núuⁿ yā vestido yeⁿe yā chí n'geē 'nūuⁿ ca.

6 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní neⁿ'e yā 'cuundí yā sillas chí yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ch'εεε taachi caⁿ'á yā 'áámá 'viicu chí che'é yā. Ní neⁿ'e yā 'cuundí yā sillas yeⁿe honor chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ná yáacu sinagogas.

7 Ní neⁿ'e yā chí tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ n'daacá yā ní diiⁿ yā saludar 'iiⁿ'yāⁿ taachi sneé yā cuaaⁿ niiⁿ'vεε ní neⁿ'e yā chí 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'máⁿ yā, maestro, maestro, taachi diiⁿ yā saludar 'iiⁿ'yāⁿ.

8 Naati ndís'tiī ní nguée neⁿ'e nī chí caaⁿ'maⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nī maestro ti 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ núuⁿ chí maestro ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí Cristo. Ní nducyaaca ndís'tiī ní hermanos yeⁿ'e nī vi'ī.

9 Nguée caaⁿ'maⁿ nī yeⁿ'ē mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa 'cúū: N'diī chiiduú padre, ti dámaāⁿ 'áámá chí Chiida yú chí Ndyuūs chí canée na va'ai cheeti nguuvi.

10 Ndíi nguée ndúú caaⁿ'maⁿ rá yā yeⁿ'e nī: Maestro, ti 'áámá chí maestro yeⁿ'e nī chí Cristo.

11 'Iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε ca yā yeⁿ'é nī canee chí dichíí'vε yā ndís'tiī.

12 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí cuuví ch'εεε maáⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuví ndiicuúⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí idiíⁿ yā chí maáⁿ yā ndiicuúⁿ yā, cuuví ch'εéte yā.

Jesús caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ fariseos

(Mk. 12.40; Lc. 11.39-42, 44, 52; 20.47)

13 Naati de'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'é ndis'tiī, maestros chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos, ndís'tiī 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti nguée ngi'cueeⁿ nī yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā nanááⁿ

'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e inⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndíí nguéé ndúú maaⁿ ndís'tiī cundáa nī va'ai chεeti nguuvi. Ndíí nguéé n'guúⁿ nī tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e ndaá yā chí cūndaa yā.

14 De'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'ē ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ chi dingúūⁿ ní ngi'cueeⁿ nī ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos, ti ndís'tiī 'uūvī nááⁿ 'uūvī cheendí nī, ti ndiví nī va'ai yeⁿ'ē n'daataá nguá'āa. Ní nééné n'deēe ngaⁿ'a nī taachi ngaⁿ'angua'á nī nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. 'Úú ngaⁿ'á chi ch'εεε ca castigo yeⁿ'e nī nguuvi yeⁿ'e juicio.

15 De'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'ē ndís'tiī, maestros chi ngi'cueeⁿ ley ndúúcū ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ti ndís'tiī 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī. Ndís'tiī ní chiicá nī ndíí yáⁿ'āa yaⁿ'ai táámá lado nuūⁿnīⁿ'yāⁿ'ā ní dííⁿ nī chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā tan'dúúcā ndís'tiī. Ní taachí 'iiⁿ'yāⁿ cu'téenu yā tan'dúúcā ndís'tiī neⁿ'é nī, idiíⁿ nī chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'uūvī tanto cuuví yā yeⁿ'ē daiya infierno nguéé ti chí ndís'tiī.

16 De'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'e ndís'tiī, chi ngi'cueeⁿ nī tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ. De'ε in-adacadíínuuⁿ ndís'tiī. Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chí dííⁿ yā 'áámá cosa ní 'cuai yā, “cáávā yaācū templo”, tuu'mi ní nguéé de'ē vεε nacadíínuuⁿ nī yeⁿ'e chuū, naati nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cuai yā, “cáávā 'diiⁿ'nguaaⁿ” chí véé chεeti yaācū templo miiⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canee cuuⁿmiiⁿ chí dííⁿ yā chí caaⁿ'máⁿ yā chí caⁿ'a yā chí dííⁿ yā.

17 Ndís'tiī ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε deenu ti tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ ngueenááⁿ 'tiicá nī. ¿Chεε cá ch'εεε ca? ¿'Áá 'dííⁿ'nguāāⁿ miiⁿ o yáacū miiⁿ chí dííⁿ chí didεεvε 'dííⁿ'nguāāⁿ miiⁿ cucááva Ndyuūs?

18 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī: Ndúúti chi 'áámá 'iiⁿyāⁿ caⁿ'a yā chi diíⁿ yā 'áámá cosa, ní n'gai yā, “cáávā nátaī”, nguéé de'ē vεε nacadíínuuⁿ nī yeⁿ'ē. Naati ndúúti chi 'iiⁿyāⁿ n'gai yā, “cáávā ofrenda” chi candúú vmnááⁿ yeⁿ'ē nátaī, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canee cúúⁿmíⁿ chi diíⁿ yā chi caⁿ'a yā chi diiⁿ yā.

19 Ndís'tiī ní tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chi chεεchí tiīⁿ o 'iiⁿyāⁿ chi ngueenááⁿ, 'tiicá nī ti ζchεé ca chi ch'εεte ca? ζ'Áá ofrenda miiⁿ o nátaī chi diiⁿ chí ofrenda miiⁿ ní didεεvε cucáávā Ndyuūs?

20 'Tiícā. 'Iiⁿyāⁿ chí n'gai yā, “cáávā nátaī”, n'gai yā cáávā nátaī ndúúcū tanducuéⁿ'ē chi cánduū nátaī.

21 'Iiⁿyāⁿ chí n'gai yā, “cáávā yaācū templo”, nguéé dámaāⁿ ngaⁿ'a yā cáávā yaācū templo miiⁿ naati cáávā maáⁿ Ndyuūs chi canéé na yaācū templo miiⁿ.

22 'Iiⁿyāⁿ chi n'gai yā, “cáávā va'ai chεeti nguuvi”, n'gai yā cáávā trono yeⁿ'e Ndyuūs ní cáávā Ndyuūs chi vεε yā na trono miiⁿ.

23 De'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'e ndís'tii, maestros chi ngi'cueéⁿ yā ley ndúúcū 'iiⁿyāⁿ fariseos, ndis'tiī 'uuvi naaⁿ 'uūvī cheendí nī. Ndís'tiī ní nga'á nī Ndyuūs 'áámá ndiichi parte yeⁿ'e yaātā chí yiivií, ndúúcū yaāta anís, ndúúcū yaātā comino. Ní ndís'tiī ní s'néeⁿ nī 'aama lado cosas chi n'gεεte ca yeⁿ'e na ley, chííⁿ chí n'diichí nī nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ ndúúcū vaadī cuaacu ndúúcū vaadī ya'ai 'iinu ndúúcū vaadī i'téenu. Chuū canee chi diíⁿ nī ní diíⁿ nī táámá naaⁿ dendu'ū.

24 Ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ chi tan'dúúcā chi ngueenááⁿ chi candεε nī 'iiⁿyāⁿ. Dííⁿ nī tan'dúúcā chi i'yaáⁿ nī 'áámá 'yaācū yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ chi cu'ú nī naati cu'ú nī

'iiti camello chi ch'εεε.

25 Dε'ε chúúcā ya'ai yeⁿē ndís'tiī, maestros yeⁿe ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos, ndís'tiī ní 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti inadεεvé nī cuaaⁿ daami yeⁿe vaso ndúúcū cu'u, chi tan'dúúcā cuerpo yeⁿe maáⁿ nī, naati cuááⁿ cheētí nī ní ndiituú ndúúcū chi diduucú nī ndúúcū tanducuéⁿē chi nguεε n'daācā.

26 'Caandiveén nī ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chi tan'dúúcā chí ngueenááⁿ. Diiⁿ cá nī chi didεεvé nī chí cuaaⁿ cheεti vaso ní 'tiicá ntúūⁿ cu'u, tuu'mi ní cuuvi dεεvé nī cuaaⁿ chuváⁿ'āi vaso miiⁿ.

27 Dε'ē chúúcā ya'ai yeⁿe ndís'tiī, maestros yeⁿe ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos, ndís'tiī 'uuvi naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti ndís'tiī ní tan'dúúcā yaīnyāⁿ 'cuéε chí cuaaⁿ daami miiⁿ n'dεεvéε chí nneⁿ'ē yaāchī caaca, ti cuaacu níⁿnyúⁿ cuááⁿ cheētí miiⁿ ndiituú 'iini yeⁿ'ē tináⁿ'ā ndúúcū taanduvéé cosas chí vaati.

28 'Tíicā ndís'tiī ti cuaacu níⁿnyúⁿ n'giⁿ'i nī 'iiⁿ'yāⁿ chí ndís'tiī ní saⁿ'ā chí n'dai ndís'tiī naati cuaaⁿ cheētí nī ndiituú ndúúcū nduudu yaadi ndúúcū nuuⁿndi.

29 Dε'ε chúúcā ya'ai yeⁿē ndís'tiī, maestros yeⁿe ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos, 'iiⁿ'yāⁿ 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti idin'dái nī yaīnyāⁿ yeⁿ'ē profetas ní n'dεεve nī yaīnyāⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai taachi snēe yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

30 Ndís'tiī ní ngaⁿ'á nī 'tíicā: Ndúúti chi nús'uu ch'εetinée 'nū tiempo chí ch'εetinée chiidá 'nū cuááⁿ vmnaaⁿ, nguée chinnee 'nū ch'iīⁿ'núⁿ 'nū profetas taachi cungée yuūuⁿ yeⁿe yā.

31 'Tíicā ndís'tiī ní ngaⁿ'á nī nduudu cuaacu yeⁿ'ē maáⁿ nī ti ndís'tiī ní dáiyá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iīⁿ'nuⁿ yā profetas.

³² Ndís'tiī ní canéé chí diín nī tan'dúúcā chiidá nī.

³³ Ndís'tiī ní tan'dúúcā cúú 'tíicā ndáátá ye'n'e nī. ¿Táácā cuuvi nguá'n'ai nī ye'n'e castigo ye'n'e infierno?

³⁴ Cáávā chuū 'úú ní dicho'ó nanáán ndís'tiī profetas chí candεε yā Nduudu ye'n'é Ndyuūs, ndúúcū 'ii'yān chí déenū, ndúúcū 'ii'yān chí ngi'cueeⁿ ley. N'dúúví 'ii'yān s'eeⁿ ní ndís'tiī ní chita'á nī 'ii'yān ní chí'neeⁿnga'á nī 'ii'yān. Tá n'duuvi yā ní ch'eⁿé nī 'ii'yān na yaācū sinagogas ye'n'e nī ní can'dáa nī 'ii'yān ndii na 'áámá yáān táámá yáān chí ch'eenú yā chii.

³⁵ Ní ndís'tiī ní ca'á nī cuenta ye'n'ē nducuéⁿe yuūúⁿ ye'n'e 'ii'yān chí n'dai chí 'ii'yān ye'n'é nī ch'ii'n'núⁿ yā 'ii'yān na yá'n'āa 'cūū ndii yuūúⁿ ye'n'ē Abel chí sa'n'ā n'dai ndii yuūúⁿ ye'n'e Zacarías daiya sa'n'ā Berequías chí ndís'tiī ch'ii'n'uⁿ nī náávta'n'ā ye'n'ē yaācū miiⁿ ndúúcū nátaī miiⁿ.

³⁶ Cuaacu ní'nnyúⁿ nga'n'á ngií ndís'tiī: Castigo ye'n'ē tanducuéⁿē chuū canee vmnaaⁿ 'ii'yān chí snée yā maaⁿ tiempo 'cūū.

*Jesús ngεεcu yā cáávā 'ii'yān ye'n'e yáān Jerusalén
(Lc. 13.34-35)*

³⁷ Ní nga'n'a Jesús: Ndís'tiī 'ii'yān ye'n'e yáān Jerusalén, ndís'tiī 'ii'yān ye'n'e yáān Jerusalén, chí ch'ii'n'núⁿ nī 'ii'yān profetas ní chí chíituúⁿ nī 'ii'yān chí Ndyuūs dicho'ó yā nanáán nī. Nééné n'deēe 'cuūví ne'n'é nadaamá daiya nī tan'dúúcā tú'ū chí inadáámá tī daiya tī maaⁿ ngεεchi tī ní nguéé 'cuuⁿ nī.

³⁸ Ndís'tiī, n'diichí nī. Ndyuūs chí'neeⁿ yā ndís'tiī ndúúcū vaacú nī dámaāⁿ.

39 Ti 'úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tiī, ti ndii maaⁿ ní 'āā ntéé snaaⁿ nī 'úú ndíí ndaā tiempo taachí caaⁿ'maⁿ nī: Dε'ε chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchii yā ndúúcū chi duuchi Señor chí Daiyá Dendyuūs miiⁿ.

24

*Jesús ngaⁿ'a yā chí yaācū templo miiⁿ ní ntuuví
(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)*

¹ Taachí Jesús miiⁿ nan'dáa yā yeⁿ'e yaācū templo cueⁿ'é yā. Discípulos yeⁿ'é yā ní ndaa yā nanáaⁿ yā ní n'giⁿ'i yā Jesús miiⁿ va'ai s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū templo miiⁿ.

² Jesús miiⁿ ní n'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: ¿'Áá inaaⁿ ndís'tiī nducyáácá chuū? Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tiī, chí nguéeⁿ cunee tuūu cuaaⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ví'i chí nguéeⁿ ntuuví.

*Jesús ngi'cueeⁿ yā dε'ε chí cuuvi taachi 'āā ndaa
niiⁿnuúⁿ nguuví chí 'cuiinu iⁿ'yeēⁿdi
(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)*

³ Jesús véε yā ná yiīcū chí nguuvi Olivos. Discípulos ndaa yā nanáaⁿ yā taachi canee yā damáaⁿ yā ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: Cúúví nī nús'uu tíí cuaⁿ'ā cuuví chuū. ¿Dε'ε señal 'cuuⁿ'miⁿ nī taachi 'āā ndaa nī taama vmnéⁿ'ēe ní taachí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿdí?

⁴ Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā: Cundée nī cuidado chí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ canche'éí yā ndís'tiī.

⁵ 'Yááⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ndáa yā ndúúcū chí duuchí ní caaⁿ'maⁿ yā 'tíicā: 'Úú chí Cristo 'úú. Ní canche'éí yā 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ.

6 Ní 'caandiveéⁿ nī chi véé caandaá ní 'caandiveéⁿ nī chi 'cuūndī caandaá. Cundéε nī cuidado chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé castaⁿ a vaanicádiinúúⁿ yeⁿ e nī ti canéé chi chíⁿ nducuéⁿ ē dendu'ū chi 'túúcā cuuvi, naatí 'āā cuéé chí 'āā 'cuiinu iⁿ yeeⁿ dī.

7 Ti 'áámá nación 'cuuⁿ maⁿ ndúúcū taama nación, ní 'áámá rey ndúúcū nducuéⁿ e país naachi ngaⁿ a ntiiⁿ nyuⁿ yā contra yeⁿ e taama rey ndúúcū nducuéⁿ e país naachi chí ngaⁿ a ntiiⁿ nyuⁿ yā. Ndaá tiempos chí cuiicu ndúúcū tiempos chí 'iiⁿyāⁿ 'cueenú yā cuuvi cáávā chí ya'ai yeⁿ é yā, ní ndúúcū tiempos chí inuⁿ u yáⁿ āa n'deee cuáán n'dai.

8 Taachí cuuví dendú'ū chí 'túúcā ní chíi tuu'mi ní cáámá cúūⁿ nga'a vaādī ya'ai.

9 Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nca'a yā ndís'tīī na ta'a 'iiⁿyāⁿ chí 'cueenu nī cuuvi ní 'caaⁿ núⁿ yā ndís'tīī. Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuaaⁿ yā ndís'tīī caavā chí ngaⁿ a nī chí duuchí.

10 Ní tiempo miiⁿ neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí 'āā i'téenu yā yeⁿ e 'úú ní 'cueenú yā cuuvi. Ní 'áámá yā caaⁿ máⁿ yā contra yeⁿ e taama yā chí i'téenu yā. Ní 'āā ntéé neⁿ é yā vi'ī.

11 Ní néené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ profetas falsos chí nguéé ngaⁿ a yā nduudu cuaacu yeⁿ é Ndyuūs ndaa yā ní canche'éi yā 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ.

12 Ní cáávā chí 'iiⁿyāⁿ neené dinuuⁿ ndí yā. 'Āā ntéé neⁿ e yā 'áámá yā táámá yā vi'ī.

13 'Iiⁿyāⁿ chí cuchéε yā ní 'áámá i'téenu yā yeⁿ é Ndyuūs ndii tiempo chí 'cuūvi yā ní nguáⁿ ai yā.

14 Ní nduūdū cuaacú 'cūū chí ngai yeⁿ é naachi Ndyuūs ngaⁿ a ntiiⁿ nyúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ canéé chí caaⁿ maⁿ yā nanáán nducuéⁿ ē iⁿ yeeⁿ dī. Ní ndu-

udu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní cūnee chi 'caandiveéⁿ
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē nación yeⁿ'e núúⁿmáⁿ
iⁿ'yeeⁿdī tuuⁿ'mi ní ndaa chi 'cuiinu iⁿ'yeēⁿdī.

15 Taachí ndís'tiī snaaⁿ nī tanducuéⁿ'ē chi cun-
ncāā ca tan'dúúⁿcā chí dinguuⁿ profeta Daniel ndii
cuááⁿ vmnaaⁿ taachi cheendíí yā na cuaaⁿ chí
santo tuuⁿ'mi ní ndís'tiī ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí n'geeⁿ yā
túúmíⁿcádíⁿnuuⁿ yā yeⁿ'ē.

16 Ní tiempo yeⁿ'e chúū, 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na
yáⁿ'āa Judea cáanu yā caⁿ'á yā cuaaⁿ yīīcū.

17 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí sndúu yā tíiⁿ va'āī nguééⁿ ngua'ái
yā chí cuta'á yā 'tεε chí snúūⁿ cheεti va'āī ti cáanu
yā.

18 'Iiⁿ'yāⁿ chí canée yā cuεeti nguééⁿ nguεcundíi
yā na vaacu yā chí cuta'á yā tiīnuuⁿ yeⁿ'e yā ti cáanu
yā.

19 De'ε chúúⁿcā ya'ai yeⁿ'ē n'daataá chí véé daiya tá
cheεti tá ndúúⁿcū n'daataá chí ngiicu dacua'āa yeⁿ'ē
tá nguuvi s'eeⁿ chí cáanu yā.

20 Caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī chí taachí ndaa nguuvi chí
cáanu nī, nguééⁿ tiempo chí 'iiche ndíi nguééⁿ ndúú
nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ nī.

21 Tuuⁿ'mi ní ndaa nguuvi chí nééné 'cueenu cá
nī cuuvi chí nguééⁿ n'diichi nī, ndíi nguééⁿ ndúú
ndíi naachi chinga'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdī, ndíi mááⁿ, ndíi
nguééⁿ ndúú snaaⁿ ra nī cuayiivi.

22 Ndúúⁿti chí Ndyuūs nguééⁿ 'āā diduu'ví yā
tiempo chí 'cueenu cá nī cuuvi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ
nguééⁿ nguaⁿ'ai yā. Naati cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs
deεve yā, Ndyuūs diduu'ví yā tiempo miiⁿ.

23 Tuuⁿ'mi ní ndúúⁿtī chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ
yā cuuvi yā ndís'tiī: Cuin'diichí nī, 'muuⁿ canee

Cristo, o cuin'diichí nī, miiⁿ canée Cristo miiⁿya, nguée cu'teenú nī 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

24 Ti ndaá 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā chi Cristo yā naati nguée Cristo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ndaá 'yaaⁿ n'dái profetas falsos chi nguée caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ idiín yā señales chí n'gεεte ndúúcū vaadī n'giinu. Ní canche'éei yā 'iiⁿ'yāⁿ ndíi 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs ndεεve yā nduuti chi cuuvi yā.

25 'Caandiveéⁿ nī. Āā ndíi vmnaaⁿ, 'āā ngaⁿ'á ngíi chuū ndís'tiī.

26 Ndúúti chi 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā ndís'tiī 'tíicā: Cuin'diichí nī, Cristo canée yā na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ, nguée caⁿ'á nī miiⁿ. O nduuti chi caaⁿ'máⁿ yā: Cuin'diichí nī, Cristo canée yā ná 'aama cuarto chεeti va'ai, nguée cu'téenu nī.

27 Tan'dúúcā 'cuai chí ngiiya cuááⁿ naachi ican'daa 'yáⁿ'ā ní inaaⁿ yú ndíi taachi ndaā cuaaⁿ na ngiiya 'yáⁿ'ā, 'tiicá ntúūⁿ cuuvi taachí 'úú nndaá, 'úú chi Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs.

28 Tí 'āā tií nūuⁿ naachi candiiti cuerpo yeⁿ'e tináⁿ'ā, míⁿ nduuvidaama luutí.

Taaca ndaá Saⁿ'a chi Daiya Ndyuūs

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-28)

29 Jesús caⁿ'a yā: Tuu'mi ní taachi 'cuiinu 'cueenu yā cuuvi ní chó'ōo tiempo miiⁿ, tuu'mi ní 'yáⁿ'ā ní cuuvi maāiⁿ, ní 'iyyū miiⁿ ní nguée cunuūⁿ dεεve. 'Iiⁿnyuⁿ ní cun'daā yeⁿ'ē nanguuvi ní nanguuvi ní nuⁿ'u ndúúcū poder yeⁿ'ē.

30 Tuu'mi ní snaáⁿ yā señales nanguuvi chi yeⁿ'e Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē nación yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdī ní cuεεcú yā ní

snaaⁿ yā chí ndaá Sa^{n'}ā chi Daiya Ndyuūs na meē^én ye^{n'}ē nanguuvi ndúúcū poder ye^{n'}e yā ndúúcū chíδεεvé n'dai ye^{n'}e maáⁿ yā.

31 Taachí dichó'o yā ángeles ye^{n'}e yā, tuu'mí nūuⁿ áámá yā ní di'cuεεcú yā trompeta ye^{n'}e yā. Ní ángeles miiⁿ nadaámá yā 'ii^{n'}yāⁿ chí ye^{n'}e Cristo chí Cristo ndεενε yā ye^{n'}ē cuaaⁿ núúⁿmán yá^{n'}āa 'cūū ndii 'áámá 'diituú ndii táámá 'diituú ye^{n'}ē nanguuvi.

32 Cuayivi miiⁿ ní Jesús ca^{n'}a yā: 'Cueéⁿ nī ejemplo ye^{n'}ē yá^{n'}á ye^{n'}e n'guídī yaaⁿ nguuvi taachí ínguuaaⁿnu duūⁿnē n'gaiyāá ní ican'daā tá'āā 'āā déenu nī chí 'āā cuchii yáāⁿ.

33 'Tiicá ntūūⁿ, ndís'tiī, taachí snaaⁿ nī tandu-cué^{n'}ē chūū, 'āā deenú nī chí 'āā cháā ndaa Sa^{n'}ā chí Daiya Dendyuūs. Ní 'āā neené niiⁿnuúⁿ cánéé tiempo chí ndaa sa.

34 Cuaacu níⁿnyúⁿ nga^{n'}á ngíi ndís'tiī, chí 'ii^{n'}yāⁿ chí snée yā maaⁿ nguéé 'cuūvi yā ne^{n'}e chí 'āā cuéé cuuvi tanducué^{n'}ē chuū.

35 Nanguuvi ndúúcū yá^{n'}āa 'cūū chó'ōo naati nduudu ye^{n'}é nguεε chó'ōo.

36 Naati nguuvi miiⁿ ndúúcū hora miiⁿ taachí ndaa Sa^{n'}ā chí Daiya Dendyuūs, nguεε véé mar 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ chí deenú yā ye^{n'}ē, ndíi nguéé ndúú ángeles ye^{n'}e va'ai chεeti nguuvi, ti dámaaⁿ Ndyuūs Chiidá deenú yā.

37 Tan'dúúcā chí chíi tiempo chí 'āā chó'ōo taachi canéé Noé miiⁿ tiempo taachi chó'ōo diluvio, 'tíicā cuuvi taachí ndaa Sa^{n'}ā chí Daiya Dendyuūs.

38 Ní tiempo taachi 'āā cuéé chó'ōo diluvio chí cueeⁿ taaⁿ cuūvi, 'ii^{n'}yāⁿ ní ngé'e yā, ní ngí'i yā, ní n'giindivaacu yā, ní nga'a yā daiya yā chí

n'giindivaacu, ndíi nguuvi chi Noé miiⁿ sndaa yā na arca chi barco ch'εεε ca chí din'dái yā.

39 Ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tiempo yeⁿ'e Noé nguéé s'neeⁿ veéⁿ yā ndíi taachi cheeⁿ taaⁿ cuūvī ní ch'iīnū nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ti ch'iī yā. 'Tiicá ntúūⁿ cuuvi taachí ndaa Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs.

40 Tuu'mi ní nguuvi taachi nndaa Daiya Ndyuūs snéé 'uūvī saⁿ'ā na cuεεti. 'Aama saⁿ'ā ní Cristo candéε yā saⁿ'ā, taama saⁿ'ā ní cūnee sa.

41 Ní na 'uūvī n'daataá snee ta ingúú tá 'áámá va'aī naachi ingúú yā. 'Aama tá ní candéε yā táⁿ'ā, taama ta ní cūnee ta.

42 Ndís'tiī cundéε nī cuidado, ti nguεε déénu nī dε'ē hora chi nndaá Señor yeⁿ'e nī.

43 Naati déénu nī chuū. Ndúúti chi saⁿ'ā n'dai chi vaacu sa miiⁿ déénu sa dε'ē hora ndaa chí duucu tuu'mi ní canduuchi sa. Ní nguéé ca'a sa lugar chí diduucú yā chi véé cheeti vaacu sa.

44 Chíⁿ chí ndís'tiī ní 'cuεεtinéé yaaⁿ nī ti Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs miiⁿ ndaa yā hora chi ndís'tii nguéé déénu nī.

Ejemplo yeⁿ'e mozo chi n'daācā ní yeⁿ'e mozo chi nguéé n'daācā

(Lc. 12.41-48)

45 Caⁿ'a Jesús: ¿Du'ú dueño caⁿ'a yā ntiiⁿnyuⁿ chi s'nee yā vmaaaⁿ yeⁿ'e va'ai yeⁿ'é yā nduuti chí nguéé 'aama mayordomo chí n'daācā n'dai ní deenu sa ní ca'a sa chí che'e mozos yeⁿ'é yā hora chí che'e sa?

46 Dε'ε chúúcā n'dai mayordomo miiⁿ chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ taachi dueño miiⁿ ní ndāa yā ní ndaaca yā mayordomo chí diiⁿ sa tan'dúúcā chí neⁿ'e yā.

47 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tií, chí dueño miiⁿ cu'néⁿ yā mayordomo miiⁿ chí caaⁿ'maⁿ ntiíⁿnyuⁿ sa yeⁿ'ē chí v'ée yeⁿ'e yā.

48 Ndúúti chí mayordomo miiⁿ ní ngu'ée n'dáacā idiiⁿ sá ní 'íicú nacádíinuⁿ sa na staava yeⁿ'ē sa chí dueño cuuvi 'náaⁿ yā ní ndaa yā.

49 Ní tucá'a sa ch'eⁿ'e sa mozos chí idiiⁿ sa ntiíⁿnyuⁿ ndúúcu sa ní ngé'e sa ní ngi'i sa ndúúcu amigos yeⁿ'e sa ní cuu'vi sa.

50 Dueño miiⁿ ní ndaá yā nguuvi chí nguεε canéé ngínú sa ní hora chí nguεε deenu sa.

51 Ní dueño miiⁿ ní ca'á yā 'aama castigo ch'εεε mayordomo miiⁿ. Ní 'caacá yā mayordomo chí cheeyēi ní cu'neeⁿ yā mayordomo miiⁿ chuva'āi ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ 'uuvi nááⁿ 'uūvī cheendi yā. Lugar miiⁿ ní cuεεcu sa ní che'e 'diiⁿ'yuⁿ sa cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

25

Ejemplo yeⁿ'e ndiichi n'daataá chí cuíinuú

1 Jesús caⁿ'a yā taama ejemplo: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi tan'dúúcā ndiichi n'daataa chí cuíinuú chí sta'á yā lámparas yeⁿ'e yā ní can'dáa yā. Ní cueⁿ'e yā ndaāca yā saⁿ'ā chí 'caandavaacú sa.

2 Ní nyuⁿ'u yā candéē n'daāca yā cuidado ti lista yā. Tá nyuⁿ'u yā ngu'ée candéε yā cuidado ní diíⁿ yā tan'dúúcā chí n'daataá tonta yā.

3 N'daataa chí cuíinuú chí ngu'ée candéε yā cuidado, candéε yā lámparas yeⁿ'e yā ní ngu'ée candéε yā petróleo yeⁿ'ē.

4 Ní nyuⁿu yā ní candεε n'daacá yā cuidado, candεε yā botellas yeⁿe petróleo ndúúcu yā ndúúcu lámparas yeⁿe yā.

5 Ní chi'naaⁿ saⁿā miiⁿ chi ndaa sa chi 'caandavaacu sa. Ní taachi 'āā cuéé ndaa sa, n'daataá s'eeⁿ chi ndaa yááⁿ nááⁿ yā ní ch'εeti yaadú yā.

6 Chí maⁿā yaaⁿ, ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu chí 'caī. Ní ngaⁿ'a yā: Ndaa sáⁿā chi 'caandavaacu sa. Can'dáa nī ní díiⁿ nī recibir saⁿā.

7 Tuu'mi ní nducyaaca chí cuínuú s'ééⁿ nducueeⁿ yā ní nuuⁿ mí yā lámparas yeⁿe yā.

8 Chí cuínuú chí nguéé lista yā caⁿ'a yā chii yā chí cuínuú chí lista yā: Téé nī 'téé petróleo yeⁿ'é nī nús'uu ti lámparas yeⁿ'é 'nū 'āā cháā 'āā n'tuuví.

9 Chí cuínuú chí candεε yā petróleo n'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā tanáⁿ'a yā: Nguéé cuuvi teé 'nū ndís'tiī. Nús'uu ní neⁿe cá 'nū petróleo chí candεé 'nū ní 'íicú 'áátiī nguéé cuuvi falta yeⁿe yú. N'dáaca ca yeⁿe ndís'tiī chí caⁿ'a nī naachí in'diicuí yā petróleo ní cuái nī yeⁿ'é nī.

10 Neⁿ'e chí n'daātā s'eeⁿ chí nguεε lista yā cueⁿ'e yā cuái yā petróleo miiⁿ, saⁿā chí 'caandavaacu sa ndaa sa ní chí cuínuú chí candεε n'daacá yā cuidado cueⁿ'é yā ndúúcu saⁿā naachí n'giindivaacu 'iiⁿ'yāⁿ. Ní saⁿā miiⁿ nan'gaadí sá cheendi va'āī miiⁿ.

11 Cuayiivi miiⁿ ní ndaa tanáⁿ'ā chí cuínuú s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: N'diī Señor, Señor, nan'guaaⁿ nī yeⁿ'é 'nū.

12 Naati saⁿā miiⁿ chí 'caandavaacu sa ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ nga'á ngí ndís'tiī, 'úú ní nguéé n'diichí ndís'tiī.

13 Maaⁿ ní nducyaaca ndís'tiī candεε nī cuidado ti nguéé déénu nī de'ē nguuvi o de'ē hora chí Saⁿ'ā

chi Daiya Dendyuūs nndaa sa.

Ejemplo ye'e tuūmī

14 Tuu'mi ní ca'n'a Jesús: Naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā na va'ai chεeti nguuvi tan'dúúcā 'áámá sa'n'ā chi ca'n'ā ya'n'ái yā ndii táámá yá'n'āa ní 'cai yā mozos ye'n'e yā ní nca'a yā mozos mii'n dendú'ū chi véé ye'n'e yā, chi dii'n sa cuidado ye'n'ē.

15 'Aama mozo ní ca'a yā nyu'n'u mil caadi, táámá mozo ní 'uūvī mil caadi, táámá mozo ní 'aama mil caadi. Ní ca'a yā 'áámá 'áámá mozo tan'dúúcā chi chεε sa. Ní cue'n'ē ya'n'ái yā.

16 Mozo chí sta'ā nyu'n'u mil caadi cuna'n'ā sa ní dii'n sa negocio ndúúcū tuumī mii'n. Ní ndaācā sa tá nyu'n'u mil caadi ye'n'e daiya túumī mii'n.

17 'Tiicā ntúū'n mozo chí sta'a sa ná 'uūvī mil caadi mii'n ndaācā sa ná 'uūvī mil caadi ye'n'ē daiya tuumi mii'n.

18 Mozo chi sta'ā sa 'aama mil caadi chen'e sa ní s'nee'n sa tuūmī mii'n chεeti 'áámá 'cuutií cuééé ní ch'ii sa maa'n yá'n'āa. 'Tíicā chinuu'n n'dé'ei sa tuumī ye'n'e 'iiví sa.

19 Chi 'naá'n ní ndaā 'iivi mozos mii'n ní tun'dáa yā cuenta ndúúcū mozos.

20 Ndaā mozo chi nca'a yā nyu'n'u mil caadi naná'a yā. Ndéε sa ta nyu'n'u mil caadi ye'n'ē daiya tuūmī mii'n. Ní ca'n'a sa chii sa 'iiví sa: N'dii señor, nyu'n'u mil caadi tee nī 'úú. 'Íngaā. Ndaācá ta nyu'n'u mil caadi daiya tuūmī ye'n'e nī.

21 'Iivi mozo mii'n ní ca'n'a yā chii yā sa'n'ā: Dii mozo ye'n'é chí n'daācā ní n'dai, n'daācā n'dai n'díi'n di. Maa'n ti 'āa n'daācā dii'n di ndúúcū chí duū'vi, maa'n ní caa'n'ma'n ntii'nyu'n di ye'n'e n'deēe cá teé dii.

Cho'o di cuaaⁿ chεeti va'āi ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cuuvi yeenú di nduucú.

22 Ndaā ntúūⁿ nanáaⁿ yā mozo chi nca'a yā na 'uūvī mil caadi. Mozo miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa 'iivi sa: N'diī señor, 'uūvi mil caadi tee nī 'úú. 'Íngaā tuumī yeⁿ'e nī. Ndaācá ta na 'uuvi mil caādī daiya tuūmī miiⁿ.

23 'Iivi sá caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Díi mozo yeⁿ'é chi n'daācā ní n'dai, ní n'daācā idiīⁿ di. Nguéé ch'εete teé dii ní n'daācā diīⁿ di. Maaⁿ ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e n'deēe ca chi teé dii. Cho'o di cuaaⁿ chεeti va'āi ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cuuvi yeenú di nduucú.

24 Ndaa nanáaⁿ yā mozo chí nca'á yā 'áámá mil cáadí, ní caⁿ'a sa chii sa 'iivi sa: N'diī Señor, deenú tí n'diī ní chεechí nī, ní diīⁿ nī cosechar ndúucū tuumī yeⁿ'é nī chi nguéé ngiinu nī, ní 'naaⁿ trigo ngaáⁿ nī naachí nguéé ngiinu nī ti yeⁿ'e nī.

25 Chíⁿ chí diīⁿ ti 'va'á. Ní cheⁿ'é ní s'nuuⁿ n'de'eí tuūmī yeⁿ'e nī na 'áámá yiivi yáává maaⁿ yáⁿ'āa. 'Íngaā tuūmī yeⁿ'e nī chi tee nī 'úú.

26 'Iivi sa míiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā mozo miiⁿ: Díi mozo chi nguεε n'dáacā ní 'daān'dī dii. Ní nguéé n'dáacā ídiīⁿ. Díi ní déenu di chí ntā'a cosecha naachi nguéé n'diīⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní nn'guaáⁿ trigo naachi nguéé ngiínú ti yeⁿ'é.

27 ¿Dε'ε cúví chi nguéé s'neeⁿ di tuūmī yeⁿ'é na banco? Ní taachi 'úú ndaá cuuvi ntee di tuūmī yeⁿ'é ndúucū daiya tuūmī miiⁿ.

28 'Iivi miiⁿ caⁿ'a yā ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé miiⁿ: N'diī, divíi nī tuūmī yeⁿ'ē sa ní ca'a nī tuūmī mozo chi ndεē ndiichi mil caadi.

29 Ti 'iiⁿ'yāⁿ chi véé yeⁿ'e yā, ní ndaācā ca yeⁿ'e yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ n'deēe cá vεε yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi

nguée yeⁿe yā, ta lííⁿ duū^{vi} chi véé yeⁿe yā ní divíi yā yeⁿe yā.

³⁰ Mozo chi nguεε dichíí^{vē} ní cuta'á nī ní cu'nuuⁿ nī cuaaⁿ chuva'āī ná maaíⁿ. Mííⁿ cuεεcu sa ní che'e 'dííⁿyúⁿ sá cueⁿe daāⁿmaⁿ.

N'diichí Jesús nuuⁿndi yeⁿē naciones

³¹ Ní caⁿ'a Jesús: Taachí ndaa Saⁿ'ā chi Daiyā Dendyuūs tan'dúú^{cā} Rey chí ch'εεε ca ní n'dεεve taavi ndúú^{cū} tanducuéⁿē ángeles yeⁿe yā, tuu'mi ní saⁿ'ā miiⁿ 'cuū^{ndi} sa na trono yeⁿe sa.

³² Ní nduuvidaama nanááⁿ Rey miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nducyaaca naciones ní Rey miiⁿ divíi yā 'iiⁿ'yāⁿ, 'áámá yā yeⁿe táámá yā tan'dúú^{cā} chí 'iiⁿ'yāⁿ pastor chí idiiⁿ yā cuidado yeⁿe 'iiti cuū^{chī} divíi yā chiivu nguaaⁿ 'iiti cuū^{chī}.

³³ Ní cu'neeⁿ yā 'iiti cuū^{chī} lado tá cuaacú yā ní chiivú miiⁿ lado ta 'cueé yā.

³⁴ Tuu'mi ní Rey miiⁿ caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ lado ta cuaacu yā: Ndís'tiī chí Chiidá ngaⁿ'a yā yeⁿe nī n'dái taavi nī. Cuchíi nī. 'Íngaā parte chí ituneeⁿ ndís'tiī yeⁿē naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā ní nguaiⁿ'n'dai yā yeⁿē ndís'tiī ndíí taachi Ndyuūs 'āā cuéé din'dái yā iⁿ'yeeⁿdī.

³⁵ Tí taachí cuiicú, ní tee nī chí che'é. Ní taachí chí yaācá, ní tee nī chí chí'í. Ní taachí canuúⁿ yúúⁿí tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ chí ndiicá yā táámá yāāⁿ, ndís'tiī 'cuúⁿ nī 'úú.

³⁶ Ní taachi 'āā ntéé catecaí, ní tee nī catecaí. Ní taachi chíítā 'úú, dicuéénaaⁿ nī 'úú. Ní taachi chen'é vácūū, ní ndaa nī n'diichi nī 'úú.

³⁷ Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dái yā nan'guεεcútaⁿ'a ní caⁿ'a yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'diī señor, ¿tíi cuaⁿ'ā

n'diichí 'nū n'diī chí cuiicu nī ní tee 'nū chi che'é nī, o yaacá nī ní tee 'nū chi chí'i nī?

38 ¿Tíi cuaⁿā n'diichí 'nū n'diī cuaaⁿ cyúúni ní nta'á 'nū n'diī na vaacú 'nū, o nguée catecaí nī ní tee 'nū catecai nī?

39 O ¿tíi cuaⁿā n'diichí 'nū n'diī chi ngíita nī o vácūū canuuⁿ nī, ní níndaá 'nū nanáaⁿ nī?

40 Rey miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ: Cuaacu níⁿnyúⁿ 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, ti taachi diíⁿ nī 'tíicā ndúúcū 'áámá hermano 'áará chí ndíicúúⁿ cá yā, tuu'mi ní 'tiicá ntúūⁿ diíⁿ nī nduucú.

41 Tuu'mi ní Rey caaⁿ'maⁿ ntúūⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ chí snée lado ta 'cueé yā: Cuvíi nī yeⁿ'é 'úú, ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ condenado chí nguée n'daācā idiíⁿ nī. Ní caⁿ'a nī ná nguuchi yaⁿ'ā chí 'áámá ngiichi cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. Lugar 'cūū ní n'dai cááva yááⁿ'nguiinūūⁿ ndúúcū ángeles yeⁿ'e sa.

42 Tí taachí cuiicú, nguée tee nī chí che'é. Chii yaācá, ndíi nguée ndúú tee nī chí chí'í.

43 Canuúⁿ yúúni, ndíi nguée ndúú 'cuúⁿ nī 'úú. 'Āā ntée catecaí, ndíi nguée ndúú tee nī catecaí. Chíitā 'úú ní canuúⁿ vácūū, ndíi nguée ndúú dicuéénaaⁿ nī 'úú.

44 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: N'diī señor, ¿tíi cuáⁿ'ā n'diichí 'nū n'diī chí cuiicú nī, o yaācá nī, o canúūⁿ nī yúúni, o nguεε catecai nī, o ngíita nī, o vácūū cánuuⁿ nī, ní nguée dichíí've 'nū n'diī?

45 Tuu'mi ní Rey miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, tan'dúúcā chí nguée diíⁿ nī ndúúcū 'áámá chí ndíicúúⁿ cá 'tiicá ntúūⁿ 'úú, nguée

diiⁿ nī nduucú.

⁴⁶ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā na 'áámá castigo chi 'áámá canee ní 'iiⁿyāⁿ chí n'dái yā caⁿ'á yā ná vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

26

*'Iiⁿyāⁿ ní n'nuuⁿ yiinú yā táácā cuta'á yā Jesús
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)*

¹ Taachí Jesús ch'iinu caⁿ'a yā tanducuéⁿ'ē nduudú 'cūū, caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā:

² 'Āā déénu ndís'tiī ná 'uūvī nguuvi maaⁿ cuūvā 'viicu yeⁿ'ē pascua. 'Íicu 'úú Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs 'úú ní 'iiⁿyāⁿ nca'a yā 'úú ní cu'nééⁿnga'a yā 'úú.

³ Tuu'mi ní chiiduú n'gεεε ndúúcū maestros yeⁿ'e ley ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndiicúū s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yaācū nduuvidaamá yā na palacio yeⁿ'ē chiiduú ch'εεé ca chí nguuvi Caifás.

⁴ Ní ndeé yā taācā cuuvi canche'éi yā Jesús ní cuta'á yā 'iiⁿyāⁿ ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

⁵ Ní caⁿ'a yā: Nguéé diiⁿ yú nguuvi 'viicu ti 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ didáⁿ'a yā ní diiⁿ yā vaadī 'caa'va ndúúcū nús'uu.

Ch'eēndáa yā aceite vmnaaⁿ tiiⁿ Jesús na yāāⁿ Betania

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Jesús canéé yā na yāāⁿ Betania ná va'ai yeⁿ'e Simón chi canéé ca'ai lepra chi in'duuti yuūtē yeⁿ'ē sa.

⁷ Ní ndaā 'áámá n'daataá nanááⁿ Jesús miiⁿ chi ndéē tá 'áámá frasco tuūu alabastro chi s'néēⁿ aceite perfume chí yaⁿ'ai n'dai chíí'vē. Ní ch'eēndáa ta perfume miiⁿ na tíⁿ Jesús taachí vεε yā na mesa.

8 Ní discípuos taachi n'diichí yā chūū nduuví taán yā. Ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúúví chí chingéē aceite 'cūū?

9 Cuuví n'diicui ta chuū ti yaⁿ'ai n'dai chí'vē chuū ní ca'a tá tuūmī miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā.

10 Jesús tuumicadínuuⁿ yā chí discípuos ngaⁿ'a yā 'tíicā, ní caⁿ'a yā chíi yā discípuos: ¿De'ē cúúví chí n'gaa'va nī ndúúcū n'daataá 'tíi? Táⁿ'a 'tīi n'dáacā diiⁿ tá nduucú.

11 Ti 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé véé yeⁿ'é yā ní 'áámá cánée yā nduucú nī, naati 'úú ní nguéé 'aama cunee nduucú nī.

12 Taachi tá 'tīi ch'eēndāā ta perfume vmnáán cuerpo yeⁿ'é, ndaā ta 'úú tí taachí 'cuūví 'āā canee listo cuerpo yeⁿ'é chí 'cuēchí.

13 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tīi, chí 'āā tíi nūuⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā ndúúdu ngai yeⁿ'e chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ na núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī, caaⁿ'maⁿ ntuúⁿ yā chí tá 'tīi diiⁿ tá chuū ní n'gaacu yā yeⁿ'e tá.

*Judas miiⁿ ngaⁿ'a maaⁿ sa chí nca'a sa Jesús
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)*

14 Tuu'mi ní 'áámá discípulo yeⁿ'ē naachi ndi-ichúúví yā chí nguuví sa Judas Iscariote, cheⁿ'e sá nanááⁿ chiiduú n'gεεtε.

15 Ní caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē tée nī 'úú ní 'cuuⁿ'míⁿ ndís'tīi du'u chí Jesús? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chí nadii'vé yā Judas miiⁿ ndiicū ndiichi caadi 'díiⁿnguεε.

16 Ndíi tuu'mí nūuⁿ in'nuuⁿ yííⁿú Judas miiⁿ de'ē tiempo ní táacā chí nca'a sa Jesús miiⁿ.

Jesús yaa'ví yā ye^{n'}ē chí che'e nguiinú yā 'viicu pascua

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Nguuvi vmnáánⁿ vmnaaⁿ ye^{n'}e 'viicu pascua, nguuvi ye^{n'}e pan chí nguéé levadura ye^{n'}ē, discípulos ní ndaa yā nanáánⁿ Jesús ní ca^{n'}a yā chí yā 'iín'yāⁿ: ¿Tií ne^{n'}e nī chí in'nuúnⁿ 'nū chí che'e nguiinū yú máánⁿ ye^{n'}e 'viicu ye^{n'}e pascua?

¹⁸ Níícú Jesús ca^{n'}a yā chí yā discípulos: Cuené nī na yáánⁿ Jerusalén ní ndaacá nī 'áámá sa^{n'}ā ní caa^{n'}maⁿ nī cuuvi nī sa^{n'}ā: Maestro ye^{n'}e yú ca^{n'}a yā 'túúcā: Tiempo ye^{n'}e chí 'cuūví 'āā snee nīⁿnuúnⁿ ní ne^{n'}é dííⁿ 'viicu ye^{n'}e pascua ndúúcū discípulos ye^{n'}é na va'ai ye^{n'}é nī.

¹⁹ Discípulos dííⁿ yā tan'dúúcā chí Jesús dicho'ó yā chí dííⁿ yā. Ní in'nuúnⁿ yā chí che'e yā ye^{n'}e 'viicu ye^{n'}e pascua.

²⁰ Taachi 'āā chí chíinū miiⁿ, Jesús ch'iindi yā na mesa ndúúcū ndu'u ndiichúúví discípulos.

²¹ Ní taachí vεεté yā ní nge'e yā Jesús ca^{n'}a yā: Cuaacu níⁿnyúnⁿ nga^{n'}á ngií ndís'tií, chí 'áámá chéé ndís'tií díí nī entregar 'úú.

²² Discípulos s'neeⁿ ndaachi yiinú yā. 'Áámá 'áámá yā ní tucá'á yā ca^{n'}a yā: N'dií Señor, ¿'áá 'úú?

²³ Tuu'mi ní Jesús nan'guεεcúta^{n'}a yā ní ca^{n'}a yā: 'Iiⁿyāⁿ chí nduucú ní di'caandá yā pan ye^{n'}é yā na cú'ú 'cūū nduucú, 'iín'yāⁿ 'cūū ní nca'a yā 'úú.

²⁴ Cuaacu níⁿnyúnⁿ cuuvi ndúúcū Sa^{n'}ā chí Daiya Dendyuūs tan'dúúcā chí canéé nguūⁿ ye^{n'}ē sa na libro ye^{n'}é Ndyuūs, naati de'ε chúúcā ya'āi ye^{n'}e sa^{n'}ā chí nca'a sa 'úú chí Sa^{n'}ā chí Daiya Dendyuūs. N'dáacā ca ye^{n'}ē sa nduutī chí nguéé ch'iíndiyáaⁿ sa.

25 Tuu'mi ní Judas, sa'n'a chi ne'n'e nca'a sa Jesús, ní ca'n'a sa: ¿'Áá 'úú, Maestro? Jesús ca'n'a yā chii yā Judas: Díí, nga'n'a di 'tíicā.

26 Taachí 'ii'n'yān s'uu'n nge'e yā, Jesús mii'n sta'á yā pan ní ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā pan mii'n. Ní n'deé yā pan ní ca'a yā discípulos ye'n'e yā. Ní ca'n'a yā: Cuta'á nī, che'e nī pan caati tan'dúúicā cuerpo ye'n'é 'tíicā.

27 Ní Jesús sta'á yā taza ndúúicū jugo ye'n'e uvas ní ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā nuū'nīn uvas mii'n, ní ca'a yā discípulos ye'n'e yā. Ní ca'n'a yā: Nducyaaca ndís'tiī, cu'u nī nuū'nīn uvas ye'n'e taza 'cūū,

28 ti jugo nuū'nīn uvas mii'n ní tan'dúúicā yuūu'n ye'n'é ní ye'n'é compromiso chi ngai ye'n'é. Yuūú ye'n'é chi cungéē cáávā 'yaa'n n'dai 'ii'n'yān, 'tíicā. Yuūú'n ye'n'é chíín chi nch'ēécú nuu'ndi ye'n'e nducyaaca 'ii'n'yān.

29 'Úú ní nga'n'á ngii ndís'tiī chí 'āā ntéé cu'ú jugo nuū'nīn ye'n'é uvas na i'n'yeendí 'cūū ndii nguuvi chí cu'ú ndúúicū ndís'tiī naachi Chiidá nga'n'a ntii'nyú'n yā.

Jesús nga'n'a yā Pedro mii'n chí cuéé'dítu sa chí nguéé n'diichi sa Jesús

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30 Taachí ch'iinu chiita yā 'áámá canción ye'n'é Ndyuūs nan'dáa yā va'āī ní cue'n'é yā na yiicū chí nguuvi Olivos.

31 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā discípulos: Nducyáácá ndís'tiī cuuví 'cuináa'n nī ye'n'e 'úú maa'nguúinū. Caati nga'n'a naachi canéé nguū'n na libro ye'n'é Dendyuūs 'túúicā: 'Úú Ndyuūs 'nuūcá'ai

ní 'caaⁿ núⁿ saⁿ á chí idiiⁿ sa cuidado 'iiti cuūchī, ní 'iiti s'eeⁿ ní caⁿ á 'múúⁿ caⁿ á miiⁿ tī ní cuuví ndai tī.

³² Taachí 'úú nduuchí nguaaⁿ tináⁿ ā, caⁿ á vm-naaⁿ yeⁿ e ndís'tī na yáⁿ āa Galilea.

³³ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ a sa ní caⁿ a sa chii sa Jesús: 'Áará chi nducyaaca yā cuuví 'cuinaaⁿ yā cáávā n'diī 'úú nguéeⁿ cuuví 'cuinaaⁿ mar 'aamá naaⁿ.

³⁴ Tuu'mi ní Jesús caⁿ a yā chii yā Pedro: Cuaacu níⁿ nyúⁿ ngaⁿ á ngiiⁿ dii chi maaⁿ nguínū taachi 'āā cuéeⁿ 'cuaī túsāⁿ ā, dii ní 'āā 'iinū cuuvi cueeⁿ diitū di yeⁿ ē 'úú chi nguéeⁿ in'diichi di 'úú.

³⁵ Naati Pedro miiⁿ caⁿ a sa: Ndúúti chi canéeⁿ chí 'cuūví nduucú nī maestro ní 'cuūví. Nguéeⁿ caaⁿ máⁿ chí nguéeⁿ n'diichí n'diī. Ní nducyaaca discípulos ní 'tiicá ntúūⁿ caⁿ a yā.

Jesús ngaⁿ angua'á yā na jardín chi nguuvi Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Tuu'mi ní ndaā Jesús ndúúⁿ cū discípulos yeⁿ é yā na 'áámá cuaaⁿ chí nguuvi Getsemaní ní caⁿ a yā chii yā discípulos yeⁿ e yā: 'Cuεεté nī 'muuⁿ. 'Úú ní caⁿ a niiⁿ nuúⁿ miiⁿ ní caaⁿ maⁿ angua'á.

³⁷ Jesús miiⁿ cueⁿ e yā ndúúⁿ cū Pedro ndúúⁿ cū nduu 'uuvi saⁿ ā daiya Zebedeo. Tuu'mi ní Jesús s'neeⁿ ndaachi yiinú yā.

³⁸ Ní caⁿ a yā chii yā 'iiⁿ yāⁿ s'uuⁿ: Alma yeⁿ é ní nééné ndaachí yiinú chí ya'āī chí 'cuūví. 'Cuεεtinée nī 'muuⁿ ní 'cuεεti nduuchí nī nduucú.

³⁹ Jesús ní cueⁿ é yā ta 'líⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ. Candiitin'dii yā ní caⁿ a angua'a yā ní caⁿ a yā: N'diī Chiidá, ndúúti chí cuuvi, nguéeⁿ diíⁿ nī chí 'cueenú cuuvi

prueba 'cūū naati nguée cuuvi tan'dúúcā chi 'úú neⁿ'é naati tan'dúúcā chi n'diī neⁿ'é nī.

40 Tuu'mí nūuⁿ ndaá yā naachi snée discípulos yeⁿ'e yā ní ndaāca yā 'iiⁿ'yāⁿ chi stiyaadú yā. Ní caⁿ'a yā chii yā Pedro: ¿'Áá 'tíicā nguée íchéé dí chi induūchi dí nduucú 'áámá hora?

41 Ndís'tiī ní candée nī cuidado ní caaⁿ'maⁿngua'á nī níicú nguée diīⁿ nī nuuⁿndi. Cuaacu níⁿ'nyúⁿ espíritu yeⁿ'e nī neⁿ'e diiⁿ n'daacáā naati cuerpo yeⁿ'é nī 'āā dūūvā.

42 Jesús cheⁿ'e chi ndii 'úúví cuuvi ní caⁿ'angua'á yā ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá, ndúútī chi neⁿ'é nī, diīⁿ nī chi nguée 'cueenú cuuvi prueba 'cui chi n'daācā tuu'mi ní 'tíicā diīⁿ nī, naati cuuvi tan'dúúcā chi neⁿ'e nī.

43 Jesús nndaa ntuuⁿ yā táámá vmnéⁿ'ēe naachi snée discípulos yeⁿ'é yā ní ndaaca ntúuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ stiyaadú yā ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'āā ntée ichēe yā nduutináaⁿ yā chi yaāⁿnnáaⁿ yā.

44 Jesús miiⁿ ní nguée yaa'vi yā discípulos ní s'neeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí stiyaadú yā. Ní cueⁿ'e ntúuⁿ yā ní caⁿ'angua'á ntúuⁿ yā ndii chii ndiiⁿ 'íínú cuuvi ní caⁿ'a ntuuⁿ yā tan'dúúcā chi 'āā ngaⁿ'a yā.

45 Cuayiivi ní ndaa ntuuⁿ yā nanáaⁿ discípulos ní cáⁿ'a yā chii yā discípulos: 'Cuētiyaadú nī ní ntaavi'tuunúúⁿ nī. Cuin'diichí nī tī 'āā ndaa hora yeⁿ'e 'úú chí Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs. 'Iiⁿ'yāⁿ nca'a yā 'úú tá'a saⁿ'ā s'eeⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿ'e sā.

46 Nducueeⁿ ndís'tiī ní cúⁿ'u yú. 'Āā cuchii niiⁿnuúⁿ saⁿ'ā chi nca'a 'úú.

*Sta'á yā Jesús ní candée yā 'iiⁿ'yāⁿ presos
(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)*

47 'Naaⁿ chí Jesús indeé yā, ndaā Judas miiⁿ, 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'ē ndu'u ndiichúúví discípulos. Ní neéné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaá yā ndúú^{cū} Judas miiⁿ ndúú^{cū} machetes 'uū^{vī} lados 'caāiⁿ ndúú^{cū} yáⁿ'á. Chiiduú n'gē^{té} ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū dichó' o yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

48 Judas miiⁿ chi nca'a sá Jesús 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, ca'a sa 'áámá seña ní 'túú^{cā} caⁿ'a sa: 'Iiⁿ'yāⁿ chí 'úú chí'neeⁿ cheendí, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ chí cuta'a nī chí preso yā.

49 Tuu'mi ní Judas miiⁿ ní ndaa sa nanááⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sa: Tavacho'onoó nī, n'diī Maestro. Ní 'neeⁿ cheendi sá Jesús.

50 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Judas: Díí, amigo yeⁿ'é, ¿de'ē cáávā chí cuchii dí? Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní sta'á yā Jesús ní candéε yā 'iiⁿ'yāⁿ preso.

51 Naati 'áámá saⁿ'ā chí canéé sá ndúú^{cū} Jesús miiⁿ ní tun'dáa sa machete 'uū^{vī} lados 'caāiⁿ ná cheētī vaacu ní 'nuūcá'ai sa 'áámá mozo yeⁿ'ē chi-iduú ch'ē^{té} ca ní ch'iica sa veēⁿ mozo miiⁿ.

52 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: 'Nuūⁿ di machete 'uū^{vī} lados 'caāiⁿ yeⁿ'ē di vaacu. Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ita'á yā machete 'uū^{vī} lados 'caāiⁿ ní ndúú^{cū} machete 'uū^{vī} lados 'caāiⁿ 'cuū^{vī}.

53 ¿'Áá nguéé déénú dí chí 'úú cuuvi caaⁿ'maⁿnguā'á ní caacá Chiidá ní miⁿníⁿnyúⁿ miⁿniiⁿnyuⁿ cho'ó yā nanááⁿ 'úú taanduu ngo'oó ndiichúúví taāⁿ ángeles ní chiidá cuuvi dííⁿ yā?

54 Naati maaⁿ ní nduuti chí dííⁿ chuu ¿taácā cuuvi cúúnú ca'a naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs, chí canéé chí cuuvi 'tíicā?

55 Hora miiⁿ Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē cúví chí can'daa nī ndúúcū machetes 'uūví lados 'caāiⁿ ndúúcū yáⁿ'á s'eeⁿ tan'dúúcā chí 'úú 'iiⁿ'yāⁿ chí duucu 'úú chí sta'á nī 'úú? Nguuvi nguuvi ch'iindí ndúúcū ndís'tiī na yaācū templo ní ngi'cueeⁿ ndís'tiī ní nguéé sta'á nī 'úú.

56 Tanducuéⁿ'ē chuū cuuví ní cúnú ca'a yeⁿ'ē chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs cáāvā profetas ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Tuu'mi ní nducyaaca discípulos s'néeⁿ yā Jesús miiⁿ ní chéenu yā.

Jesús nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē yeⁿ'e yaācū templo

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57 'Iiⁿ'yāⁿ chí sta'á yā Jesús miiⁿ candεε yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nanááⁿ chiiduú ch'εεté ca chí nguuvi Caifás. Míiⁿ nduuvídáámá maestros yeⁿ'e ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū.

58 Pedro miiⁿ cueⁿ'e ntúuⁿ sa ní n'dáa yaⁿ'ai sa cuaaⁿ dáámí Jesús ndíi chuva'āi yeⁿ'ē va'ai ch'εεte yeⁿ'ē chiiduú ch'εεte cá. Ní ndaa sa na patio ní ch'iindí sa ndúúcū policías chí díiⁿ yā cuidado yeⁿ'e va'āi miiⁿ. Pedro neⁿ'e sa snaaⁿ sa táácā chí díiⁿ yā ndúúcū Jesús miiⁿ.

59 Chiiduú n'gεεté ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e yaācū ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā in'nuúⁿ yā 'áámá testigo chí nguéé ngaⁿ'a cuaacu yeⁿ'ē Jesús miiⁿ. Ní 'íicú cuuvi nca'a yā Jesús miiⁿ chí 'cuuvi yā.

60 Nguéé ndaaca yā mar 'áámá naaⁿ taācā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Jesús miiⁿ. 'Áará chí neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ

caⁿa yā nduudu yaadi yeⁿe Jesús miiⁿ. Cuayivi miiⁿ ní ndaa ntūⁿ tanaaⁿ 'uūvī testigos chí ngaⁿa yā nduudu yaadi.

61 Testigos ní caⁿa yā: Sáⁿ'a 'cūū ní caⁿa sa: 'Úú ní cuuvi díⁿ chuū. Natuūví yáacū templo 'cūū chí yeⁿ'é Ndyuūs naati chεεtī 'iīnū nguuvi nadan'daí.

62 Chiiduú ch'εεε cá miiⁿ ní ncueeⁿ yā ní caⁿa yā chii yā Jesús: ¿'Áá nguée nan'guεεcútaⁿ'a nī mar 'áamá nduudu yeⁿ'e de'ē chí ngaⁿ'a 'íís'tiī yeⁿ'e nī?

63 Naati Jesús nguée de'ē vεε caⁿ'a yā. Tuu'mi ní chiiduú ch'εεε cá miiⁿ caⁿ'a yā: 'Úú ní n'gaí, “por Ndyuūs chí canduuchí”. Cuuvi nī nús'uu ndúúti chí n'diī chí Cristo, Daiya Ndyuūs chí cánduuchi.

64 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā chiiduú ch'εεε cá miiⁿ: 'Úú tan'dúúcā chí n'diī ngaⁿ'a nī. Ngaⁿ'á ca ngií ndís'tiī, chí ndii maaⁿ snaaⁿ nī Saⁿ'á chí Daiya Ndyuūs 'cuūndī sa lado yeⁿ'e honor yeⁿ'é Ndyuūs chí véé tanducuén'ē poder yeⁿ'é yā ní ndaa sa na meēⁿ yeⁿ'ē nanguuvi.

65 Tuu'mi ní chiiduú ch'εεε cá miiⁿ chíín'cuún yā catecai yā ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūū ní ngaⁿ'ā sa contra yeⁿ'é Ndyuūs. ¿De'ē ca diiⁿ yú testigos chí in'nuuⁿ yú? Cuin'dííchí nī. Maaⁿ ní ndís'tiī ní n'giindiveén nī táacā ngaⁿ'a sa contra yeⁿ'e Ndyuūs.

66 ¿De'ē nadacadíínuuⁿ ndís'tiī? 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Véé nuuⁿndi yeⁿ'e sa chí canéé chí 'cuūvī sa.

67 Tuu'mi ní caⁿ'a nee daiⁿ yā naaⁿ Jesús miiⁿ ní ch'eⁿ'é yā Jesús. Ní n'gaadi yā nduutináaⁿ sa ndúúcū tiīnūuⁿ. Ní tanáⁿ'a yā ch'eⁿ'é yā 'ii'yāⁿ ndúúcū ta'á yā.

68 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: N'dii chi Cristo, cuuví nī nús'uu, ¿du'ū chí ch'eⁿ'é n'dií?

Pedro miiⁿ ní ngaⁿ'a sa chí nguéé n'diichi sa Jesús miiⁿ

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69 Pedro miiⁿ ní vεε sa na patio yeⁿ'e va'āi ch'εεε chiiduú ch'εεε cá ní ndaa niiⁿnuúⁿ 'áámá táⁿ'ā chí canéé caadi 'iiyū. Ní táⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a tá chíi tá Pedro miiⁿ: Dī ntúūⁿ ni canee di ndúúcū Jesús yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea.

70 Naati Pedro miiⁿ ní chééⁿdiitu sa nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: Nguεε deenú chí ngaⁿ'ā dī.

71 Ní taachí ndaā Pedro miiⁿ cheendi va'āi yeⁿ'e patio miiⁿ, táámá táⁿ'ā chí canéé caadi 'iyyu n'diichi ntuūⁿ tá saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a tá chíi tá 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé miiⁿ: 'Tiicá ntúūⁿ sáⁿ'a 'cūū ní canee sa ndúúcū Jesús yeⁿ'e yáⁿ'ā Nazaret.

72 Pedro miiⁿ ní cheeⁿdiitu ntúūⁿ sa, ndíí túúnú 'caī sa, “por Ndyuūs”. Ní caⁿ'a sa: 'Úú ní nguéé in'diichí sáⁿ'a 'cūū.

73 Cuayiivi 'tεε 'téé ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā cuaaⁿ na niiⁿnuúⁿ miiⁿ ndaa yā nanááⁿ Pedro miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chíi yā Pedro: Cuaacu níⁿnyúⁿ dii ntúūⁿ ní cachiica dí ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti tan'dúúcā chí ngaⁿ'a di ní n'gíⁿ'i di yeⁿ'e di chí dii ní nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

74 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní tucá'a sa caⁿ'a taaⁿ sa, ní 'caī sa, “por Ndyuūs”, ní caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ: Nguéé in'diichí sáⁿ'a 'cūū. Tuu'mí nūuⁿ 'caī tusáⁿ'ā.

75 Tuu'mi nūuⁿ ní Pedro miiⁿ ní n'gaācū sa ndu-udu yeⁿ'é Jesús taachí caⁿ'a yā 'túúcā: Taachi 'āā cuéé 'cuaī tusáⁿ'ā, 'āā cheeⁿdiitū di 'iīnū cuuvi chí

nguée n'diichi di 'úú. Ní Pedro miiⁿ ní can'daa sa na lugar 'cūú ní chεεcu taaví sa ti ya'ai staava yeⁿe sa.

27

Jesús nanááⁿ Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Taachí 'āā chīδεεεε, nducyáácá chiiduú n'gεεεε ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndiicūú chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yaācū nduuvidaamá yā chí ndeé yā taācā diiⁿ yā ndúúcu Jesús miiⁿ ní nca'a yā 'iiⁿyāⁿ chí 'cuūvi yā.

² Ní n'dεéchiichí yā Jesús miiⁿ ní candée yā ní nca'a yā Jesús miiⁿ Poncio Pilato, 'iiⁿyāⁿ gobernador.

Judas miiⁿ ch'ī sa

³ Tuu'mi ní Judas miiⁿ, saⁿ'a chí nca'a Jesús miiⁿ, taachí n'diichí sa chí Jesús miiⁿ chí yā condenado chí 'cuuvi yā, ndaacadaamá sá yeⁿe nuuⁿndi chí diiⁿ sa. Ní cheⁿ'e sa nanááⁿ chiiduú n'gεεεé ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndiicūú chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yaācū ní nca'a sa ndu'ū ndiicu ndíichí caadi 'diiⁿngueεε 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

⁴ Ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ní diiⁿ 'áámá nuuⁿndi. Ncā'á 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí nguée nuuⁿndi yeⁿe yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā: ¿DÉ'ε ínneeⁿ nús'uū chiiⁿ? Chuū chí maaⁿ di can'díicu di.

⁵ Tuu'mi ní Judas chingée sa tuūmī miiⁿ chεεti yaācū ní cunaⁿ'a sa. Ní dicuái yaacu sa maaⁿ sa. Ní Judas ní ch'ī sa.

⁶ Chiiduú n'gεεεé n'guáaⁿ yā tuūmī ní caⁿ'a yā: Na ley miiⁿ ní ngaⁿ'ā chí nguée 'cuii yú túúmi 'cūú na

caja yeⁿe ofrendas yeⁿe yaācū, ti túumi 'cūū ní túumī yeⁿē yuūúⁿ yeⁿe 'aama 'iiⁿ'yāⁿ.

7 Ch'iinu chuū ní nduuvidaama yā chi cái yā 'áámá tááⁿ yáⁿ'āa ndúú^cū tuūmī chí cuuvi panteón cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi snúúⁿ yúúⁿí. Miiⁿya yaⁿ'āa chi nguuvi Alfarero chi neⁿe caaⁿ'maⁿ yáⁿ'āa yeⁿe chi 'iiⁿ'yāⁿ din'dái 'cuūtíí cueēe.

8 Chíⁿ chí yáⁿ'āa chi panteón cánéé chí dúú^chí ndíí mááⁿ, Yáⁿ'āa yeⁿe Yuū^uⁿ.

9 'Tíicā ní cuunūū ca'a chi profeta Jeremías caⁿ'a yā chuū ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachí dinguúⁿ yā na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā: Ní sta'á yā ndu'ū ndi-icu ndíí^chí caadi 'diiⁿnguεε. Tuūmī miiⁿ ní saⁿ'ā s'eeⁿ canéé yiinu sa chi ca'a sa Judas cucáávā chí ch'iīⁿ'nūⁿ sa Cristo.

10 Ní ca'a yā tuūmī miiⁿ yeⁿe yáⁿ'āa chí nguuvi Alfarero, tan'dúú^cā Señor yeⁿe yú caⁿ'a yā chii yā 'úú.

Pilato intínguuneeⁿ yā Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

11 Jesús chééndii yā nanááⁿ gobernador Pilato ní gobernador íntínguuneeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ: ¿'Áá díí chí Rey yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judíos? Jesús caⁿ'a yā chii yā gobernador: N'dii ngaⁿ'a cuaacú nī ti 'tíicā.

12 Chiiduú n'geεté ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe yaācū caⁿ'a yā chí véé nuuⁿndi yeⁿe Jesús naati Jesús miiⁿ ní nguéeé nan'guεεcútaⁿ'a yā mar 'áámá nduudu.

13 Tuu'mi ní Pilato miiⁿ caⁿ'a yā chii yā Jesús: ¿'Áá nguéeé n'giindiveeⁿ di tanducuéⁿe chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē di?

14 Naati Jesús miiⁿ nguéé nan'guεεcútaⁿ'a yā mar 'áámá nduudu. Tuu'mi ní gobernador miiⁿ cheⁿ'e yiinu taavi yā yeⁿ'e Jesús ní nguéé déenu yā táácā nadacádíínuuⁿ yā yeⁿ'ē.

Jesús canéé chí 'cuūvi yā

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

15 Maaⁿ ní nguúví 'viicu miiⁿ véé 'áámá costum-bre chí gobernador miiⁿ canéé chí ín'dééché yā 'áámá saⁿ'ā chí canúuⁿ sa vácūū 'viicu yeⁿ'e pascua 'aama saⁿ'ā chí preso sa chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel neⁿ'e yā.

16 Ní canúuⁿ 'aama saⁿ'ā vácūū chí nguuvi Barrabás. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ní déenu yā táácā idiiⁿ Barrabás miiⁿ.

17 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yáāⁿ Jerusalén miiⁿ ndu-vidaamá yā, gobernador Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Du'ū neⁿ'e nī chí 'úú n'dεεchii?
¿'Áá neⁿ'e nī Barrabás o Jesús chí nguuvi Cristo chí 'úú caⁿ'á libre 'iiⁿ'yāⁿ?

18 Pilato miiⁿ ní deenu yā chí cáávā vaadī gueee 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nca'a yā Jesús chí preso yā.

19 Taachí Pilato miiⁿ ní vεε yā na silla yeⁿ'e juez miiⁿ, n'daataá yeⁿ'e yā ní dichó'o tá 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā chíi yā Pilato miiⁿ nduudú 'cūū: Nguéé dε'ē vεε díiⁿ nī ndúúcu saⁿ'ā n'dái 'cūū ti taachí cyaadú nééné n'deēe ch'eenú chíi taachí ch'iīnú cáávā sáⁿ'a 'tīī.

20 Naati chiiduú n'gεεε ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicūú chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū nééné n'deēe caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén miiⁿ chí caaⁿ'maⁿ yā chí Pilato miiⁿ n'dééchéi yā Barrabás miiⁿ ní 'cuūvī Jesús miiⁿ.

21 Gobernador miiⁿ caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Naachí na 'uuvi yā ní chéé yā chi neⁿ'e nī chi n'deēchií? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Barrabás.

22 Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē diíⁿ ndúúcu Jesús chi nguuvi yā Cristo? Nducyaaca yā nan'guεεcútaⁿ'a yā ní 'cai yā: Cu'nééⁿ'nga'á yā.

23 Gobernador miiⁿ caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā vεε? Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'gái yiicú yā ní caⁿ'a yā: Cu'nééⁿ'nga'á yā.

24 Taachi Pilato miiⁿ n'diichí yā chi nguéé de'ē vεε chi diíⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ti yuudu n'dái ca n'gai yā, tuu'mi ní sta'á yā nuūⁿnīⁿ ní naaⁿ'nu yā ta'a yā nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā: Limpia canéé 'úú yeⁿ'e asunto 'cūū. 'Úú ní nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é chi 'cuūvī sáⁿ'a 'cūū ti n'dai sa. Ndís'tiī deenu nī táácā diiⁿ nī ndúúcu sa.

25 Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Yuuúⁿ yeⁿ'ē sáⁿ'a 'cūū 'āā cūnee dáámí rá 'nū ndúúcu daiya 'nū.

26 Tuu'mi ní Pilato miiⁿ ní n'deēchii yā Barrabás miiⁿ ní caⁿ'a ntiíⁿ'nyuⁿ yā chi soldados ch'en'é yā Jesús. Ch'íínú ch'en'e yā ní nca'a Pilato miiⁿ Jesús miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi cu'neeⁿ'nga'á yā 'iiⁿ'yāⁿ.

27 Tuu'mi ní soldados romanos yeⁿ'e gobernador can'déε sa Jesús na vaacuyáāⁿ yeⁿ'e gobernador ní nducyáácá soldados nduuvidaama sa nanááⁿ Jesús miiⁿ.

28 Ní diví sa catecaī vmnaaⁿ Jesús ní s'nuuⁿ sa tíínūuⁿ morado cuá'āa Jesús miiⁿ.

29 Ní s'nuuⁿ sa tiiⁿ Jesús 'áámá corona chi ndeenyú ndúúcu yaaⁿ. Ní sn'duuⁿ sa 'áámá taaⁿ ndúú ná ta'ā cuaacú Jesús. Tuu'mi ní chiīntii'ya sa

nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ch'ííⁿnyuⁿneeⁿ sa 'iiⁿyāⁿ. Ní caⁿ'a sa: Cūnduuchí nī n'dií Rey yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e Israel.

³⁰ Ní ca'a nee daiⁿ sa cuerpo yeⁿ'ē Jesús ní sta'a sa 'áámá tááⁿ ndúú chí ndεε sa ní ch'eⁿ'e sa tiiⁿ Jesús.

³¹ Ch'ííⁿú ch'iiⁿnyuⁿneeⁿ sa Jesús miiⁿ ní ndivíi sa tíínūuⁿ yā chí morado cuá'āa ní chí'nuuⁿ sa catecai yā. Ní candεε sa Jesús chí cu'nééⁿnga'a sa 'iiⁿyāⁿ.

*S'nééⁿnga'á yā Jesús miiⁿ ní ch'íi yā
(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)*

³² Taachí can'daa yā ní cueⁿ'e yā na yúúⁿí naachi cu'nééⁿnga'á yā ndaaca yā 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yāāⁿ Cirene chí nguuvi sa Simón. Ní a fuerza soldados di'cuiitu sa Simón 'cūū chí candεε sa cruz yeⁿ'e Jesús.

³³ Ní taachi ndaá yā na táámá lado yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén lugar chí nguuvi Gólgota chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ, Lugar yeⁿ'ē 'Iini Nga'ai Tíiⁿ,
³⁴ saⁿ'ā ca'a sa Jesús vinagre ndístaⁿ'a ndúúⁿcū nuuⁿ'nín yeⁿ'ē yáatā yaāa cáávā chí nguεε cueenu cá cuuvi Jesús chí chí'i Jesús miiⁿ. Taachí Jesús n'diichineeⁿ yā, nguéé 'cuuⁿ yā chí'i yā.

³⁵ Taachí 'āā s'neeⁿnga'a sa Jesús, soldados ní tun'dáa sa suertes na catecai Jesús miiⁿ chí ca'a sa 'áámá sa nduūcū taama sa. Ní 'iicu cúúnúú ca'a tan'dúúⁿcā chí caⁿ'a profeta ndií cuááⁿ vmnaaⁿ ní canéé nguúⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'túúⁿcā: Tun'daá yā suerte na catecai Jesús miiⁿ ní nca'á yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

³⁶ Miiⁿ ch'εētεε soldados ní diiⁿ sa cuidado 'iiⁿyāⁿ chí s'nééⁿnga'a.

³⁷ Ní 'áámá nduudu naaⁿ tíⁿ cruz miiⁿ chí canéé nguūⁿ 'túúⁿcā: Jesús miiⁿ chí Rey yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e

ndaata Israel. Ní nduudu miiⁿ ngaⁿ'ā de'ε cáávā chi ch'iī Jesús miiⁿ.

38 Tuu'mi ní miiⁿ ntúūⁿ s'neeⁿnga'á yā ndúúcū Jesús miiⁿ 'uūvī chi duucu, 'áámá ní lado ta cuaacú yā, taama ní lado tá 'cuee yā.

39 'Iiⁿ'yāⁿ chí cho'ó yā naachi canee cruz miiⁿ ch'iīⁿnyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní idiⁿ'núⁿ'u yā tííⁿ yā.

40 Ní caⁿ'a yā: N'diī chi ngaⁿ'á nī chi maáⁿ nī cuuvi nada'tuūví nī yaacū templo ní cheētī 'iīnū nguuvi nadan'dái nī, nadinguáⁿ'āi maáⁿ nī maaⁿ. Ndúúti chi Daiya Dendyuūs n'diī, nch'éeⁿ nī yeⁿ'e na cruz.

41 'Tiicá ntúūⁿ chiiduú n'gεεε ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí dingúuⁿ yā ní ngi'cueeⁿ ley, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yaacū templo ch'íiⁿnyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e yā:

42 Tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní nadinguáⁿ'ai yā naati nguéeⁿ cuuvi maaⁿ yā nguáⁿ'ai yā. Ndúúti chi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní Rey yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel maaⁿ ní nch'éeⁿ yā yeⁿ'e na cruz ní cu'téénu 'nū 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

43 Jesús miiⁿ ní i'téénu yā Ndyuūs. Maaⁿ ní Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ nduuti chí cuaacu chí 'cuaáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā 'tíicā ti Jesús ngaⁿ'a yā: 'Úú ní daiya Dendyuūs 'úú.

44 'Tiicá ntúūⁿ ch'iīⁿnyuⁿneeⁿ chí duucu s'eeⁿ chi s'néeⁿnga'a sa dáámá ndúúcū Jesús.

Jesús ch'ī yā

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

45 Ndíí maⁿ'a nguuvi miiⁿ ndíí taanduū n'gεεcu 'iīnu chiīnū chíí maāiⁿ núúⁿmáⁿ iⁿ'yeeⁿdī.

46 Āā tāánduū n'gεεcu 'iinu, Jesús 'caī yiicú yā: Elí, Elí, ¿lama sabactani? Nduudu hebreo 'cūū ní ne'nē caa'n'ma'n Ndyuūs ye'n'é, Ndyuūs ye'n'é, ¿δε'ε cuuvi chí s'neé'n nī 'úú damaá'n?

47 N'duuvi 'ii'n'yā'n chí snée yā 'mii'n taachí ch'iindiveé'n yā chí ca'n'a Jesús mii'n ní ca'n'a yā: Sá'n'a 'cūū n'gaī sa profeta Elías.

48 Hora mí'n nūu'n 'áámá chéé 'ii'n'yā'n s'ee'n chén'e yā ngeenu yā sta'a yā 'áámá esponja ní di'caāndá yā ndúúcū vinagre ní s'nee'n yā esponja mii'n na 'áámá táán ndúú ní ca'a yā chí chí'i Jesús mii'n.

49 Tanán'a yā ní nga'n'a yā: 'Āā canee ra yā. N'diichi yú ¿'áá chíi Elías mii'n nadinguá'n'ai yā 'ii'n'yā'n?

50 Naati Jesús mii'n 'caī ntúu'n yā taama vmné'n'ēe ní maa'n yā nca'a yā espíritu ye'n'e yā na ta'a Ndyuūs ní ch'i yā.

51 Hora mí'n nūu'n chí ch'iī Jesús, cortina ye'n'e yaācū templo s'tee'n naavtán'ā ndii cuaa'n 'nii'n'nuún ndíí cuáán ndiiyā. Ní n'nu'n'u yá'n'āa ní tuūu ní índee.

52 Tuu'mi ní yáinyā'n s'ee'n ní nguaa'n ní nééné 'yaa'n cuerpos ye'n'e 'ii'n'yā'n chí n'díí chí i'téenu yā Ndyuūs ndii cuáán vmnaa'n nan'dáa yā chεeti yaīnyā'n s'ee'n.

53 Ní 'ii'n'yā'n s'uu'n chí 'āā n'dii mii'n taachi 'āā nduuchi Jesús mii'n ye'n'e nguaa'n tinán'ā 'ii'n'yā'n s'uu'n ní nan'daa yā chεeti yaīnyā'n s'ee'n ní cue'n'e yā cachiica yā na yáā'n Jerusalén chí Ndyuūs δεεβε yā. Ní 'yaa'n n'dái 'ii'n'yā'n chinaán yā 'ii'n'yā'n chí 'āā n'dii.

54 Sa'n'a capitán ndúúcū soldados chí snée yā ndúúcu yā ní díi'n yā cuidado ye'n'e cuerpo ye'n'e Jesús taachi s'nee'n yā na cruz. Soldados mii'n, taachi n'diichí yā chí n'nu'n'u yá'n'āa ndúúcū

dendu'ū chí chii, neené di'va'á yā ní ca'n'a yā: Cuaacu ní'nyúⁿ, sá'n'a 'cūū ní Daiya Dendyuūs sa'n'ā.

55 'Yaaⁿ n'dái n'daataá snéé ya'ai yā ní n'gíinu yā tanducuén'ē chí chó'ōo yeⁿ'e Jesús. N'daataá s'eeⁿ cachiica yā ndúúcū Jesús ndii na yá'n'āa yeⁿ'e Galilea ní dichí'vε yā Jesús miiⁿ.

56 Ní nguaaⁿ n'daataá s'eeⁿ, miiⁿ canéé ta María Magdalena ndúúcū María chí chεεcu Jacobo ndúúcū José. Ní canéé ntúuⁿ tá chεεcuú da'cáiyā yeⁿ'e sá'n'ā Zebedeo.

*Ch'iichí yā cuerpo yeⁿ'e Jesús chεeti yáinyāⁿ
(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)*

57 Taachí chiinu nguuvi miiⁿ ndaā 'áámá sa'n'ā chí nguuvi José chí yeⁿ'ē yáāⁿ Arimatea. Sa'n'ā miiⁿ ní 'cuiica sa ní discípulo yeⁿ'e Jesús.

58 Sá'n'a 'cūū ní cheⁿ'e sa nanááⁿ Pilato miiⁿ ní chiica sa cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Tuu'mi ní Pilato ca'n'a ntii'nyúⁿ yā chí ca'n'a capitán yeⁿ'e soldados chí ca'á yā cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ José miiⁿ.

59 Tuu'mi ní José sta'ā sa cuerpo yeⁿ'e Jesús ní ch'εēcū sa 'áámá sávana δεενε tan'dúúcā chí costumbre yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

60 Ní s'nuūⁿ sa cuerpo yeⁿ'e Jesús na 'áámá yáinyāⁿ yeⁿ'e maaⁿ sa chí ngai chí maaⁿ sa ní'nuⁿ sa na 'aama yaava. Ch'íínú ch'iichi sa cuerpo yeⁿ'e Jesús, s'neeⁿ sa 'áámá tuū chí nééné ch'εεε naachí níndaa yā yeⁿ'e cheendi yainyāⁿ miiⁿ. Ní cuná'n'a sa.

61 Mííⁿ véé María Magdalena ndúúcū táámá María nii'nuúⁿ ná yainyāⁿ.

Soldados ní idiíⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ

62 Chó'ōo nguuvi chi in'nuún yā ye^{n'e} 'viicu ye^{n'e} pascua ní chidεεεε táámá nguuvi chi sábado ní chiiduú n'γεετέ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ fariseos ní nduuvidaamá yā ní che^{n'e} yā nanááⁿ Pilato miiⁿ.

63 Ní ca^{n'a} yā chii yā Pilato: N'diī Pilato, n'gaacú 'nū chí sa^{n'a} chí n'diī chí chinnche^{'ei} sa taachí canee sa iⁿ'yee^{ndí} 'cūū ní ca^{n'a} sa 'túúcā: 'Cuiinū 'iinu nguuvi ní nduūchí nguaaⁿ tiná^{n'a}.

64 Maaⁿ ní dichó'o nī soldados chí diiⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ ndíí 'cuiinu 'iīnū nguuvi. ¿Áátīī ndaá discípulos ye^{n'e} yā n'gaaⁿ ní diiⁿ iduucú yā cuerpo ye^{n'e} Jesús? Ní caa^{n'ma} yā cuuvi yā 'iiⁿyāⁿ chí sá^{n'a} miiⁿ ní nanduuchi sá ye^{n'e} nguaaⁿ tiná^{n'a}. Ní cunncaā ca nduudu yaadi miiⁿ nguéeⁿ ti chí 'āa chó'ōo.

65 Pilato miiⁿ ní ca^{n'a} yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'een: 'Ingaā 'áámá taaⁿ soldados. Cue^{n'e} nī ní diiⁿ nī cuidado yáinyāⁿ miiⁿ tan'dúúcā chí déenu nī chí n'daācā.

66 Tuu^{'mi} ní 'iiⁿyāⁿ s'een ní che^{n'e} yā yáinyāⁿ miiⁿ ní diiⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ. S'neeⁿ yā 'áámá sello na tuūu ch'εετέ ní s'neeⁿ yā soldados chí diiⁿ sa cuidado yáinyāⁿ miiⁿ.

28

*Jesús nduuchi yā ye^{n'e} nguaaⁿ tiná^{n'a}
(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)*

1 Chó'ōo nguuvi sábado chí ntaavi^{'tuunúú} yā ní chidεεεε táámá nguuvi chí domingo, nguuvi chí nga^{n'a} yú chí nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ ye^{n'e} ndεεtē, ní tá María Magdalena ndúúcū taama tá María che^{n'e} ta n'diīchī tá na yaīnyāⁿ ye^{n'e} Jesús.

2 Ní neéné díttūu nuⁿ'u yáⁿ'āa ti 'aama ángel yeⁿ'e Señor Ndyuūs chiiya yā yeⁿ'ē va'ai chεεti nguuvi. Ní taachi ndaa yā, diví yā tuūu ch'εεte miiⁿ yeⁿ'e cheendi yaīnyāⁿ ní ch'iindi yā vmnaaⁿ yeⁿ'e tuūú miiⁿ.

3 Angel miiⁿ tan'dúúcā chi inááⁿ 'cuai 'tíicā máaⁿ yā chi dεεεε yā. Ní catecai yā ní cuéε tan'duucā yaāⁿ.

4 Soldados chí idiiⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ in'dúúví yā chi 'va'a yā. Ní nduuví yā tan'dúúcā chí ch'íi yā.

5 Naati ángel miiⁿ caⁿ'a yā chii yā n'daataa s'eeⁿ: Nguéé 'va'a ndís'tiī; ti 'úú ní deenú ti in'nuúⁿ nī Jesús chí cā'neeⁿnga'ā.

6 'Āā ntéé 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ti nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā tan'dúúcā chi caⁿ'a yā. Cuchí nī ní n'diichí nī naachí cānuuⁿ cuerpo yeⁿ'e Señor miiⁿ.

7 Cuayiivi ní ngaⁿ'a ángel chii yā n'daataa s'eeⁿ: Cuinaⁿ'a núuⁿ nī maāⁿncheēté ní caaⁿ'máⁿ nī cuuvi nī discípulos yeⁿ'e yā chí nduuchi Jesús miiⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Cuin'diichí nī. Jesús miiⁿ caⁿ'a yā vmnááⁿ ndís'tiī na yáⁿ'āa Galilea. Mííⁿ snaaⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ. Chúū chí ngaⁿ'á ngí ndís'tiī.

8 Tuu'mi ní n'daata s'ééⁿ nan'dáa yā chεεti yáinyāⁿ miiⁿ ní dii'yá yā chii ní duuvi yeenú yā. N'daata s'ééⁿ ní cueⁿ'e yā ngéenū yā ní caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e Jesús tan'dúúcā chí n'diichí yā.

9 Tuu'mi ní taachi cueⁿ'é yā chí yaa'ví yā discípulos cuin'diichí nī, Jesús miiⁿ ndaá yā chí nndaacá yā n'daata s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Tavacho'onoó nī ndís'tiī n'daata s'eeⁿ. Ní n'daata s'eeⁿ ní ndáá niiⁿnúⁿ yā Jesús miiⁿ ní túmaⁿ'a yā ca'a Jesús miiⁿ ní s'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ.

10 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā n'daataa s'één: Nguéé 'va'a nī. Cuén'e nī cuuví nī hermanos ye'n'é chí n'diichí nī 'úú. Ní hermanos ca'n'a yā na yá'n'aa Galilea ní miiⁿ snaáⁿ yā 'úú.

Soldados nga'n'a yā ngii yā chiiduú n'gεεε s'eeⁿ tan'dúúcā chí chí

11 Nchó'ōo n'daata s'uuⁿ cuna'n'á yā ní n'duuví soldados chí díⁿ yā cuidado ye'n'e yáinyāⁿ che'n'é yā na yāⁿ Jerusalén ní ca'n'a yā chii yā chiiduú n'gεεε ye'n'é tánducueⁿē chí chí.

12 Chiiduú n'gεεε nadidaamá yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndícuū chí nga'n'a ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e yaācū. Ní nduuvídaamá yā ní nééné n'deēe túmī ca'a yā soldados.

13 Ní ca'n'a yā chii yā soldados: Ndís'tiī ní 'túúcā caaⁿmaⁿ nī: Taachí yaaⁿ stiyaadú 'nū discípulos ye'n'e Jesús ndaá yā ní diduucú yā cuerpo ye'n'e Jesús.

14 Ní nduuti chí gobernador 'caandíveéⁿ yā chíⁿ chí ndís'tiī caaⁿmaⁿ nī, nús'uu yaaⁿvi neeⁿ 'nū 'iiⁿyāⁿ ní nguaⁿāī ndís'tiī.

15 Soldados ní sta'á yā tuūmī miiⁿ ní díⁿ yā tan'dúúcā chí chiiduú n'gεεε ca'n'á yā chii yā soldados. Chíⁿ chí ndii maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ ye'n'e ndaataá Israel nga'n'á yā 'tíicā.

Jesús idichó'o yā discípulos ye'n'e yā

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

16 Ndu'ū ndiicháámá discípulos cue'n'é yā na yá'n'aa Galilea ní ndaá yā ná yīcū naachí Jesús miiⁿ dichó'o yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

17 Taachí discípulos n'diichí yā Jesús miiⁿ, s'téenu yā 'iiⁿyāⁿ 'áará chí ná'n'a yā ní 'uūvī vaanicádiinūⁿ ye'n'e yā.

18 Jesús ní ndaa niiⁿnúⁿ yā ní yaa'vi yā discípulos ní caⁿ'a yā: Chiidá ní tee yā 'úú nducuéⁿ'e poder chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ na va'āi chεεti nguuvi ndúúcū na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

19 Maaⁿ ní cueⁿ'e nī nī ca'cueéⁿ nī nuuⁿmaⁿ naciones, ní cuuvi nī discípulos yeⁿ'é. 'Iiⁿ'yāⁿ chí i'téénú yā nduudu cuaacu yeⁿ'é, ndís'tiī cuεεdínuūⁿnīⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndúúcū chí duuchi Ndyuūs Chiida yú, ndúúcū Daiya yā, ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

20 Cá'cueeⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí diíⁿ yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí 'úú ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī. Ní cadíínuuⁿ nī chí 'úú ní caneé ndúúcū ndís'tiī nducuéⁿ'ē tiempo ndíí ntuuví iⁿ'yeeⁿdī. 'Tíicā cuuvi.

**Nduudu n'dai ye^{n'}e Ndyuūs ye^{n'}e cuicateco
ye^{n'}e Tepeuxila
New Testament in Cuicatec, Tepeuxila
(MX:cux:Cuicatec, Tepeuxila)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Tepeuxila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Tepeuxila [cux], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Tepeuxila

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

clvi

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

28b090dc-326e-56c7-994e-5d3354d1d54f